

WÓJT GMINY
LEŚNA PODLASKA

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY LEŚNA PODLASKA

CZĘŚĆ UWARUNKOWANIA

Plac Szkolny Dwór 28
21 - 500 Biała Podlaska
tel. [0-83] 342-00-36, fax 342-00-38
e-mail: biuro@archdom.eu

Biała Podlaska, 2022 r.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr
Rady Gminy Leśna Podlaska
z dnia

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dn. 27 marca 2003 r. o planowaniu
i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r., poz. 503)
organem sporządzającym „Studium” jest Wójt Gminy.

Wójt Gminy Leśna Podlaska
Paweł Kazimierski

Zmiana studium została opracowana przez:

Biuro Projektowe „ARCH-DOM” Sp. J.
Plac Szkolny Dwór 28
21-500 Biała Podlaska
tel. 83 342 00 36, fax. 83 342 00 38

w składzie:

generalny projektant:

- mgr inż. arch. Henryk Dołęgowski – upr. urb. 812/89

Spis treści

Spis treści

1.	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	6
2.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY LEŚNA PODLASKA.....	6
3.	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY LEŚNA PODLASKA – ANALIZA SWOT.....	8
4.	UWARUNKOWANIA KULTUROWE.....	10
4.1.	RYS HISTORYCZNY.....	10
4.2.	OGÓLNA OCENA UWARUNKOWAŃ KULTUROWYCH.....	14
4.3.	HISTORYCZNE UWARUNKOWANIA UKŁADÓW OSADNICZYCH.....	14
5.	DEMOGRAFIA.....	20
5.1.	STAN ISTNIEJĄCY (WG DANYCH GUS i UG LEŚNA PODLASKA).....	20
6.	PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU.....	21
6.1.	POŁOŻENIE FIZJOGRAFICZNE GMINY.....	21
6.2.	STRUKTURA PRZYRODNICZA GMINY.....	22
6.3.	ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	23
6.3.1.	BUDOWA GEOLOGICZNA I WARUNKI GRUNTOWE.....	23
6.3.2.	RZEŻBA TERENU.....	23
6.3.3.	WARUNKI WODNE.....	23
6.3.4.	SUROWCE MINERALNE.....	24
6.3.5.	WARUNKI GLEBOWE I SZATA ROŚLINNA.....	24
6.3.6.	TERENY LEŚNE.....	27
6.4.	BIOSFERA.....	27
6.5.	WARUNKI KLIMATYCZNE.....	28
7.	OCHRONA PRAWNA ŚRODOWISKA.....	28
7.1.	OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ.....	28
7.2.	REZERWAT PRZYRODY „CHMIELINNE”.....	28
7.3.	POMNIKI PRZYRODY.....	29
7.4.	LASY OCHRONNE.....	34
8.	ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA.....	34
8.1.	ZAGROŻENIA NATURALNE.....	34
8.2.	ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE.....	34
8.3.	ODPORNOŚĆ ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ.....	35
8.3.1.	ODPORNOŚĆ GLEB.....	35
8.3.2.	ODPORNOŚĆ WÓD.....	35
8.3.3.	ODPORNOŚĆ LASÓW.....	35

9.	ZANIECZYSZCZENIE POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA.....	36
9.1.	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA.....	36
9.2.	ZANIECZYSZCZENIE WÓD.....	36
9.2.1.	ZANIECZYSZCZENIE WÓD POWIERZCHNIOWYCH.....	36
9.2.2.	ZANIECZYSZCZENIE WÓD PODZIEMNYCH	36
9.3.	ZANIECZYSZCZENIE GLEB.....	37
10.	ELEMENTY ROZWOJU GMINY – UWARUNKOWANIA.....	37
10.1.	BAZA EKONOMICZNA	37
10.2.	WARUNKI ŻYCIA.....	38
10.2.1.	MIESZKALNICTWO	38
10.2.2.	USŁUGI.....	39
10.2.3.	TURYSTYKA I WYPOCZYNEK.....	40
10.3.	ROLNICTWO.....	40
10.3.1.	PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU ROLNICTWA.....	40
10.3.2.	UŻYTKOWANIE GRUNTÓW I STRUKTURA WŁASNOŚCI.....	41
11.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	42
11.1.	KOMUNIKACJA.....	42
11.1.1.	DROGI WOJEWÓDZKIE	42
11.1.2.	DROGI POWIATOWE.....	42
11.1.3.	DROGI GMINNE	43
11.1.4.	KOMUNIKACJA KOLEJOWA.....	45
11.2.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	45
11.2.1.	ZAOPATRZENIE W WODĘ	45
11.2.2.	ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	45
11.2.3.	USUWANIE NIECZYSTOŚCI STAŁYCH.....	45
11.3.	ELEKTROENERGETYKA	46
11.4.	GAZYFIKACJA	46
11.5.	TELEKOMUNIKACJA	46
12.	OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE.....	46
12.1.	OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW	46
12.2.	GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW	47
12.3.	STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY LEŚNA PODLASKA50	
12.4.	CMENTARZE.....	52
13.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY.....	52
13.1.	ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE.....	52
13.1.1.	ANALIZA EKONOMICZNA.....	52

13.1.2. ANALIZA ŚRODOWISKOWA	53
13.1.3. ANALIZA SPOŁECZNA.....	54
13.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA	56
13.3. WYKAZ POWIERZCHNI UŻYTKOWYCH ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY	58
13.4. MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ.....	59
13.4.1. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ	59
13.4.2. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ USŁUGOWĄ I PRODUKCYJNO-MAGAZYNOWĄ	61
13.5. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKcjONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ	62
13.6. CHŁONNOŚĆ TERENÓW OBJĘTYCH MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.....	64
13.7. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ	64
13.8. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY.....	65
13.9. POTRZEBY INWESTYCYJNE GMINY WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH ZWIĄZANYCH Z NOWĄ ZABUDOWĄ.....	67

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Leśna Podlaska zajmuje północną część województwa lubelskiego leży w powiecie – bialskim. Gmina w obecnych granicach, wyodrębniona w 1973 r., sąsiaduje z następującymi gminami: od północno-wschodniej i wschodniej – Konstantynów i Janów Podlaski; od południowej – Biała Podlaska; od zachodniej – Huszlew, północno-zachodniej i północnej – Stara Kornica.

W ramach administracji kościoła rzymsko-katolickiego gmina należy do diecezji siedleckiej, dekanatu Biała Podlaska – Północ. Przez teren gminy przebiegają granice czterech parafii: Leśna Podlaska, Witulin, Hrud (gm. Biała Podl.), i Łukowce (gm. Biała Podl.). W gminie znajdują się dwa kościoły rzymsko-katolickie (Leśna Podlaska, Witulin) oraz cerkiew prawosławna (Nosów).

W podziale administracji leśnej gmina należy do nadleśnictwa Biała Podlaska, leśnictwa Leśna Podlaska; w zakresie sądownictwa objęta jest jurysdykcją w I instancji Sądu Rejonowego w Białej Podlaskiej.

Przez teren gminy Leśna Podlaska przebiega droga wojewódzka nr 811 Biała Podlaska–Sarnaki. Powierzchnia gminy, liczy 98,23 km².

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY LEŚNA PODLASKA

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju wynikają z warunków otoczenia gminy. Tworzą one zestaw szans i zagrożeń gminy rozpatrywanych w sferze gospodarczej i społecznej, a także w uwarunkowaniach geograficzno-przyrodniczych wraz z istniejącym zagospodarowaniem i infrastrukturą techniczną. Zestawienie obrazuje poniższa tabela.

Czynnik rozwojowy	
Szanse	Zagrożenia
Położenie	
<ul style="list-style-type: none">– położenie przy mieście powiatowym – napływ nowych mieszkańców,– bliskość granicy UE i przejść granicznych, przynależność do UE,– położenie przy trasie Biała Podlaska – Łosice,– położenie przy drodze wojewódzkiej Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska,– położenie w pobliżu węzła planowanej autostrady A2,– lokalizacja charakteryzując się dużymi walorami środowiska przyrodniczego i kulturowego (aktywna polityka ekologiczna).	<ul style="list-style-type: none">– niski wskaźnik przedsiębiorczości– mała konkurencyjność handlu z uwagi na bliskość miast powiatowych– wysoka intensywność rolnictwa w kontrze do osadnictwa– niestabilność polityczno-gospodarcza na granicy UE – Białoruś,– ruch tranzytowy (ciężarowy) przez drogi powiatowe (wykorzystywane przez kierowców jako skrót w stosunku do trasy dróg wojewódzkich).
Rolnictwo	
<ul style="list-style-type: none">– specjalizacja i rozwój gospodarstw rolnych,– aktywność mieszkańców w poszukiwaniu nowych gałęzi produkcji,– unowocześnianie parku maszynowego,– działalność średniej szkoły rolniczej w Leśnej Podlaskiej.	<ul style="list-style-type: none">– niska bonitacja gleb – w przewadze IV-VI klasa,– konkurowanie produkcji rolnej i hodowli z intensywnym osadnictwem,– brak jednoznacznych regulacji prawnych w zakresie budowy działów specjalnych produkcji rolnej.
Przedsiębiorczość	

<ul style="list-style-type: none"> - rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, dofinansowania do zakładania nowych przedsiębiorstw, - wzrastające zainteresowaniem inwestorów krajowych i zagranicznych obszarami atrakcyjnymi pod względem jakości środowiska i turystyki, - położenie w bliskiej odległości węzła Ciecibór, - rozwój nowych instytucji wspomagających działalność gospodarczą, - rozwój usług transportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostatecznie rozwinięte otoczenie instytucji pracujących na rzecz przedsiębiorców, - z uwagi na niewielki obszar gminy, brak wielohektarowych stref ekonomicznych, - wzrosty cen materiałów i produktów w wielu branżach (wysoka kapitałochłonność prowadzenia wielu działalności – wysoki koszt wejścia), - małe (albo brak) zainteresowanie ze strony potencjalnych inwestorów.
<p>Infrastruktura techniczna</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - dostęp do funduszy przeznaczonych na rozwój infrastruktury gmin wiejskich, - stała poprawa stanu technicznego głównych dróg, - modernizacja oczyszczalni ścieków, - rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, - rozbudowa infrastruktury wod.-kan. i drogowej do nowopowstałych obiektów mieszkalnych, - wysokie pokrycie gminy siecią szerokopasmową (światłowód), - wysoki poziom uzbrojenia technicznego gminy, - gazyfikacja gminy (przesył – odbiorcy indywidualni), - modernizacja oświetlenia ulicznego w gminie - stała rozbudowa urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii. 	<ul style="list-style-type: none"> - niski wskaźnik remontów dróg powiatowych.
<p>Potencjał ludzki</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - wysoka aktywność społeczna mieszkańców, - napływ nowych mieszkańców z miasta Biała Podlaska, - aktywność i przedsiębiorczość znacznej liczby społeczeństwa, - rozwój technologiczny umożliwiający pracę w trybie zdalnym i elastyczne godziny pracy (np. rodzice z małymi dziećmi), - przekwalifikowanie i doskonalenie zawodowe podnoszące wzrost aktywności zawodowej, - wykwalifikowana kadra nauczycielska. 	<ul style="list-style-type: none"> - ujemne saldo migracyjne, - proces starzenia się ludności, - odpływ pracowników wykwalifikowanych do większych ośrodków miejskich, - niedostateczne zasoby ludzkie w zakresie wiedzy będącej nośnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego, - ograniczone możliwości aktywności zawodowej na terenie gminy, - niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy, - niewystarczająca oferta szkoleniowo-doradcza podnosząca umiejętności, zainteresowanie związane z aktywnością społeczną wśród mieszkańców.
<p>Finanse</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość korzystania z funduszy UE oraz funduszy rządowych i samorządowych, - możliwość generowania zysków przez jednostki podległe Gminie, - Sprawne zarządzanie budżetem i finansami. 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt dużo zadań nałożonych na samorząd w stosunku przekazywanych środków finansowych, - niski udział gminy w dochodach budżetu państwa, - wysoki wskaźnik udziału środków własnych w realizację zadań oświatowych, - niestabilność prawna, gospodarcza.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ROZWOJU GMINY LEŚNA PODLASKA – ANALIZA SWOT

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju wynikają z zasobów, zjawisk, zdarzeń i procesów tkwiących w samej gminie. Tworzą one zestaw mocnych i słabych stron gminy rozpatrywanych w sferze gospodarczej, ekologicznej, technicznej i społecznej. Zestawienie obrazuje poniższa tabela.

Czynnik rozwojowy	
Mocne strony	Słabe strony
Położenie	
<ul style="list-style-type: none"> – ponadlokalny ośrodek turystyczny, – zabytkowe założenia sakralne świadczące o przenikaniu się kultur wschodu i zachodu – kościół i zespół klasztorny w Leśnej Podlaskiej, – korzystny układ komunikacyjny, – ekologia – czyste środowisko, – bliskość miasta Biała Podlaska, Łosice. 	<ul style="list-style-type: none"> – mało zróżnicowana pozarolnicza baza ekonomiczna gminy, zbyt mało podmiotów gospodarczych mogących dać zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw, – nikłe przejawy rozwojowe większych podmiotów gospodarczych, – niewystarczająca baza lokalowa dla rozwoju turystyki, – brak gazyfikacji przewodowej, – wymagający poprawy stan dróg gminnych, – niski poziom dochodów ludności – niski stopień wyposażenia nieruchomości w kanalizację sanitarną, niezadawalający stan techniczny oczyszczalni ścieków
Turystyka i rekreacja	
<ul style="list-style-type: none"> – korzystne warunki środowiska przyrodniczego i kulturowego, – zespół klasztorny w Leśnej Podlaskiej, będący ważnym miejscem kultu religijnego, – zespół przyrodniczo-krajobrazowy doliny rzeki Klukówki, – lasy ochronne, – istniejące obiekty obsługi ruchu turystycznego (restauracje, hotel, agroturystyka), – sprzyjające warunki do uprawiania aktywnego wypoczynku (np. wędkarstwo, rowery). 	<ul style="list-style-type: none"> – konkurencja na rynku usług agroturystycznych, – niewystarczająca ekspozycja walorów turystycznych gminy, – brak zorganizowanych działań promocyjnych na szerszą skalę, – brak Gminnego Punktu Informacji Turystycznej. – brak wyznaczonych terenów pod zabudowę lotniskową, – niewystarczająca baza wypoczynkowa dla mieszkańców w przestrzeni publicznej (tereny zielone, obiekty rozrywkowe, sportowe).
Zabudowa mieszkaniowa	
<ul style="list-style-type: none"> – zachowanie zorganizowanych zespołów zabudowy o dużych walorach urbanistycznych, – jednolity charakter istniejącej zabudowy, – nowe tereny przeznaczone pod zabudowę, – znaczne zainteresowanie Inwestorów gruntami przeznaczonymi pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną, – budowa nowych budynków jednorodzinnych o charakterystyce niezaburzającej ładu przestrzennego. 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych w gminie i brak mieszkań socjalnych, – miejscowe rozproszenie zabudowy mieszkaniowej (zagrodowej) utrudniające wyposażenie nieruchomości w infrastrukturę techniczną (wod.-kan.), – mały rynek wynajmu mieszkań w obrocie prywatnym.
Infrastruktura techniczna	

<ul style="list-style-type: none"> – całkowite zwodociągowanie gminy, – wysoki stopień sieci telekomunikacyjnej, w tym sieci światłowodowej, – gminna oczyszczalnia ścieków w Leśnej Podlaskiej, – sprawny odbiór odpadów od mieszkańców gminy (selektywna zbiórka), – działanie PSZOK – punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w Leśnej Podlaskiej, – sukcesywna poprawa stanu technicznego głównych dróg, – przebieg przez teren gminy gazociągów o znaczeniu ponadlokalnym DN700 PN 6,3 Mpa relacji Hołowczyce – Wronów, DN150 PN 6,3 Mpa relacji Hołowczyce – Biała Podlaska. – Rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna w miejscowości Leśna Podlaska (poza nowo powstającymi domami na obrzeżach miejscowości). 	<ul style="list-style-type: none"> – stan techniczny gminnej oczyszczalni ścieków wymagający modernizacji, – niewystarczająca ilość chodników i ścieżek rowerowych, – niewystarczająca ilość dróg utwardzonych, – wymagający dalszej poprawy stan nawierzchni na istniejących drogach utwardzonych, – brak kanalizacji na terenach wiejskich, – nieprawidłowa gospodarka ściekowa na terenach wiejskich (nieszczelne szamba), – przestarzałe odcinki sieci wodociągowej w Leśnej Podlaskiej wymagające szybkiej modernizacji, – brak gazyfikacji.
Komunikacja	
<ul style="list-style-type: none"> – położenie miejscowości Ossówka przy drodze wojewódzkiej, – wystarczająca gęstość dróg publicznych, – sukcesywnie naprawiane drogi gminne i powiatowe oraz budowa nowych dróg gminnych, – budowa ciągów pieszo-rowerowych łączących miejscowości gminne, – dobrze działający dowóz dzieci do szkół (w gminie i niepełnosprawnych uczniów poza gminą). 	<ul style="list-style-type: none"> – wymagający poprawy poziom bezpieczeństwa ruchu (niebezpieczne skrzyżowania, niewystarczająca ilość chodników, brak oświetlenia), – zbyt mało nawierzchni ulepszonych dróg publicznych, – słabo rozwinięty transport zbiorowy w układzie między miejscowościami gminnymi, sąsiednimi gminami i ośrodkami miejskimi, – wzmożony ruch tranzytowy na drogach powiatowych.
Infrastruktura społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> – dobra infrastruktura oświatowa (szkoła podstawowa z pełnowymiarową halą sportową, przedszkole z oddziałem w Ossówce, szkoła średnia z zapleczem technicznym), – sprawnie działające obiekty kulturalne (ośrodek kultury, biblioteka publiczna), – sprawnie funkcjonujący ośrodek pomocy społecznej, – sprawnie funkcjonujące świetlice wiejskie w Leśnej Podlaskiej, Nosowie, Witulinie, Worgulach, Bordziłówce Starej, Drobinie, Bukowicach, Zaberbeczu, Ossówce, Kol. Witulin, Ludwinowie, zarządzane głównie przez organizacje pozarządowe, – funkcjonujący prywatny podmiot leczniczy NZOZ (przychodnia rodzinna), – Leśna Podlaska pełni rolę ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym kształcenia zawodowego (Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Leśnej Podlaskiej). 	<ul style="list-style-type: none"> – niewystarczające dostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych niewystarczająca ilość miejsc w przedszkolu publicznym, – brak żłobka publicznego (innych form opieki do lat 3), – brak kompleksowych rozwiązań infrastrukturalnych dla osób chorych i seniorów (np. dzienne pobyty, ZOL, DPS), – niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna i zewnętrznych obiektów sportowych pełnowymiarowych (stadion, boiska do gier zespołowych), – brak zewnętrznego obiektu kulturalno-rozrywkowego (typu scena, amfiteatr), – niewytaczone wyposażenie świetlic wiejskich, – brak poradni specjalistycznych.

4. UWARUNKOWANIA KULTUROWE

4.1. RYS HISTORYCZNY

Pradzieje i wczesne średniowiecze.

Najstarsze, poświadczane znaleziskami przedmiotów krzemiennych, ślady pobytu człowieka na terenie obecnej gminy Leśna Podlaska pochodzą z okresu środkowej epoki kamienia nazywanej mezolitem, która trwała na naszych ziemiach od VIII do IV tysiąclecia przed Chrystusem. Ślady pozostawione przez gromady myśliwych z tego okresu spotykamy w okolicach Nosowa oraz Kolonii Ossówki. Stosunkowo późno pojawiają się na tym terenie przybyłe z południa oraz zachodu kultury neolityczne (IV-II tysiąclecie przed Chrystusem). Przynoszą one ze sobą zupełnie nowy typ gospodarki, czyli rozwinięte już rolnictwo oraz hodowlę, natomiast w miejsce krótkotrwałych, jednosezonowych obozowisk mezolitycznych łowców wprowadzają wielosezonowe osady mieszkalne. W okolicach Witulina znajdujemy ślady pobytu neolitycznych rolników związanych z kulturą pucharów lejkowatych jak i hodowców należących do kultury amfor kulistych.

W następnych okresach pradziejów dostrzegalny jest wyraźny regres w zasiedlaniu interesującego nas obszaru. Tylko w okolicach Ludwinowa zakładali krótkotrwałe obozowisko koczownicy związani z kulturą trzciniecką (XVIII-XV w. p.n.e.) oraz bardziej osiadła ludność kultury łużyckiej (XII-V/IV w. p.n.e.).

Prawdziwy rozwój osadnictwa następuje dopiero w okresie wpływów rzymskich. Wówczas tereny te zasiedlone były przez ludność kultury przeworskiej (II w. p.n.e.-V w. n.e). Ślady osadnictwa z tego okresu spotykamy w okolicach Leśnej Podlaskiej, Nosowa, Ossówki oraz Kolonii Ossówki. W IV w. w okolicach Ludwinowa powstaje duże centrum osadnicze założone przez Gotów wędrujących w kierunku Morza Czarnego. Po opuszczeniu osad przez Gotów oraz ludność miejscową w V w., teren ten jest stosunkowo wolno zasiedlany przez Słowian. Dopiero w X-XII w. następuje bardzo silny rozwój sieci osadniczej. Słowiańskie osiedla pojawiają się w okolicach Worguli, Bordziłówki Starej, Ludwinowa, Jagodnicy, Witulina, Witulina – Haczek oraz Ossówki. Centrum osadnicze stanowiło prawdopodobnie grodzisko w Leśnej Podlaskiej, zniszczone w trakcie budowy Klasztoru w XVII w.

Czasy staropolskie

Czas powstania Leśnej Podlaskiej jest trudny do określenia. Według dostępnych źródeł można przyjąć, że początek miejscowości – pod nazwą Kamionka – wiąże się z powstaniem majątności Bokowicze (Bukowice) w Wielkim Księstwie Litewskim na przełomie XV i XVI w. Pierwsza wzmianka o majątności Bokowicze kniazia Wasyla Połubińskiego podana jest w –wystawionym przez Piotra Bohowitynowicza w dniu 24 II 1496 r. – zapisie dotyczącym majątności Turya w pow. krzemienieckim. Dzieje tej miejscowości mogły jednak sięgać końca XIV w. i wiązać się z wyprawami Krzyżaków na gród Brześć w latach 1379-1380. Zdaje się na to wskazywać miejscowa tradycja, zarejestrowana w dokumentach z XVII w., o istnieniu w tym miejscu „Okopów krzyżackich”.

Położone w powiecie mielnickim, na pograniczu z powiatem brzeskim, w W. Ks. Litewskim sióło Kamionka nad rzeką Białka, wraz z siółem i dworem w Bukowicach, prawie do końca XVI w. należały do rodu Połubińskich. Pierwszym znanym ich właścicielem był wspomniany Wasyl Połubiński. W 1558 r. włości te przeszły w ręce jego krewnego, kniazia Iwana Połubińskiego i jego żony Maryny, którzy byli wówczas również właścicielami położonych w powiecie brzeskim dóbr Horodyszcz, Rossosz, Jabłoń, Jasienka. Po unii polsko-litewskiej w Lublinie w 1569 r. dobra bukowieckie znalazły się w powiecie mielnickim nowoutworzonego woj. podlaskiego i przyłączone do Korony. W roku 1580 były one w posiadaniu Jana Kaspra Dembińskiego jako wniesione z tytułu wiana Maryny Kopciówny, córki Maryny Lwownej Połubińskiej. W początkach XVII w. rejestrowe dobra Witulino złożone ze wsi Witulin z dworem, wsi Bukowice, Ossówki oraz Kamionki znalazły się w posiadaniu rodu Koniecpolskich,

tytułem wiana córek wspomnianego J.K. Dembińskiego. W 1625 r. nabył je Mikołaj Firlej wraz z kluczem gospodarczym Leśna. Leśna występowała wówczas jako miejscowość graniczna dóbr witulskich rodu Firlejów, z dobrami Radziwiłłów. W okresie potopu szwedzkiego 1656-1657 Leśna została doszczętnie zniszczona.

W 1662 r. Leśna była małą wsią leżącą w powiecie mielnickim w woj. podlaskim, której mieszkańcy wyznania greko-katolickiego należeli do cerkwi bukowieckiej, a mieszkańcy wyznania rzymskokatolickiego do parafii góreckiej. W końcu lat siedemdziesiątych XVII w. dobra bukowieckie nabył Paweł Kazimierz Michałowski – skarbnik orszański. Nowy okres w dziejach niewielkiej wsi Leśna rozpoczął się od 1683 r., po objawieniu się mieszkańcom tej wsi „obrazu” Matki Boskiej. Kamienny wizerunek Matki Boskiej przeniesiono do Bukowic, których właściciel zdecydował o wzniesieniu, w miejscu objawienia, drewnianego kościoła rzymsko-katolickiego. Wybudowany w 1686 r. kościół ku czci Najświętszej Marii Panny, z patronami Św. Fabianem i Sebastianem Męczennikiem, przyozdobiony został wspomnianym obrazem. Erygowanie parafii rzymsko-katolickiej nastąpiło 26 IX 1695 r. przez ks. Pawła Konstantego Dubrawskiego. Właściciel Bukowic, Michałowski, uposażył ją na dobrach wsi Leśnej, Klukowszczyzny i gruntach grzegorzewszczyzny. Obraz Matki Boskiej uznany został za cudowny 24 X 1700 r. przez ówczesnego biskupa łuckiego i brzeskiego, ks. Franciszka Prażmowskiego. W latach 1688-1718 wybudowano oddzielną kaplicę, zw. „kaplicą objawienia”. W 1713 r. na mocy przywileju królewskiego Augusta II Leśna „podniesiona” została do rangi miasta według prawa magdeburskiego oraz uzyskała przywilej na jarmarki w poniedziałki, środy i soboty (akt lokacji miasta chyba nie odbył się). Na przełomie lat dwudziestych i trzydziestych XVIII w., staraniem prowincjała zakonu Paulinów, Konstantego Moszyńskiego przeniesione zostało prawo kollacji na probostwo leśniańskie, przez Władysława Jana Michałowskiego, na rzecz zakonu Paulinów na „wieczne czasy”. W 1728 r. nastąpiło uroczyste wprowadzenie Paulinów do Leśnej przez hetmana wielkiego litewskiego Ludwika Pocięja. W 1730 r. architekt Wincenty Rachetti przystąpił do wznoszenia kościoła murowanego, wyświęconego w 1752 r. przez biskupa łuckiego i brzeskiego ks. Antoniego Kobielskiego.

W drugiej połowie XVIII w. Leśna była już znana w Koronie Polskiej jako ośrodek kultu maryjnego z klasztorem oo. Paulinów. Majątek kościoła leśniańskiego i konwentu oo. Paulinów obejmował wsie Leśną i Klukowszczyznę oraz folwark przyklasztorny z cegielnią. W dokumentach z 1787 r. Leśna występuje już tylko jako wieś – siedziba niewielkiej parafii rzymskokatolickiej w dekanacie janowskim, diecezji łuckiej i brzeskiej – licząca 180 wiernych.

Pod zaborami 1795-1918

Po upadku Rzeczypospolitej szlacheckiej osada Leśna znalazła się w cyrkule bialskim Galicji Zachodniej, w zaborze austriackim. Klasztor oo. Paulinów został włączony do prowincji galicyjskiej. W okresie 1796-1810 w klasztorze leśniańskim istniało studium teologiczne. W czasie wojen napoleońskich Leśna została zniszczona i wyludniona, a klasztor Paulinów z kościołem splądrowany i okradziony. Dzięki pomocy, m.in. F. Wężyka, właściciela dóbr Witulin, klasztor nie przestał funkcjonować.

W okresie Królestwa Kongresowego (1815-1830) Leśna była małą wsią w obwodzie bialskim woj. podlaskiego. Liczyła w tym okresie jedynie 17 domów mieszkalnych i 113 mieszkańców. Po klęsce powstania listopadowego 1830/1831 r. była nadal jedną z wsi w gminie Bordziłówka, siedzibą niewielkiej parafii rzymsko-katolickiej z klasztorem Paulinów i kościołem p.w. Św. Piotra i Pawła oraz kościołem filialnym w Bordziłówce. W dniu 2 XII 1862r. odbył się tu zjazd duchownych unickich dla określenia ich stosunku do przygotowywanego powstania. Po upadku powstania styczniowego 1863/1864 r. decyzją władz zaborczych, za przychylność wobec powstania, zamknięty został z dniem 27 XI 1864 r. klasztor oo. Paulinów w Leśnej. Wieś Leśna zachowała przez następne 11 lat status siedziby parafii rzymsko-katolickiej, a od 1866 r. stała się siedzibą gminy Witulin. W drugiej poł. XIX w. władze carskie zdecydowały uczynić z Leśnej ważny ośrodek prawosławia. Kościół leśniański

przebudowany został na cerkiew, oficjalnie wyświęconą 31 maja 1881 r. przez prawosławnego biskupa chełmsko-warszawskiego Leontiego. Następnie w 1884 r. przeniesiono tu, z guberni grodzieńskiej, żeńskie zgromadzenie prawosławne z przełożoną hr. Eugenią Borysową Efimowską, uruchomione w listopadzie 1885 r. Na cele tego zgromadzenia car Aleksander III osobiście przekazał I tys. rubli srebrnych. W 1889 r. zgromadzenie to przekształcone zostało w „Lesnianskij żeńskij pierwokłassnyj monastyr”. W celu zjednania wyznawców prawosławny zakon leśniański prowadził różne akcje dobroczynne. W 1886 r. przełożona monastynu uruchomiła przyklasztorną, bezpłatną szkołę dla chłopców i dziewcząt, a następnie sierociniec oraz szkołę rolniczą i seminarium ochroniarskie.

W 1890 r. przy monastyrze w Leśnej założono dwuletnią szkołę nauczycielską. Zadaniem szkoły było kształcenie kadr pedagogicznych dla zakładanych przez władze rosyjskie szkółek przycerkiewnych w „Przywiślańskim Kraju”. W celu krzewienia prawosławia w 1894 r. do leśniańskiego monastynu sprowadzono relikwie prawosławnego św. Anastazego Brzeskiego. W końcu XIX w. Gmina Witulin, której siedzibą była Leśna, obejmowała 17 wsi, jeden folwark i liczyła 3080 mieszkańców, w tym: 2415 prawosławnych, 716 rzymsko-katolików i 16 Żydów. Sama Leśna miała aptekę, mały szpitalik, pasiekę, młyn parowy, mleczarnię i wzorowe gospodarstwo rolno-hodowlane. Wszystkie wymienione obiekty stanowiły integralną część dużego monastynu.

W 1905 r. Leśną odwiedził osobiście car Mikołaj II, wyrażając aprobatę dla działań przełożonej zakonu. Kres pracy misyjnej prawosławnego zakonu leśniańskiego nastąpił po wycofaniu się wojsk rosyjskich w 1915 r. i zajęciu tego obszaru przez wojska niemieckie. W dniach 16-17.VIII.1915 r. do Leśnej dotarła czołwka I Brygady Legionów Józefa Piłsudskiego pod dowództwem kpt. Niadowskiego. Wówczas to kapelan legionowy, ks. H. Ciepichał, restytuował kościół rzymskokatolicki. W przededniu wyzwolenia, zorganizowano w Leśnej Seminarium Nauczycielskie „Bratnia Pomoc”.

W Polsce niepodległej 1919-1939.

Po odzyskaniu niepodległości i opuszczeniu tego obszaru przez niemiecką grupę wojskową „Ober Ost”, wiosną 1919 r. powrócili do Leśnej Paulini i objęli probostwo. Osada, oficjalnie nazywana od 1919 r. Leśną Podlaską, ponownie stała się jedną z ośmiu parafii rzymskokatolickich w dekanacie janowskim diecezji podlaskiej. W latach dwudziestych Leśna Podlaska – siedziba gminy Witulin liczącej 6531 mieszkańców – była osadą o prężnym życiu oświatowo-kulturalnym i religijnym. Funkcjonowało Państwowe Seminarium Nauczycielskie Męskie wraz z siedmioklasową Szkołą Ćwiczeń. W Seminarium był zespół artystyczny, dobrze rozwinięte było życie sportowe. Jako osada o statusie siedziby gminy Leśna Podlaska miała urząd gminy, posterunek policji państwowej, urząd pocztowo-telegraficzny, kółko rolnicze i Kasę Stefczyka. Ponadto prowadziły tu działalność: spółdzielnia mleczarska, spółdzielnia spóżywców i straż ogniowa. W latach 1919-1928 nastąpiła przebudowa kościoła leśniańskiego oraz adaptacja obiektów pozostałych po prawosławnym klasztorze do nowych potrzeb. W dniach 15-26 IX 1927 r., po odnowieniu, nastąpiło uroczyste wprowadzenie obrazu Matki Boskiej Leśniańskiej. Leśna ponownie zaistniała jako ośrodek kultu maryjnego. W latach trzydziestych Leśna Podlaska stała się miejscem organizowania corocznych kolonii dla dzieci polskich z Niemiec, miejscem narad i kursów organizowanych m.in. przez Powiatowy Związek Organizacji i Kółek Rolniczych. Bezsukcesnie zabiegano o zorganizowanie przyszłej siedziby Uniwersytetu Wiejskiego na Podlasiu. Od połowy lat trzydziestych była tu siedziba Związku Sąsiedniego kół Związku Młodzieży Wiejskiej, obejmującego 8 wsi. Działał też oddział Związku Strzeleckiego, Koło Związku Rezerwistów RP, Koło Ligi Morskiej i Kolonialnej i Koło Bialskiego Oddziału Polskiego Związku Zachodniego. Seminarium Nauczycielskie, po reorganizacji w 1937 r., podzielono na Państwowe Gimnazjum Męskie i Państwowe Liceum Pedagogiczne z podporządkowaną Szkołą Ćwiczeń. Do 1938 r. było tu duże gospodarstwo rolne w zawiadywaniu więzienia z Białej Podlaskiej; na jego terenie 1 VIII 1938 r. powołano Zakład dla Niepoprawnych przestępców z czteroklasową szkołą. Był to jeden z trzech tego typu zakładów

poprawczych na obszarze II Rzeczypospolitej. W osadzie liczącej 100 domów mieszkalnych, gdzie były dwie herbaciarnie, dwie restauracje, dwie piekarnie, kilka sklepów i kilku rzemieślników, nie było Żydów. Status siedziby gminy Witulin zachowała Leśna Podlaska do 1939 r.

W okresie wojny i okupacji 1939-1944

W okresie wojny i okupacji Leśna Podlaska była jednym z żywotniejszych ośrodków konspiracyjnych polskiego podziemia i silnym ośrodkiem tajnego nauczania. Na przełomie 1939-1940 r. zawiązała się tu organizacja „Orła Białego”, następnie organizacja Związku Walki Zbrojnej; działał tu oddział mjr Stefana Wyrzykowskiego, ps. „Zenon”. W okresie 1940-1942 ukazywało się jedno z pierwszych pisemek konspiracyjnych na Podlasiu, „Nasze Wiadomości”. W Leśnej Podlaskiej w okresie okupacji udało się utrzymać siedmioklasową szkołę powszechną; od roku szkolnego 1940/1941 uruchomiono dwuletnią, publiczną szkołę handlową, a od 1943 r. zaoczną szkołę spółdzielczą dla osób zatrudnionych w oddziałach spółdzielni „Społem” i „Rolnik”. Przez cały okres okupacji funkcjonowała szkoła konspiracyjna z programem Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego, a przy leśniańskim Zakonie Paulinów działało Studium Filozoficzne. Leśna Podlaska była także terenem zbrodni hitlerowskich. W 1942 r. rozstrzelano 4 mieszkańców osady, a w 1943 r. kolejnych 21 Polaków i 8 jeńców radzieckich. Latem 1943 r. Leśna Podlaska była miejscem udanego ataku grupy bojowej Armii Krajowej na urząd gminy.

Leśna Podlaska 1944-1995

Okupacja hitlerowska zakończyła się dnia 30 VII 1944 r., po zajęciu Leśnej Podlaskiej przez oddziały 28 Armii Czerwonej. Już we wrześniu 1944 r. uruchomione zostało Gimnazjum Spółdzielcze, a następnie dwuklasowe Państwowe Liceum Pedagogiczne. Od czerwca 1948 r. oficjalnie wznowiło działalność Państwowe Liceum Pedagogiczne. W końcu lat czterdziestych w Leśnej Podlaskiej funkcjonowała silna organizacja Stronnictwa Pracy i Polskiej Partii Socjalistycznej. W końcu lat 50-tych Leśna Podlaska stała się jedną z 45 gromad w pow. Biała Podlaska – obejmowała 10 sołectw liczących 5588 ha powierzchni i 3649 mieszkańców. W styczniu 1960 r. została powiększona o trzy wsie zlikwidowanej gromady Witulin. W 280 rocznicę objawienia się obrazu świętego, 8 VII 1963 r. odbyła się z udziałem prymasa kardynała Stefana Wyszyńskiego koronacja Matki Boskiej Leśniańskiej, utrwalająca sławę Leśnej Podlaskiej jako ośrodka kultu maryjnego. Do początku lat 70-tych Leśną Podlaską znano także dzięki Państwowemu Liceum Pedagogicznemu – jednej z najlepiej zorganizowanych, stojących na wysokim poziomie szkół w pow. białskim. Liceum to przestało istnieć w 1970 r. W jego miejsce uruchomiono istniejący do dziś Zespół Szkół Rolniczych. Po reorganizacji niższego szczebla administracji kraju w 1973 r. Leśna Podlaska ponownie stała się siedzibą gminy. Po drugim etapie reorganizacji w 1975 r. gmina Leśna Podlaska weszła w skład nowoutworzonego woj. białskopodlaskiego. Liczyła wówczas 4959 mieszkańców, 98,22 km² powierzchni i składała się z 17 sołectw. Siedziba gminy Leśna Podlaska, liczyła ok. 150 domów mieszkalnych i 800 mieszkańców. W 1989 r. kościół leśniański, cel wielu pielgrzymek i turystów, podniesiony został do rangi Bazyliki Mniejszej.

Nowy etap w życiu leśniańskiej społeczności zapoczątkowała, wprowadzona w Polsce w 1990 r., reforma samorządu terytorialnego – na szczeblu lokalnym – pierwszy widoczny przejaw zmian ustrojowych zachodzących w kraju w ostatnich latach. Gminy uzyskały szerokie uprawnienia, w tym swobodę dysponowania własnym budżetem, co uczyniło ich mieszkańców rzeczywistymi gospodarzami terenu. Samodzielność ta przyniosła gminie: remizo-świetlicę w Witulinie; przychodnię zdrowia z laboratorium, dom strażaka, dworzec PKS, budynek wielofunkcyjny i studnię głębinową w Leśnej Podlaskiej; w ośmiu wsiach zainstalowano ponad 300 telefonów; wybudowano ok. 4 km dróg utwardzonych, ponad 5 km sieci wodociągowej. W sierpniu 1995 r. obchodzono, z udziałem prymasa kardynała Józefa Glempa, jubileusz 300-lecia powstania, parafii rzymskokatolickiej.

Dzisiejsza gmina Leśna Podlaska nawiązuje do tradycji gminy Witulin, wyodrębnionej w 1866 r. podczas reformy podziału administracyjnego ówczesnej gubernii siedleckiej. Nazwa tej gminy akcentowała fakt istnienia, od czasów średniowiecza, dużych dóbr ziemskich, początkowo z ośrodkiem w Bukowicach, a później w Witulinie. W połowie XVII w. dobra witułińskie były rozleglejsze niż w XIX w. i obejmowały wsie: Witulin, Bukowice, Komarno, Kozierydy (tzn. dzisiejszy Konstantynów), Nosów i Ossówkę. Siedziba gminy wyodrębnionej w 1866 r. była jednak nie w Witulinie, a w Leśnej – odpowiednio do jej wyższej wówczas rangi społeczno-kulturowej. Gmina Witulin do 1932 r. należała do powiatu konstantynowskiego, a po jego likwidacji – do białkopodlaskiego w województwie lubelskim. W 1954 r., w wyniku zmiany zasad podziału administracyjnego, duże gminy zastąpiono przez mniejsze gromady. Wyodrębniono wówczas gromadę Leśna Podlaska, która obejmowała wsie: Bordziłówka, Bukowice, Droblin, Jagodnica, Klukowszczyzna, Leśna Podlaska, Ludwinów, Mariampol, Nosów, Witulin. Gromady zlikwidowano od 1973 r. i ponownie wprowadzono większe Jednostki, czyli gminy, likwidując w 1975 r. powiaty. Gmina Leśna Podlaska, wyodrębniona w 1973r., zajmuje powierzchnię 97,79 km², tzn. nieznacznie tylko mniejsza niż dawna gmina Witulin (100,2 km²), ale w nieco zmienionych granicach. Ze starej gminy odpadły wsie Hrud i Roskosz, a dołączone zostały wsie Jagodnica i Worgule z dawnej gminy Sitnik.

4.2. OGÓLNA OCENA UWARUNKOWAŃ KULTUROWYCH

Na materialne dziedzictwo minionych czasów, aż do chwili obecnej składają się oprócz twórców przyrody, wytwory cywilizacji, tworzące lub występujące w różnego rodzaju krajobrazach (zurbanizowanym lub otwartym). W tej części opracowania, przedmiotem uwagi stały się obiekty wkomponowane w naturalny krajobraz gminy, a zarazem posiadające określone cechy estetyczne i wartości historyczne.

Najcenniejszym zabytkowym zespołem zachowanym na terenie gminy Leśna Podlaska jest zespół klasztorny O.O. Paulinów z kościołem p.w. Św. Piotra i Pawła wybudowanym wg projektu Wincentego Rachettiego. Stanowi on dominantę architektoniczną i przestrzenną dla Leśnej Podlaskiej i okolicznych wsi.

Gmina Leśna Podlaska, położona na ciekawie ukształtowanym terenie z meandrującą rzeką Klukówką, należała niegdyś do dóbr witułińskich, po podziale których powstało kilka mniejszych siedzib ziemiańskich. Do dzisiaj zachowały się cztery zespoły dworsko-parkowe: Ludwinów, Droblin, Witulin i Nosów. Reprezentują one sobą duże walory przyrodnicze, historyczne i kompozycyjne.

Podczas prowadzonych badań terenowych nie stwierdzono istotnych zagrożeń dla zachowania zabytków kultury materialnej gminy Leśna Podlaska. Najcenniejsze obiekty architektoniczne i założenia zieleni zostały wpisane do rejestru zabytków i objęte ochroną konserwatorską, a najokazalsze drzewa uznane za pomniki przyrody.

4.3. HISTORYCZNE UWARUNKOWANIA UKŁADÓW OSADNICZYCH

1. LEŚNA PODLASKA – (Osiedle Jadźwingowskie w XIII w., Kamionka, Okopy Krzyżackie, Leśna), wieś sołecka, siedziba gminy; 15 km na północny-zachód od Białej Podl. Zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna, zwarta. Wieś stelefonizowana, wyposażona w wodociąg, oczyszczalnię ścieków i w większości skanalizowana, częściowo objęta siecią światłowodową. Położona na wysokości 146-155 m n.p.m., w terenie równinnym, po lewej stronie rzeki Klukówki. Gleby pseudobielicowe i piaszczyste różnych typów genetycznych oraz gleby torfowe i murszowe, III-V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 30,9%, sady 1,0%, użytki zielone 9,3%, lasy 48,3%, tereny zabudowane 4,6%, inne 5,8%. Historia szkolnictwa ponadpodstawowego sięga I wojny światowej; w 1916 r. powstał zakład kształcenia nauczycieli. W latach 1948-1970 istniało tu Państwowe Liceum Pedagogiczne, w którym kształcono nauczycieli

dla pd. części Podlasia. W granicach wsi jest 14 drzew – pomników przyrody, z czego 9 wewnątrz osady (5 dębów szypułkowych, klon zwyczajny, lipa drobnolistna i kasztanowiec biały na terenie klasztoru oraz olsza czarna – w parku zespołu szkół rolniczych), a 5 w lesie „Kołowierz” w zachodniej części wsi. W części południowo-wschodniej, przy rzece Klukówce, rezerwat „Chmielinne”. W pierwszej połowie XVI w. własność książąt Połubińskich; w XVII w. wł. Adama Franciszka Warszyckiego, wojewody mazowieckiego, a później Pawła Kazimierza Michałowskiego, skarbnika orszańskiego. W 1713 r. nadane prawa miejskie, utracone ok. 1780 r. Pierwszy kościół drewniany wzniesiony w 1686 r.; parafia erygowana w 1695 r. W latach 1695-1718 powstała kaplica Zjawienia się Matki Boskiej, murowana, w 1720 r. rozpoczęta budowa kościoła murowanego. Od 1727 do 1864 r. parafia w rękach oo. Paulinów. W 1729 r. wybudowany pierwszy drewniany klasztor. W 1730 r. powtórnie rozpoczęto budowę kościoła, konsekrowano go w 1758 r. Po 1761 r. wybudowany klasztor murowany. W 1875 r. klasztor przejęty przez Rosjan; od 1889 do 1919 r. siedziba monastynu. W 1919 r. budynki klasztorne przejęte przez Paulinów a oświatowe przez Państwowe Seminarium Nauczycielskie. W 1822 r. wieś liczyła 17 domów i 113 mieszkańców, a w 1921 r. 22 domy i 531 mieszkańców. Zachowany zespół klasztorny: kościół murowany, 1731-1752 r., kaplica murowana 1695-1718 r., pd. skrzydło klasztoru mur. z końca XVIII w., pn. skrzydło mur. ok. 1880 r., kaplica klasztorna mur. z końca XIX w., brama główna z murem „obronnym” z końca XVIII w. (druga poł. XVIII w.), bramy boczne, ogrodzenia, mosty z końca XIX i pocz. XX w., dom „Kseni” drewniany z końca XIX w., szkoła murowana, ok. 1890 r., internaty żeńskie murowane z 1910 r., szkoła ćwiczeń murowana ok. 1900 r., elektrownia murowana z końca XIX w. oraz zespół więzienny z ok. 1910 r.

2. BORDZIŁÓWKA NOWA, wieś sołecka w środkowej części gminy, 0,5 km na południe od Leśnej Podl. Zabudowa zagrodowa zwarta, przeważnie murowana; wieś stelefonizowana, objęta siecią światłowodową. Położona na wysokości 146-158 m n.p.m., w większości na lekko falistej równinie, tylko północna część obniża się ku dolinie Klukówki. Gleby, głównie IV i V kl. bonitacyjnej, bielcowe wytworzone z piasków gliniastych, w dolinie murszowo-mineralne. Użytkowanie ziemi: grunty orne 58,7%, sady 0,4%, użytki zielone 37,7%, tereny zabudowane 0,1%, inne 3,1%. We wsi znajduje się sklep wielobranżowy. Wieś wyodrębniona w 1880 r., wskutek podziału istniejącej wcześniej wsi Bordziłówka na Nową i Starą.
3. BORDZIŁÓWKA STARA (Bordziłowo, Borzyłówka), wieś sołecka w zachodniej części gminy. Zabudowa zagrodowa; w części środkowej i północno-wschodniej zwarta, a w części południowo-zachodniej rozproszona, w większości murowana; wieś stelefonizowana, objęta siecią światłowodową. Położona na wysokości od 148 (w części północno-wschodniej, w dolinie Klukówki) do 163 (w części południowo-zachodniej) m n.p.m. Gleby bielcowe wytworzone z piasków gliniastych, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytki zielone na glebach murszowo-mineralnych, torfowych i murszowo-torfowych. Użytkowanie ziemi: grunty orne 54,6%, sady 0,3%, użytki zielone 9,5%, lasy 33,8%, tereny zabudowane 0,1%, inne 3,6%. We wsi zlokalizowana jest remizo-świątlica i sklep wielobranżowy. Wieś wymieniona w dokumentach z pierwszej połowy XVI w. Była to wówczas wieś dominialna i folwark zw. Borzyłowa Wola, własność Mikołaja Kiszki, następnie kolejno Wawrzyńca Witanowskiego i Macieja Chodkowskiego. W 1822 r. liczyła 21 domów i 109 mieszkańców, a w 1921 już 58 domów i 392 mieszkańców. Pierwszy kościół drewn. p.w. św. Mateusza wzniesiony w 1646 r., spalony w 1791 r.; drugi istniał do 1846 r., a trzeci do 1897 r. Cmentarz założony w 1800 r. jako unicki, czynny do końca XIX w.; kilka zachowanych nagrobków z drugiej połowy XIX w.
4. BUKOWICE (Bukowicze), wieś sołecka, ok. 2,5 km na północny-zachód od Leśnej Podlaskiej. Zabudowa zagrodowa zwarta, murowana i drewniana, usytuowana na lewym zboczu doliny

Walimia. Grunty wsi położone na wysokości od 148 (w południowej części, w dolinie Klukówki) do 156 (w części północnej) m n.p.m. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Gleby bielcowe i pseudobielcowe, wytworzone z piasków gliniastych, a w dolinach rzek torfowe i murszowo-mineralne, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 55,3%, sady 1,9%, użytki zielone 38,0%, lasy 0,5%, tereny zabudowane 0,1%, inne 4,2%. We wsi: świetlica, niezagospodarowane budynki inwentarskie byłej spółdzielni produkcji zwierzęcej, położone na miejscu dawnego dworu. Wieś i folwark w XV i pierwszej połowie XVI w. ośrodek włości ks. Połubińskich, w drugiej połowie XVI w. rodu Dembińskich, a następnie rodu Koniecpolskich. Od 1625 r. majątek Mikołaja Firleja z Dąbrowicy, następnie Adama Fr. Warszyckiego woj. mazowieckiego. Od lat 70-tych XVIII w należała do Pawła Kazimierza Michałowskiego, skarbnika orszańskiego, a od pocz. XIX w. do rodu Wężyków, następnie rodu Gintasów. W 1822 r. wieś liczyła 40 domów i 340 mieszkańców, a w 1921 już 76 domów i 497 mieszkańców. W 1576 r. wzniesiona (niezachowana) drewn. cerkiew unicka p.w. Św. Trójcy, filia cerkwi w Nosowie. Obecny drewn. kościół wybudowany w latach 80-tych XIX w. Zachowany d. spichlerz dworski mur. z pocz. XX w. Cmentarz rzym.-kat. przykościelny, założony w 1875 r. w miejsce starszego przycerkiewnego, czynny.

5. KOLONIA BUKOWICE, wieś sołecka, ok. 1 km na północ od Leśnej Podlaskiej. Zabudowa zagrodowa, rozproszona, przeważnie murowana. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Wieś położona na równinie, na wysokości 149-157 m n.p.m. Gleby bielcowe i pseudobielcowe, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 79,7%, sady 0,5%, użytki zielone 1,5%, lasy 16,0%, tereny zabudowane 0,04%, inne 2,3%. Kolonia wydzielona ze wsi Bukowice po komasacji gruntów w 1939 r. i w czasie II wojny światowej.
6. DROBLIN (Droblino), wieś sołecka w zachodniej części gminy, przy drodze lokalnej Nosów – Swory; graniczy z gm. Stara Kornica. Zabudowa zagrodowa zwarta (główna część wsi) i rozproszona (Kolonia Droblin, Droblin Podłużny, Droblin Poprzeczny), murowana i drewniana; wieś stelefonizowana, objęta siecią światłowodową. Położona na wysokości 148-168,8 m n.p.m., na falistej równinie i na prawym zboczu doliny Klukówki. Gleby brunatne wyrugowane i kwaśne, bielice, a w dolinie murszowo-mineralne i torfowe, głównie IV-VI kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 77,7%, sady 0,3%, użytki zielone 11,9%, lasy 6,4%, tereny zabudowane 0,11%, inne 3,6%. Główne uprawy: żyto, owies, ziemniaki. We wsi: remizo-świetlica, sklep. Na terenie zabytkowego parku 3 pomniki przyrody: 2 lipy drobnolistne i jesion wyniosły. Wieś i folwark; od XIV w. wieś mazurskiej szlachty zagrodowej. Od XVI w. do połowy XIX w. własność Hińczów, później rodu Wężyków, od początku XX w. Przesmyckich, następnie Wacława Młodzianowskiego, Aleksandra Tukalskiego Nielubowicza, a od 1921 r. własność państwowa. W 1822 r. wieś liczyła 24 domy i 176 mieszkańców, a w 1921 r. już 55 domów i 362 mieszkańców. Zachowany dwór mur. z poł. XIX w., budynek folw. mur. pocz. XX w., pozostałości parku krajobrazowego z drugiej połowy XIX w.

DROBLIN PODŁUŻNY (dawniej Kolonia Droblin), część wsi Droblin, odległa 1,5 km na południowo-zachodniej od głównej części wsi, przy granicy z gm. Stara Kornica, na wysokości 163 m n.p.m. Powstała w wyniku komasacji gruntów rolnych przed II wojną światową. Nazwa od głównej drogi („Gościńca”): Wygnanki (w gm. Stara Kornica) – Bordziłówka Stara.

DROBLIN POPRZECZNY (dawniej Kolonia Poprzeczna), część wsi Droblin, odległa 0,5 km na zachód od głównej części wsi, położona na skłonie wzniesienia opadającego do doliny Klukówki, na wysokości 158-163 m n.p.m. wyodrębniona po komasacji gruntów rolnych przed II wojną światową. Nazwa związana z prostopadłym (poprzecznym) położeniem w stosunku do Droblina i do drogi głównej Wygnanka – Bordziłówka Stara.

7. JAGODNICA, wieś sołecka w południowej. części gminy, ok. 1 km na zachód od drogi Biała Podl. – Stara Kornica; graniczy z gm. Biała Podlaska. Zabudowa zagrodowa, w większości zwarta, murowana i drewniana; wieś stelefonizowana. Położona na wysokości 143,5-152,5 m n.p.m., w terenie równinnym, po prawej stronie rzeki Klukówki. Gleby brunatne wylugowane i kwaśne, głównie IV kl. bonitacyjnej; w obniżeniach terenu murszowo-mineralne, torfowe oraz czarne ziemie IV-VI kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 55,5%, sady 0,04%, użytki zielone 36,4%, lasy 2,6%, inne 4,7%. Wieś i folwark; wieś założona przed 1777 r. w 1822 r. wieś liczyła 22 domy i 154 mieszkańców, a w 1921 r. tylko 12 domów i 81 mieszkańców. Zachowane pozostałości zespołu folwarcznego: obora mur. i spichlerz mur. z końca. XIX w.
8. KLUKOWSZCZYŻNA (Klukowo), wieś sołecka w północno-zachodniej części gminy, graniczy z gm. Stara Kornica. Zabudowa zagrodowa zwarta i rozproszona, murowana i drewniana; wyposażona w wodociąg. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Położona na wysokości 150-162 m n.p.m. na południowo-wschód skłonie wzniesień morenowych, a w części pd. w dolinie Klukówki. Gleby pseudobielicowe, mułowo-bagiennie, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 55,2%, sady 0,1%, użytki zielone 36,6%, lasy 6,1%, inne 1,9%. Hoduje się: bydło, trzodę chlewną. Wieś i folwark w pierwszej połowie XVII w. Od 1688 r. uposażenie plebanii w Leśnej Podlaskiej. W 1822 r. wieś liczyła 7 domów i 39 mieszkańców, a w 1921 r. 12 domów i 98 mieszkańców.
9. LUDWINÓW, wieś sołecka, około 2 km na południe od Leśnej Podl., przy drodze lokalnej Jagodnica – Bordziłówka Stara – Kobylany. Zabudowa zagrodowa rozproszona murowana i drewniana; wieś stelefonizowana. Położona na wysokości 145-157 m n.p.m., na lekko falistej równinie, w części północno-wschodniej opadającej ku dolinie Klukówki. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Gleby wytworzone z utworów piaszczystych, torfowe i czarne ziemie, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 51,3%, sady 0,2%, użytki zielone 13,8%, lasy 30,3%, tereny zabudowane 0,06%, pozostałe 4,3%. We wsi: świetlica wiejska. Trzy obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną: las wodochronny „Krówka” i 2 drzewa – pomniki przyrody (lipa drobnolistna i jesion wyniosły) na terenie parku zabytkowego. Pierwotnie w obrębie wsi Worgule. Od XV w. w dobrach bialskich; własność Nassutowiczów następnie Zabrzezińskich, Illniczów i od drugiej połowy XVI do pocz. XIX w. Radziwiłłów. Ludwinów w XIX w. przyległość folwarku Worgule, stanowił w końcu XIX w. własność Szeliskich. Zachowany dwór mur. z pierwszej połowy XIX w. (odbudowany), spichlerz mur. z drugiej połowy XIX w., park krajobrazowy z końca XIX w.
10. MARIAMPOL (Maryampol), wieś sołecka w północno-wschodniej części gminy, przy drodze lokalnej Ossówka – Bukowice – Kolonia; dojazd autobusem PKS. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Jedna z najmniejszych wsi w gminie; powierzchnia 299 ha; mieszkańców 76 (1995) – po Jagodnicy najmniej w gminie; gospodarstw 20 (po Klukowszczyźnie najmniej w gminie) o średniej powierzchni 9,8 ha. Zabudowa zagrodowa rozproszona, drewniana i murowana. Położona na wysokości 151-158 m n.p.m. na terenie równinnym. Gleby bielicowe lekkie i średnie, głównie III i IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 61,6%, sady 0,3%, użytki zielone 5,5%, lasy 30,8%, inne 1,7%. Wieś i folwark; w drugiej połowie XIX w. własność Wężyków. W 1822r. był tu tylko 1 dom z 4 mieszkańcami, a w 1921 r. 3 domy z 17 mieszkańcami.
11. NOSÓW (Nosowo), wieś sołecka w północno-zachodniej części gminy, przy drodze Leśna Podlaska – Konstantynów. Zabudowa zagrodowa zwarta, murowana i drewniana; wieś objęta jest siecią światłowodową. Położona na wysokości 149-168,8 m n.p.m., w terenie pagórkowatym, na południowo-wschodnim skraju wzgórz morenowych; w części południowej sięga na lewe zbocze doliny Klukówki. Gleby bielicowe i pseudobielicowe oraz mułowo-bagiennie, głównie IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 66,3%, sady 5,2%, użytki zielone 11,9%, lasy 11,1%,

tereny zabudowane 1,7%, inne 3,8%. We wsi: sklep, remizo-świątlica, cerkiew prawosławna z cmentarzem, pomnik przyrody – lipa drobnolistna, na terenie parku zabytkowego. Do 1516 r. wieś królewska w pow. mielnickim w W. Ks. Litewskim. Dzierżawa Wasyla Puzyny, następnie Juchny Wańkowicza, a od 1545 r. wieś Iwana Wasylewicza Łąckiego, a później jego syna Iwana Iwanowicza Łąckiego. Od drugiej połowy XVI w. w składzie dóbr Witulin, wł. Dembińskich. W 1625 r. kupiona od Konięcpolskich przez Mikołaja z Dąbrowy Firleja, przejściowo w rękach Krzysztofa Sapiehy podczaszego W. Ks. Litewskiego. Następnie wł. Krzysztofa Piekarskiego woj. brzeskiego, po nim jego zięcia Sawickiego, sprzedane przez jego syna, kolejno we władaniu: Jana Pieniążka woj. sandomierskiego, od 1700 r. Karola hr. Siedlnickiego herbu Odrowąż, Karola Siedlnickiego podskarbiego woj. podlaskiego, rodu Wężyków. W 1822 r. wieś liczyła 36 domów i 328 mieszkańców, a w 1921 r. już 76 domów i 606 mieszkańców. Zachowany dwór mur. z pierwszej połowy XIX w., rozbud. 1890 r., spichlerz mur. z pierwszej ćw. XX w., krochmalnia mur. 1909 r., stajnia i wozownia mur. 1920 r., czworak i dwojak mur. z końca XIX w., park dworski z pierwszej połowy XIX w. Cerkiew prawosł. p.w. Św. Michała istniała tu już w 1585 r.; obecna mur. z 1862 r.; dzwonnica mur. przy cerkwi z lat 80-tych XIX w. Cmentarz prawosł. czynny, założony ok. 1870 r.; zachowanych kilka nagrobków z pocz. XX w.

12. KOLONIA NOSÓW, wieś sołecka w północnej części gm., przy drodze Leśna Podl. – Konstantynów; graniczy z gm. Stara Kornica i Konstantynów. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Zabudowa rozproszona, przeważnie murowana. Położona na lekko falistej równinie, na wysokości 154-166 m n.p.m. Gleby biellicowe i pseudobiellicowe wytworzone na piaskach i glinach morenowych, głównie IIIb-IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 76,1%, sady 0,5%, użytki zielone 1,2%, lasy 20,4%, pozostałe 1,7%. Wieś powstała po II wojnie światowej w wyniku parcelacji gruntów dworskich.
13. OSSÓWKA (Osówka), wieś sołecka we wschodniej części gminy, 11 km na północ od Białej Podl., przy drodze wojewódzkiej nr 811 Biała Podlaska – Sarnaki; graniczy z gm. Konstantynów, Janów Podl. i Biała Podl. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Zabudowa zagrodowa, w większości zwarta, murowana i drewniana. Wieś położona w terenie równinnym, na wysokości 146-161 m n.p.m. po prawej stronie „Dopływu spod Osnówki”. Gleby pseudobiellicowe, brunatne wyługowane i kwaśne, a w obniżeniach terenu torfowe i murszowo-torfowe, głównie IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 72,5%, sady 0,8%, użytki zielone 16,7%, lasy 7,2%, tereny zabudowane 0,07%, inne 2,7%. We wsi: remizo-świątlica, sklep, punkt przedszkolny. Wieś powstała przed 1580 r.; własność Dembińskich w pierwszej połowie XVI w., w składzie dóbr Witulin, a na pocz. XVII w. własność rodu Konięcpolskich; w XVIII w. własność rodu Wężyków, po nich zaś Kowalskich i Mleczków. W 1822 r. wieś liczyła 27 domów i 155 mieszkańców, a w 1921 r. 39 domów i 216 mieszkańców.
14. WITULIN (Witulino), wieś sołecka w południowo-wschodniej części gm., przy drodze Biała Podl. – Leśna Podl.; graniczy z gm. Biała Podl. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Zabudowa zagrodowa zwarta, murowana i drewniana. Położona na wysokości 143-158 m n.p.m., po lewej stronie rzeki Klukówki, w terenie równinnym, lekko opadającym ku południowo-zachodniej i południowej. Gleby biellicowe, brunatne wyługowane i kwaśne, a w dolinach torfowe i czarne ziemie, głównie IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 55,7%, sady 1,3%, użytki zielone 19,3%, lasy 18,8%, tereny zabudowane 0,7%, inne 4,1%. Uprawia się głównie: żyto, jęczmień, mieszanki zbożowe. Hoduje się: trzodę chlewną, bydło. We wsi jest: gorzelnia, zlewnia mleka, sklep, remizo-świątlica oraz kościół parafialny i cmentarz. Dwa obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną: pomnik przyrody – lipa drobnolistna (przy dawnym gościńcu biegnącym od parku podworskiego do wsi Witulin Kolonia) i las wodochronny „Zadworne” (w pd. części wsi).

W sąsiedztwie lasu „Nadworne” na „Dopływie spod Osnówki” znajduje się Zalew Terebela (zespół 2 retencyjno-rekreacyjnych zbiorników wodnych) o powierzchni 40 ha. Wieś i folwark; w pierwszej połowie XVI w. własność ks. Połubińskich, w drugiej połowie XVI w. ośrodek dóbr Dembińskich, a na pocz. XVII w. rodu Koniecpolskich. W 1625 r. zakupione od Koniecpolskich przez Mikołaja Firleja, przejściowo w posiadaniu jego zięcia Krzysztofa Sapiehy podczaszego Wk. Ks. Litewskiego. W drugiej połowie XVII w. właściciele zmieniali się wielokrotnie (Krzysztof Piekarski wojewoda brzeski; jego zięć Sawicki; Jan Pieniążek wojewoda sandomierski). Od 1700 r. własność rodziny hr. Siedlnickich (od 1730 r. Karola Józefa hr. Siedlnickiego podskarbiego nadwornego a następnie wojewody podlaskiego). W drugiej połowie XVIII w. i w XIX w. własność rodu Wężyków. W 1822 r. wieś liczyła 39 domów i 247 mieszkańców, a w 1921 r. już 83 domy i 640 mieszkańców (najwięcej w gm.). Zachowana oranżeria mur. z drugiej poł. XIX w. (ok. 1866 r.), kuchnia dworska mur. ok. poł. XIX w., oficyna mur. z drugiej poł. XIX w., czworak mur. ok. 1906 r., gorzelnia mur. ok. 1906 r., magazyn spirytusowy mur. ok. 1906 r., spichlerz mur. 1858r., park krajobrazowy XIX w. Cerkiew drewn. istniała już w 1573 r., katolicki kościół drewn. wzniesiony w XVIII w.; przy kościele drewn. dzwonnica z XIX/XX w.

15. WITULIN KOLONIA, wieś sołecka we wschodniej części gm., około 4 km od Leśnej Podl., graniczy z gm. Konstantynów. Zabudowa zagrodowa rozproszona, murowana i drewniana. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Położona w terenie równinnym, na wysokości 146-160 m n.p.m. Gleby bielcowe, brunatne wyługowane i kwaśne, a w obniżeniu w południowo-wschodniej części wsi torfowe i murszowo-torfowe; głównie IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 72,5%, sady 1,9%, użytki zielone 15,1%, lasy 8,2%, tereny zabudowane 0,08%, inne 2,3%. We wsi: remizo-światlica. Wyodrębniona po komasacji gruntów rolnych przed II wojną światową.
16. WORGULE (Workulany), wieś sołecka w południowo-zachodniej części gminy, ok. 7 km od Leśnej Podl., przy drodze Biała Podl. – Leśna Podl. Wieś objęta jest siecią światłowodową. Zabudowa zagrodowa zwarta wzdłuż drogi, głównie murowana; wieś stelefonizowana. Położona na wysokości 147-164 m n.p.m., w przeważającej części na wsch. skłonie wzgórz morenowych; tylko wsch. część wsi obejmuje górny odcinek suchej (przeważnie) doliny. Gleby wytworzone z piasków gliniastych, w dolinie murszowo-mineralne i torfowe, głównie IV kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 59,2%, sady 0,1%, użytki zielone 20,5%, lasy 16,6%, tereny zabudowane 0,02%, pozostałe 3,6%. We wsi: sklep, remizo-światlica. Wieś i folwark; w XV i pierwszej połowie XVI w. własność rodu Kisków, od 1583 r. Barbary Chodkiewiczowej Kiszki, od 1594 r. ks. Radziwiłłów, a od połowy XIX w. Szeliskich. W 1827r. wieś liczyła 32 domy i 210 mieszkańców, a w 1921 już 81 domów i 494 mieszkańców.
17. ZABERBECZE (Zaberbecie), wieś sołecka w południowej części gm., przy drodze Jagodnica – Worgule; graniczy z gm. Biała Podl. Zabudowa zagrodowa zwarta, murowana i drewniana; wieś stelefonizowana. Położona na wysokości 146-155 m n.p.m., na łagodnym wzniesieniu; południowo-wschodnia część wsi przechodzi w rozległe obniżenie. Gleby wytworzone z piasków gliniastych, a w obniżeniu gleby bagienne, głównie IV i V kl. bonitacyjnej. Użytkowanie ziemi: grunty orne 53,2%, sady 0,1%, użytki zielone 24,0%, lasy 19,7%, tereny zabudowane 0,09%, inne 2,9%. We wsi: sklep i światlica. Wieś rejestrowana w XVII w. W XIX w. folwark, założony przed 1880 r. jako przyległość w dobrach Worgule zw. Sobszczyzną.

5. DEMOGRAFIA

5.1. STAN ISTNIEJĄCY (WG DANYCH GUS i UG LEŚNA PODLASKA)

Stan ludności

Gęstość zaludnienia gminy Leśna Podlaska w 2020 r. wynosiła 43,23 osób/km² i była wyraźnie niższa od średniej w województwie (83,4 osób/km²), natomiast wyższa niż w powiecie (39,9 osób/km²). Struktura płci i wieku ludności jest typowa dla gmin wiejskich woj. lubelskiego. Na 4246 mieszkańców gminy 2102 stanowią kobiety, a 2144 mężczyźni; na 100 mężczyzn przypada więc 98 kobiet co świadczy o nieznacznej przewadze liczby mężczyzn. W wieku przedprodukcyjnym jest 813 osób (19% ludności); w tej grupie wiekowej na 100 mężczyzn przypadają 90 kobiet. W wieku produkcyjnym jest 2699 osób (61%); w tej grupie na 100 mężczyzn przypada tylko 82 kobiet. W wieku poprodukcyjnym jest 752 osób (16%); na 100 mężczyzn w tej grupie wiekowej przypada aż 202 kobiet. W 2019 r. (brak danych w GUS za 2020 rok) saldo migracji było dodatnie i wyniosło 6 osób (zameldowano – 58 osób, wymeldowano – 52 osoby).

Tabela 1. Ludność gminy Leśna Podlaska w latach 2011-2020 [GUS 2021]

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ludność	4355	4348	4334	4334	4312	4290	4294	4245	4287	4246

Tabela 2. Ludność gminy Leśna Podlaska w obrębach ewidencyjnych w latach 2011-2020 [UG Leśna Podlaska 2021]

L.p.	Obręb	rok									
		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Bukowice	126	128	124	122	124	122	118	115	126	128
2.	Bukowice Kolonia	201	197	190	190	196	198	194	190	193	194
3.	Droblin	376	367	365	363	362	360	363	361	370	372
4.	Jagodnica	98	94	89	85	85	82	85	88	91	91
5.	Klukowszczyzna	73	68	68	66	65	65	62	64	61	62
6.	Leśna Podlaska	981	991	984	1022	1009	991	998	967	980	965
7.	Ludwinów	136	139	141	140	136	134	129	130	130	127
8.	Mariampol	60	58	59	60	60	58	60	59	62	55
9.	Nosów	349	356	362	371	378	410	442	535	553	495
10.	Nosów Kolonia	86	84	82	81	80	81	81	78	79	77
11.	Nowa Bordziłówka	177	182	181	183	182	185	182	184	184	186
12.	Ossówka	267	275	277	274	269	270	265	259	276	275
13.	Ossówka Kolonia	168	172	159	153	151	150	152	151	156	154
14.	Stara Bordziłówka	313	315	315	317	318	316	316	306	309	301
15.	Witulín	387	376	374	374	373	375	377	376	371	368
16.	Witulín Kolonia	225	223	222	223	219	219	227	221	222	224
17.	Worgule	351	351	347	345	341	330	332	325	315	308

18.	Zaberbecze	123	125	125	125	121	121	123	126	124	123
-----	------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Przyrost naturalny

W gminie Leśna Podlaska występuje w ostatnich latach ujemny przyrost naturalny, z wyjątkiem lat 2011, 2017 i 2018. Ruch naturalny ludności w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności w gminie Leśna Podlaska w latach 2011-2019 [GUS 2021]

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia	57	50	42	43	42	26	59	46	37
Zgony	49	59	53	44	47	29	48	46	43
Przyrost naturalny	8	-9	-11	-1	-5	-3	11	0	-6

Saldo migracji

W gminie Leśna Podlaska występuje w ostatnich latach również ujemne saldo migracji, z wyjątkiem lat 2011, 2012, 2015 i 2019. Migracje ludności w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Migracje ludności w gminie Leśna Podlaska w latach 2011-2019 [GUS 2021]

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	48	40	28	51	0	33	25	31	58
Wymeldowania	42	39	48	60	0	50	56	61	52
Saldo migracji	6	1	-20	-9	0	-17	-31	-30	6

6. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU

6.1. POŁOŻENIE FIZJOGRAFICZNE GMINY

Według podziału fizycznogeograficznego Polski J. Kondrackiego (2000) gmina Leśna Podlaska położona jest w pasie nizin środkowopolskich, w makroregionie Nizina Południowopodlaska i w mezoregionach Równina Łukowska (południowo-wschodnia część gminy) i Wysoczyzna Siedlecka (północno-zachodnia część gminy). Najstarszą strukturalną jednostką geologiczno-tektoniczną stanowi tu platforma wschodnioeuropejska, na której zachodnim krańcu położony jest obszar gminy. Jednostką geologiczną drugorzędą jest obniżenie podlaskie, mające charakter płytkiego rowu tektonicznego o kierunku równoleżnikowym. Na krystalicznej powierzchni platformy leżą osady ery paleozoicznej, mezozoicznej i kenozoicznej. Grubość całej pokrywy osadowej wynosi od 1000 do ponad 2500 m. Ery paleozoiczną reprezentują skały osadowe w postaci piaskowców i iłowców kambru, iłowców dolomitycznych i wapieni ordowiku oraz iłowców syluru. Utwory ery mezozoicznej to skały węglanowe środkowej i górnej jury oraz dolnej i górnej kredy. Na nich zalegają trzecio- i czwartorzędowe utwory kenozoiczne. Osady trzeciorzędowe, występujące w okolicach Leśnej Podlaskiej na głębokości 110-130 m, to oligoceńskie piaski kwarcowo-glaukonitowe, iły, mułki i żwiry oraz miocenijskie piaski z wkładkami węgla brunatnego, piaski i mułki z domieszką miki. Miąższość utworów czwartorzędowych, w całości przykrywających powierzchnie gminy, wynosi przeciętnie około 50 m. Są to głównie: gliny zwałowe (morenowe), osady piaszczystożwirowe, iły, mułki, piaski i torfy. Teren gminy był w zasięgu lądolodów podczas zlodowaceń południowopolskich i środkowopolskich. Dzisiejszą rzeźbę powierzchni terenu w głównym stopniu ukształtowały zdarzenia z okresu zlodowaceń środkowopolskich. Jest to obszar mało urozmaicony, w przeważającej części równinny ze słabo rozwiniętą siecią dolinną. Wysokości skrajne wynoszą 168,8 (Nosów i Drobliń Podłużny) oraz 142,7 (Witulim – przy wypływie Klukówki z gminy) m

n.p.m. Deniwelacje wahają się od kilku metrów w części środkowej i wschodniej do kilkunastu w części zachodniej. Najwyżej położona część zachodnia, stanowiąca obszar moreny czołowej, wznosi się 155-165 m n.p.m., z kulminacjami 168,8 m n.p.m., w zach. części wsi Nosów (na granicy gminy) i w Droblinie Podłużnym. Morenę tę tworzy ciąg wzgórz zbudowanych z piasku różnej granulacji, z dużą zawartością żwirów i głazów, często przewarstwionych mułkami a także gliną zwałową. Część północna, północno-wschodnia oraz niewielki fragment w części południowej stanowi zdenudowana morena denna, wzniesiona od nieco ponad 150 do 160 m n.p.m. Są to obszary lekko falistych równin zbudowanych z piaszczystej gliny zwałowej, lokalnie z przewarstwieniami piaszczysto-żwirowymi. W południowo-wschodniej i środkowej części gminy oraz w części wschodniej i południowo-zachodniej występują przeobrażone równiny sandrowe (wynik akumulacji fluwioglacjalnej), zbudowane z piasków różnej granulacji przewarstwionych mułkami. Tereny najniżej położone, 144-153 m n.p.m. to wypełnione piaskami, namułami i torfami obniżenia powytopiskowe, przekształcone w doliny rzeczne przez Klukówkę i jej dopływy. Razem z obniżeniami akumulacyjnymi, związanymi z kolejnymi fazami wytapiania się martwych lodów, tworzą one rozległe obniżenia, głównie w środkowej, południowej i południowo-wschodniej części gminy. Na obszarach powytopiskowych, sandrowych i moreny dennej miejscami występują pagórki kemowe i formy kemopodobne zbudowane z warstwowych piasków, mułków i żwirów. Największe z nich występują we wsi Zaberbecze i na południowy-wschód od wsi Witulin.

Najmniejszymi formami rzeźby są tzw. oczka polodowcowe, licznie występujące na obszarach moreny dennej po północnej stronie doliny Klukówki (Bukowice, Kol. Bukowice, Nosów, Mariampol). Powstałe w miejscach wytapiania się brył martwego lodu, częściowo wypełnionych deluwiami i osadami organicznymi, współcześnie przedstawiają się w postaci małych zagłębień bezodpływowych. Do niedawna miały one charakter małych mokradeł nazywanych przez miejscową ludność „ługami”; niektóre z nich miały nawet nazwy własne. Obecnie są to już formy zanikające i tylko kilka z nich stanowi jeszcze nieużytki, okresowo utrzymujące niewielkie ilości wody.

6.2. STRUKTURA PRZYRODNICZA GMINY

Struktura przyrodnicza gminy przedstawia się w następujący sposób:

- użytki rolne zajmują 7 834 ha, co stanowi 79,7% powierzchni gminy, z tego na grunty orne przypada 5 909 ha, sady – 102 ha, łąki – 1 076 ha, pastwiska – 370 ha,
- lasy i zadrzewienia 1 626 ha (16,6%),
- wody i nieużytki 43 ha (0,4%).

Użytki orne w gminie to głównie wytworzone z piasków różnych typów genetycznych gleby bielcowe, rdzawe i brunatne kwaśne, rzadziej pseudobielcowe oraz brunatne wylugowane. W dolinie rzeki Klukówki przeważają gleby torfowe i murszowo-torfowe; występują też czarne ziemie i mady. Wśród gruntów orných największy udział mają gleby IV klasy bonitacyjnej (56,2%), a także V klasy (29,7%). Wśród użytków zielonych także przeważa IV kl. bonitacyjna (59,4%), przy znacznym udziale V klasy (30,6%). Aż 95% powierzchni zajmują kompleksy gleb żytnich: słaby (42%), dobry (30%), bardzo dobry (15%), i bardzo słaby (8%); pozostałe (5%) to kompleksy zbożowo-pastewne. W użytkach zielonych dominuje kompleks średni (ok. 80%); pozostałe (20%) to słaby i bardzo słaby.

W strukturze przyrodniczej gminy wyróżnić należy stosunkowo niski odsetek lasów i zadrzewień – 16,6 % (przy średniej lesistości województwa lubelskiego 23,3 %).

6.3. ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

6.3.1. BUDOWA GEOLOGICZNA I WARUNKI GRUNTOWE

Obszar gminy Leśna Podlaska położony jest w obrębie obniżenia podlaskiego będącego częścią południowo-zachodniej części platformy wschodnioeuropejskiej. Najstarszą pokrywę na terenie gminy tworzą osady plejstoceńskie (gliny zwałowe oraz piaski, i żwiry lodowcowe). Podłoże paleogenu przykrywają zwarte osady czwartorzędowe o miąższości ok. 50 metrów. Lokalnie są one nadbudowane w obrębie obszarów wyniesionych piaskami eolicznymi, zaś doliny rzeczne i obniżenia terenu wypełniają piaski rzeczne, namuty i torfy.

6.3.2. RZEŻBA TERENU

Dzisiejszą rzeźbę powierzchni terenu gminy w głównym stopniu ukształtowały zdarzenia z okresu zlodowaceń środkowopolskich. Teren gminy to obszar mało urozmaicony, w przeważającej części równinny ze słabo rozwiniętą siecią dolinną. Wysokości skrajne wynoszą 168,8 (Nosów i Droblin Podłużny) oraz 142,7 (Witulin – przy wyływie Klukówki z gminy) m n.p.m. Deniwelacje wahają się od kilku metrów w części środkowej i wschodniej do kilkunastu w części zachodniej.

6.3.3. WARUNKI WODNE

6.3.3.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Gmina Leśna Podlaska pod względem hydrologicznym należy do regionu podlaskiego; w całości leży w dorzeczu Bugu. Odwodnienie przeważającej części terenu odbywa się w kierunku południowo-wschodnim, przez Klukówkę do Krzny. Tylko północno-wschodnia, narożna część gminy, należąca do zlewni Czyżówki, jest za jej pośrednictwem odwadniana w kierunku północno-wschodnim do Bugu. Największą rzeką jest Klukówka, przecinająca gminę z północno-zachodniego, na południowy-wschód na odcinku Klukowszczyzna – Witulin. Po drodze przyjmuje dwa lewostronne dopływy: Walim (największy dopływ Klukówki) – na terenie wsi Bukowice oraz drugi – bezimienny potok spod Ossówki, (stanowiący pd.-wsch. granicę gminy) – w Witulinie. Wody powierzchniowe gminy reprezentują jeszcze: Zalew Terebela (zespół dwóch sztucznych zbiorników), przy ujściu potoku spod Ossówki, o pow. 40 ha i sieć rowów melioracyjnych. Wody powierzchniowe pochodzą głównie z opadów atmosferycznych; zmienność przepływów jest więc bardzo duża. W okresie roztopów wiosennych przepływy zwiększają się gwałtownie, lecz już w czerwcu obserwuje się skrajnie niskie stany. W lecie, często także w jesieni, wiele cieków wysycha zupełnie. Jest to obszar deficytów wodnych; potrzeby roślin są większe niż możliwości zaspokajania ich przez wody opadowe.

6.3.3.2. WODY PODZIEMNE

Na terenie gminy zlokalizowane są dwa poziomy użytkowe wód podziemnych: czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Czwartorzędowy poziom wodonośny związany jest z piaskami okresu zlodowacenia południowopolskiego, zlokalizowanego na głębokościach od ok. 60 do ok. 70 m p.p.t. Zasoby dyspozycyjne są oszacowane na 50-60 m³/d/km², zaś jakość określona jako dobra.

Poziom trzeciorzędowy występuje głównie w zachodniej części gminy (Bordziłówka Stara, Droblin, Bukowice, Nosów, Worgule i Klukowszczyzna). Związany jest z piaskami oligoceńskimi i zalega jest na głębokościach od ok. 30 m p.p.t. (we wschodniej części piętra wodonośnego) do ok. 100 m p.p.t. (przy granicy gminy). Zasoby dyspozycyjne tego poziomu są niższe i wynoszą 30-40 m³/d/km², natomiast jakość wód została określona jako dobra.

Niemal cała gmina (z wyjątkiem zachodniej części w okolicach Droblina) zlokalizowana jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód podziemnych nr 224 „Subzbiornik Podlasie”.

6.3.4. SUROWCE MINERALNE

Dominujące zasoby surowcowe stanowi grupa surowców okrucowych tj.: glina zwałowa, piaski i żwiry. Na terenie gminy, w niewielkich wyrobiskach, występują pozostałości wyrobisk o charakterze nieplanowanym. Największy rejon występowania gliny zwałowej ciągnie się od Klukowszczyzny po Ossówkę, zaś piaski i żwiry zlokalizowane są głównie w okolicy Droblina, Ossówki, Ludwinowa, Witulina i w pasie między Droblinem a Worgulami. Wykaz złóż kopalni przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Udokumentowane złoża kopalni na terenie gminy Leśna Podlaska w 2021 roku [Państwowy Instytut Geologiczny 2021, opracowanie własne]

Nr dokumentacji	Nazwa	Pole złoża	Rodzaj kopaliny	Powierzchnia ogółem [ha]	Powierzchnia na terenie gminy [ha]
5437/2019	Bordziłówka Nowa	POLE A	kruszywa naturalne	1,281	1,2805
5437/2019	Bordziłówka Nowa	POLE B	kruszywa naturalne	0,6806	0,6803
2354/2021	Bordziłówka Nowa I	Pole A	kruszywa naturalne	0,5148	0,5146
2354/2021	Bordziłówka Nowa I	Pole B	kruszywa naturalne	1,0963	1,0958
3795/2009	Bordziłówka Stara		kruszywa naturalne	1,9906	1,9898
3050/97	Droblin	Pole A	kruszywa naturalne	8,6992	8,6958
3050/97	Droblin	Pole B	kruszywa naturalne	36,3466	36,3317
4352/2008	Droblin I		kruszywa naturalne	1,9908	1,99
7678/2019	Droblin II		kruszywa naturalne	1,6071	1,6065
1647/96	Hrud		krety	38,6206	14,8675
1588/97	Ludwinów		kruszywa naturalne	2,0835	2,0825
1900/2002	Ludwinów I		kruszywa naturalne	0,9712	0,9707
524/2007	Ludwinów II		kruszywa naturalne	1,5702	1,5694
525/2007	Ludwinów III		kruszywa naturalne	1,9357	1,9348
763/2015	Ossówka		kruszywa naturalne	4,5419	4,5394
802/95	Ossówka		krety	40,5845	12,34
576/2009	Witulin		kruszywa naturalne	1,146	1,1454

6.3.5. WARUNKI GLEBOWE I SZATA ROŚLINNA

6.3.5.1. DANE OGÓLNE

Gmina Leśna Podlaska zajmuje ogólną powierzchnię 9 823 ha, w tym lasy zadrzewienia 1 643 ha, co stanowi 16,7 % powierzchni gminy.

Użytki rolne zajmują 7 688 ha, co stanowi 78,7 % powierzchni gminy, natomiast grunty orne zajmują powierzchnię 5 909 ha, co stanowi 60,5 % powierzchni gminy.

6.3.5.2. TERENY ROLNICZE

Użytki orne w gminie to głównie wytworzone z piasków różnych typów genetycznych gleby bielnicowe, rdzawe i brunatne kwaśne, rzadziej pseudobielnicowe i brunatne wyługowane. W dolinie rzeki Klukówki przeważają gleby torfowe i murszowo-torfowe; występują też czarne ziemie i mady.

Tabela 6. Bonitacja gleb w gminie Leśna Podlaska [UG Leśna Podlaska 2022]

Grunty rolne									
klasa	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz
%	0	0	0,1	6,6	20,3	29,7	19,0	4,3	0
ha	0,00	0,00	9,38	515,50	1587,69	2326,84	1489,46	337,30	0,00
Użytki zielone									
klasa	I	II	III	IV	V	VI	VIz		
%	0	0	0,3	12,8	6,0	1,0	0		
Ha	0,00	0,00	20,34	1001,04	467,87	77,51	0,00		

Wśród gruntów rolnych dominują gleby z klasy IVa i IVb, które są zaliczane do gleb średniej jakości. Plony na ogół na glebach tego typu są średnie i w znacznym stopniu uzależnione od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych. Gleby klasy IVa są zasobne w składniki pokarmowe i charakteryzuje je duża żyzność potencjalna. Gleby lekkie tej klasy, które przeważają na terenie gminy charakteryzują się dużą wrażliwością na suszę. Jednakże w wysokiej kulturze rolnej i uregulowaniu warunków wilgotnościowych możliwa jest na nich skuteczna uprawa jęczmienia, a nawet pszenicy i owsa.

Gleby klasy IVb zbliżone są swymi właściwościami do gleb klasy IVa, ale są od nich bardziej wadliwe – zbyt suche lub zbyt wilgotne. Gleby gminy Leśna Podlaska podścielone są utworami przepuszczalnymi (zalegają na piaskach), więc przede wszystkim występuje na nich zjawisko przesuszania.

Większość użytków zielonych gminy Leśna Podlaska zaliczono do IV klasy bonitacyjnej. Trwałe użytki zielone IV klasy bonitacyjnej wytworzone na glebach mineralnych, mułowo-torfowych i murszowych występują w warunkach utrudniających zagospodarowanie na skutek występowania zakrzewień, obecności większej ilości kamieni lub pni, ukształtowania powierzchni lub utrudnionego dostępu.

Stosunki wodne w glebach tej klasy są najczęściej wadliwe (niedobór lub nadmiar wody). Jeżeli występują zalewy, to w różnych okresach, a woda mając utrudniony odpływ pozostaje na powierzchni co najmniej przez kilkanaście dni.

Przydatność rolnicza gleb

Kompleksy przydatności rolniczej obejmują zespoły różnych i różnie położonych (pod względem klimatycznym i geomorfologicznym) gleb, które wykazują podobne właściwości rolnicze i mogą być podobnie użytkowane. W czasie prac gleboznawczych przy wydzieleniu kompleksów przydatności rolniczej uwzględnia się następujące właściwości gleb: miąższość poziomów genetycznych (szczególnie poziomu akumulacyjnego), skład mechaniczny, uwilgotnienie, strukturę, stopień kultury, łatwość do uprawy mechanicznej, rzeźbę terenu, warunki klimatyczne i agroekologiczne oraz w miarę dostępności danych zasobność w makro- i mikroskładniki.

Tabela 7. Kompleksy rolniczej przydatności gleb w gminie Leśna Podlaska [UG Leśna Podlaska 2012]

Użytki	Grunty orne									Użytki zielone		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1z	2z	3z
kompleks												

%	0,0	0,0	0,0	15,1	29,7	41,8	8,6	3,1	1,7	0,0	80,8	19,2
pow. [ha]	0,0	0,0	0,0	954,3	1878,4	2642,0	542,4	197,4	107,7	0,0	1303,8	310,7

Pszenny bardzo dobry

Pszenny dobry

Pszenny wadliwy

Żytni bardzo dobry

Żytni dobry

Żytni słaby

Żytni bardzo słaby

Zbożowo pastewny mocny

Zbożowo pastewny słaby

Użytki zielone bardzo dobre i dobre

Użytki zielone średnie

Użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Wśród gruntów ornyczych największy procent w gminie stanowi kompleks żytni słaby (6). Gleby zaliczane do tego kompleksu charakteryzują się niską zawartością próchnicy i niską zasobnością w składniki pokarmowe, jak również odczynem kwaśnym. Są to gleby bardzo lekkie do uprawy, o niskim stopniu kultury rolnej, często okresowo zbyt suche. Na glebach tych uprawia się: żyto i ziemniaki, w położeniach mniej korzystnych (mady) – owies. Nieco mniejszy odsetek gruntów ornyczych na terenie gminy stanowią gleby kompleksu 5 – żytniego dobrego. Są to gleby bardziej wrażliwe na suszę w różnych okresach wegetacji roślin i często uboższe w składniki pokarmowe, mniej sprawne, lecz nadanie im cech wysokiej kultury niezbyt trudne. Wysokie dawki nawozowe powodują wzrost roślin uprawnych, jednak zwyczajka plonów trwa krótko, gdyż gleby tu zaliczane często nie zachowują na dłuższy czas nadanej im sprawności. Na glebach tego kompleksu niezłe plony mogą dawać rośliny uprawne o niezbyt wysokich wymaganiach, a wysokość plonów obok nawożenia w głównej mierze zależy od ilości i równomierności opadów.

Gleby 4 kompleksu żytniego bardzo dobrego stanowią niewielki odsetek gruntów ornyczych w gminie i znajdują się głównie we wsiach: Bukowice Kolonia, Nosów Kolonia i Klukowszczyzna.

Do kompleksu 7 żytniego naj słabszego zaliczono gleby wytworzone z piasku luźnego i słabogliniastego zalegających na przepuszczalnych podłożach. Gleby 7 kompleksu przydatności rolniczej głównie znajdują się we wsi Drobliń. Najmniejszy udział procentowy gruntów ornyczych na terenie gminy mają grunty należące do kompleksu 8 zbożowo pastewnego mocnego i 9 zbożowo pastewnego słabego.

Do kompleksu 8 zbożowego pastewnego mocnego zostały zaliczone czarne ziemie wytworzone z piasku gliniastego mocnego pylastego, położone w obniżeniach terenu i wykazujące dużą okresową podmokłość. Do 9 kompleksu zbożowo pastewnego słabego zaliczane są gleby lekkie, nadmiernie uwilgotnione, podobne do gleb kompleksów żytnich. Gleby 8 i 9 kompleksu najczęściej występują w obniżeniach, gdzie okresowo poziom wód gruntowych jest zbyt wysoki. Na terenie gminy są to obszary dolin rzecznych Klukówki i mniejszych cieków wodnych w północnej części gminy (Nosów, Nosów Kolonia, Bukowice Kolonia)

6.3.5.3. UŻYTKI ZIELONE

Użytki zielone w tej gminie występują w dolinie Klukówki i jej dopływów. Do kompleksu tego zalicza się użytki zielone występujące zarówno na glebach mineralnych i mułowo-torfowych, jak i na glebach torfowych i murszowych. W warunkach naturalnych zapewniają dwa pokosy siana średniej jakości. Pod względem bonitacyjnym należą tu użytki zielone klasy III i IV. Występujące na terenie gminy użytki zielone zaliczone są do kompleksu 2z (średniego) i 3z (słabego), choć przeważają użytki zielone średnie.

Łąki zaliczone do kompleksu 2z mają zwarte zadarnienie i dają plony traw o wysokiej jakości paszowej. Stosunki wodne na użytkach tego kompleksu są uregulowane w sposób zadowalający systemem rowów otwartych.

Użytki zielone zaliczone do kompleksu 3z mają z zasady wadliwe stosunki wodne. Część z nich okresowo jest nadmiernie uwilgocona, a część z nich posiada stale za wysoki poziom wód gruntowych. Posiadają one słabe zadarnienie z przewagą traw o słabej wartości paszowej.

6.3.6. TERENY LEŚNE

Najbogatszymi zbiorowiskami roślinności są lasy. Dominujące typy siedliskowe lasów to: bór mieszany świeży, bór świeży oraz las wilgotny i las świeży. Siedliska borów mieszanych zajmują najczęściej drzewostany sosnowo-dębowe lub sosnowo-brzozowe; w pierwszym przypadku zazwyczaj z bujnym podszyciem przypominającym siedliska lasu świeżego. Bory mieszane większą powierzchnię zajmują w północno-wschodniej części gminy. W części zachodniej i północno-zachodniej przeważają drzewostany sosnowe na siedliskach boru świeżego z borówką brusznicą w runie. W środkowej części gminy, w pobliżu Leśnej Podlaskiej, występują drzewostany grabowo-dębowo-brzozowe na siedliskach lasu wilgotnego i lasu świeżego. W dolinie Klukówki i w obniżeniach terenowych, głównie w południowej części gminy, dominują olsy i lasy łęgowe. Drugim ważnym składnikiem zbiorowisk roślinnych gminy, powierzchniowo nawet przewyższającym lasy, ale zachowanym w mniej naturalnym stanie są łąki i pastwiska (17,4 % pow. gminy).

Na terenie gminy ochronie prawnej podlegają trzy kompleksy lasów ochronnych, tj. uroczysko „Kołowierz”, jako las ochronny w kategorii drzewostanów nasiennych i uroczyska „Krówka” i „Zadworne” w kategorii lasów wodochronnych. Ponadto jest rezerwat przyrody „Chmielinne”, utworzony dla ochrony łęgu jesionowo-olszowo-wiązowego oraz 21 drzew pomnikowych, w tym 8 dębów, 6 lip, 4 jesiony, 1 olsza czarna, 1 kasztanowiec i 1 klon.

6.4. BIOSFERA

6.4.1. FLORA

W rezerwacie „Chmielinne” spotyka się liczną grupę gatunków roślin objętych ochroną ścisłą. Należą do nich: widłak wroniec, bluszcz pospolity, wawrzynek wilczełyko, parzydło leśne, listera jajowata, kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, gnieźnik leśny. Z gatunków rzadziej występujących stwierdzono takie jak: jaskier kaszubski, zdrojówka rutewkowata, kokorycz pusta, turzyca leśna i żankiel zwyczajny.

Za gatunek specjalnej troski na terenie gminy należy uznać brzozę niską oraz pomocnika baldaszkowatego, który znalazł się na liście roślin zagrożonych na Lubelszczyźnie.

6.4.2. FAUNA

Ze względu na przewagę w gminie terenów o charakterze rolniczym, fauna zasiedlająca ten obszar jest stosunkowo uboga. Stwierdzono tutaj przedstawicieli gatunków podlegających ochronie gatunkowej: paż królowej, płomykówka, jerzyk, bocian biały, srokosz, przepiórka, świergotek polny, pustułka, ryjówka aksamitna, rzęsorek rzeczek oraz rzadka w tej części Polski orzesznica.

Środowiska leśne znacznie wzbogacają skład gatunkowy fauny. W rezerwacie „Chmielinne” występują podlegające ochronie prawnej jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec i zaskroniec oraz chronione gatunkowo mieniak stróżnik i winniczek, a także nieliczne w Polsce trzmiełojad, kobuz, słonka, dzięcioł czarny, lerka czy kruk.

Podobny wpływ na bogactwo gatunkowe ma również sztuczny zbiornik w okolicach Witulina oraz dolina Klukówki. Stwierdzono tu występowanie następujących gatunków ryb: śliz, koza, piskorz i różanka oraz płazów: żaba moczarowa, rzekotka drzewna, ropucha szara i traszka zwyczajna.

6.5. WARUNKI KLIMATYCZNE

Według podziału klimatycznego województwa Lubelskiego Zinkiewiczów teren gminy należy do Bialsko-Łukowskiej dziedziny klimatycznej. Należy do najchłodniejszych obszarów województwa lubelskiego. Na teren gminy docierają wpływy ostrego klimatu kontynentalnego, co wyraża się m.in. dużą rozpiętością skrajnych temperatur rocznych (od +30 do -30°C) i niezbyt wysoką sumą opadów. Podstawowe dane klimatyczne dla gminy Leśna Podlaska podano poniżej:

- okres wegetacji roślin – 205-220 dni;
- początek okresu wegetacyjnego – 5-7 kwietnia;
- koniec okresu wegetacyjnego – koniec października;
- początek prac polowych – pierwsza dekada kwietnia;
- średni czas trwania zimy – 108-110 dni;
- średnia liczba dni w roku z temperaturą ujemną – 110,5;

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 8,4°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń o średniej temperaturze -2,4°C, przy średniej zimy (grudzień-luty) -1,6°C. Miesiącem najcieplejszym jest lipiec – 19,3°C, a średnia temperatura lata (czerwiec-sierpień) wynosi 18,4°C. Amplituda temperatur ekstremalnych, zanotowana w latach 1991-2020 wyniosła 64,3°C (najniższa -28,1°C w styczniu 2010, najwyższa 36,2°C w sierpniu 2015). Średnia prędkość wiatru wynosi 3,5 m/s; przeważają wiatry z sektora zachodniego (północny-zachód, zachód, południowy-zachód). Średnia roczna suma opadów wynosi około 455 mm (jedne z niższych w Polsce); najuboższy w opady jest styczeń – 29,9 mm i miesiące zimowe (grudzień-luty) – 89,8 mm, zaś najobfitszy maj – 60,5 mm i miesiące wiosenne (marzec-maj) – 126,6 mm (średnie z lat 1991-2020). Okres wegetacji trwa około 217 dni, a opady w tym okresie (kwiecień-październik) wynoszą około 301,9 mm.

7. OCHRONA PRAWNA ŚRODOWISKA

7.1. OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

Na terenie gminy występują obszary chronione, z których można wymienić:

- rezerwat przyrody „Chmielinne”,
- 24 pomniki przyrody.

Proponowane jest utworzenie 29 obiektów podlegających ochronie prawnej tj.

- 1 zespołu przyrodniczo-krajobrazowego,
- 11 użytków ekologicznych,
- 17 pomników przyrody.

7.2. REZERWAT PRZYRODY „CHMIELINNE”

Jest to rezerwat leśny o powierzchni 67,72 ha w całości położony na terenie gminy w Leśnictwie Leśna, Nadleśnictwo Biała Podlaska, obejmujący oddziały leśne: 283b-c, 284c-f, 285f, 286a-c, 287a-f. Został utworzony zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 7.10.1967 r. Teren rezerwatu obejmuje szeroką na tym odcinku dolinę Klukówki. Największe powierzchnie zajmuje grąd subkontynentalny różnicujący się na dwa podzespoły: typowy i czyścowy. Na wierzchołku niewielkiego wyniesienia występuje bór mieszany z panującym dębem szypułkowym i brzozą brodawkowatą. Na skłonach, w kierunku rzeki Klukówki, zasilanych przez wody przepływowe,

wykształcił się łęg wiązowo-jesionowy. Siedliska krótkotrwale zalewane, zajmuje łęg jesionowo-olszowy, który charakteryzuje masowe występowanie jesionu i czeremchy. W nieckowatych zagłębieniach terenu, z utrzymującą się podczas wiosny i jesieni wodą, rośnie ols porzeczkowy. Posiada on kępkowo-dolinkową strukturę dna lasu i związany z tym mozaikowaty układ roślinności.

W rezerwacie występuje wiele gatunków chronionych: widłak wroniec, orlik pospolity, bluszcz pospolity, wawrzynek wilczełyko, parzydło leśne, lilia złotogłów, listera jajowata, kruszczyk szerokolistny, podkolan biały, podkolan zielonawy, gnieźnik leśny oraz grzyb smardz jadalny. Rośnie tu również kilka gatunków rzadkich, takich jak: jaskier kaszubski, zdrojówka rutewkowata, kokorycz pełna, świerząbek korzenny, żankiel zwyczajny, szczyr trwały, czartawa pośrednia, czartawa drobna, zerwa kłosowa i turzyca odległokłosa.

7.3. POMNIKI PRZYRODY

Na terenie gminy Leśna Podlaska znajduje się 24 pomniki przyrody wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Tabela 8. Pomniki przyrody w gminie Leśna Podlaska [Geoserwis GDOŚ 2021]

L.p.	Gatunek	Obwód (pierśnica) [cm]	Wysokość [m]	Lokalizacja
1.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	619	24	Uroczysko Kołowierz w leśnictwie Leśna Podlaska (nadleśnictwo Biała Podlaska)
2.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	314	23	Uroczysko Kołowierz w leśnictwie Leśna Podlaska (nadleśnictwo Biała Podlaska)
3.	grupa drzew – 2 dęby szypułkowe (<i>Quercus robur</i>)	468	24	Zachodnia część obiektu klasztornego oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej
		635	25	
4.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	478	27	Założenie klasztorne oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej
5.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	295	28	Południowa część zabytkowego parku w m. Droblin.
6.	olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	b.d.	b.d.	Na wyspie, otoczone wodą/bagno, brak możliwości dojścia. Położenie drzewa jest dokładnie 15 metrów na zachód od postawionego punktu – współrzędnych położenia.
7.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	506	28	Przy dawnym gościńcu prowadzącym z założenia parkowego w Witulinie do kol. Witulin.
8.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	361	4	Południowa część zabytkowego parku w m. Nosów.
9.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	390	23	Nadleśnictwo: Biała Podlaska, leśnictwo: Leśna Podlaska, oddział i wydzielanie: 278f
10.	grupa drzew – dwa jesiony wyniosłe (<i>Fraxinus excelsior</i>)	349	26	Nadleśnictwo: Biała Podlaska, leśnictwo: Leśna Podlaska, oddział i wydzielanie: 278k
		361	26	

11.	Aleja lipowa – 103 lipy drobnolistne (<i>Tilia cordata</i>)	239	21	Pas drogi gminnej przy zabytkowym parku we wsi ludwinów
		242	20	
		229	20	
		145	17	
		286	22	
		374	25	
		346	21	
		273	21	
		236	19	
		339	21	
		273	20	
		286	22	
		317	19	
		251	17	
		390	21	
		254	22	
		308	21	
		251	20	
		192	23	
		280	20	
		280	20	
		242	20	
		286	18	
		214	21	
		377	21	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		305	19	
		333	19	
207	17			
324	21			
283	22			

		163	20	
		248	16	
		135	12	
		239	19	
		210	20	
		132	20	
		289	21	
		327	21	
		229	20	
		182	15	
		248	20	
		204	16	
		201	20	
		295	25	
		192	18	
		258	18	
		217	16	
		314	22	
		298	20	
		179	18	
		352	22	
		179	19	
		201	22	
		220	21	
		223	22	
		229	21	
		229	21	
		298	21	
		245	19	
		305	23	
		195	21	
		289	21	
		179	20	

		214	22	
		242	19	
		176	21	
		145	18	
		324	20	
		242	21	
		188	15	
		198	15	
		248	18	
		327	20	
		236	15	
		251	22	
		295	16	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	

		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		280	20	
		302	21	
		280	21	
		298	20	
		267	21	
		324	22	
		261	22	
12.	jesiony wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	352	22	W pobliżu zabytkowego spichrza na terenie parku w m. Ludwinów, gm. Leśna Podlaska.
13.	jesiony wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	427	22	Zabytkowy park w m. Droblin.
14.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	396	23	Obok szkoły podstawowej na terenie zabytkowego parku w m. Droblin
15.	klon pospolity (<i>Acer platanooides</i>)	371	15	Na terenie zabytkowego założenia klasztorne oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej.
16.	kasztanowiec zwyczajny (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	327	20	Na terenie zabytkowego założenia klasztorne oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej.
17.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	327	24	Na terenie zabytkowego założenia klasztorne oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej.
18.	grupa drzew – 2 dęby szypułkowe (<i>Quercus robur</i>)	286	23	Leśnictwo: Leśna Podlaska, oddział i wydzielanie: 278d, uroczysko Kołowierz.
		327	23	

19.	dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	421	25	K-ctwo: Keśna, oddział i wydzielenie: 278l (lub f), uroczysko Kołowierz.
20.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	377	21	Na terenie parafii rzysko-katolickiej w m. Bukowice.
21.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	437	22	Działka awrsp nr 462/3 w m. Bukowice.
22.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	361	24	Za pałacem na terenie zabytkowego założenia parkowego w m. Nosów.
23.	lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	377	23	Południowa część zabytkowego założenia parkowego w m. Nosów.
24.	jesiony wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	b.d.	b.d.	Działka awrsp nr 462/3 w m. Bukowice.

7.4. LASY OCHRONNE

Lasy ochronne na terenie gminy Leśna Podlaska ustanowiono jedynie na obszarach lasów państwowych. Ich podstawową funkcją jest zachowanie drzewostanów nasiennych oraz niezmiennych stosunków wodnych. Łącznie zajmują one 168,52 ha powierzchni w oddziałach:

- uroczysko Krówka – oddz. 291, 291a, 292-294 – lasy wodochronne;
- uroczysko Zadworne – oddz. 306-307 – lasy wodochronne;
- uroczysko Kołowierz – oddz. 278m (278l – otulina) – drzewostany nasienne.

8. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

8.1. ZAGROŻENIA NATURALNE

Zagrożenia poszczególnych elementów środowiska można podzielić na czynniki naturalne oraz związane z działalnością człowieka.

Zagrożenia naturalne związane są z wpływem czynników środowiskowych i klimatycznych na kształt poszczególnych komponentów przyrodniczych. Procesy przekształcające środowisko zachodzą często w sposób ciągły na przestrzeni wielu lat, a ich efekty mogą wydawać się początkowo niewielkie. Jednak po pewnym czasie mogą doprowadzić do powstania poważnych zmian w środowisku.

Na terenie gminy Leśna Podlaska do najczęstszych zagrożeń naturalnych należy erozja brzegowa, która polega na wymywaniu wyerodowanego materiału brzegowego przez wody płynące. W największym stopniu dotyczy to brzegów na wypukłych łukach zakoli rzecznych. Erozja powoduje zjawisko cofania brzegów. Największe nasilenie tego procesu ma miejsce podczas wysokich stanów wody. Jest to proces niekorzystny, zwłaszcza, że zagraża on terenom objętym ochroną, w tym rezerwatowi „Chmielinne”.

8.2. ZAGROŻENIA ANTROPOGENICZNE

Do głównych zagrożeń antropogenicznych należy zaliczyć:

- rolnictwo – to jedno z ważniejszych źródeł zagrożenia dla środowiska. Źródło to ma postać obszarową. Działalność rolnicza w największym stopniu oddziałuje na glebę i krajobraz, a w dalszej kolejności na czystość wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakość powietrza atmosferycznego. Szczegółową charakterystykę rolnictwa i jego wpływ na stan środowiska zawiera następujący rozdział niniejszego programu.

- melioracje – prowadzone na szeroką skalę miały głównie charakter odwadniający. Niestety w wielu przypadkach były one prowadzone w sposób niewłaściwy i po krótkiej zwyzce plonów nastąpiło znaczne zubożenie w produkcji biomasy.
- przemysł – z reguły produkcja przemysłowa wiąże się z dużym zagrożeniem dla środowiska. Ze względu jednak na niski stopień uprzemysłowienia gminy nie jest ona czynnikiem decydującym o zanieczyszczeniu środowiska.
- transport – na terenie gminy drogi publiczne (wojewódzka, powiatowe i gminne) mają długość 189,7 km. Uciążliwość ruchu drogowego dla środowiska wiąże się głównie z dwoma aspektami: emisją spalin i hałasem. Znaczna większość samochodów to auta na olej napędowy. Powstaje więc zagrożenie akumulacji metali ciężkich w pobliżu dróg o największym natężeniu ruchu. Natomiast natężenie hałasu jest największe w Ossówce i w centrum Leśnej Podlaskiej oraz na głównych drogach w kierunku od Leśnej Podlaskiej do Białej Podlaskiej.
- eksploatacja surowców naturalnych – na obszarze gminy brak jest dużych złóż kopalin, stąd działalność wydobywcza ma charakter lokalny. Dominujące zasoby surowcowe stanowi grupa surowców okruchowych tj.: glina zwałowa, piaski i żwiry. W przeszłości wyrobiska po wydobyciu surowców służyły jako miejsca dzikiego składowania odpadów. Przeprowadzono jednak ich rekultywację.
- turystyka i rekreacja – na terenie gminy ruch turystyczny wzrasta w okresie letnim, ze względu na położenie w południowo-wschodniej części gminy zaplecza wypoczynkowego dla miasta Biała Podlaska, którego główną atrakcją jest zalew Terebela. W okresie tym obserwuje się wzrost ilości odpadów, głównie opakowaniowych w miejscach wykorzystywanych jako kąpieliska.

8.3. ODPORNOŚĆ ŚRODOWISKA NA DEGRADACJĘ

Aby określić stopień zagrożenia poszczególnych komponentów środowiska oraz określić prognozowane zmiany należy najpierw przeanalizować podatność środowiska na zanieczyszczenia. Od odporności różnych elementów środowiska zależy bowiem ich zdolność do przeciwstawiania się zanieczyszczeniom.

8.3.1. ODPORNOŚĆ GLEB

Odporność gleb na terenie gminy Leśna Podlaska jest zróżnicowana. Najmniej jest gleb o dużej odporności. Nieco więcej jest gleb średnio odpornych. Natomiast gleby piaskowe i słabogliniaste cechuje niska odporność na zanieczyszczenia. Tymczasem na terenie gminy stanowią one znaczny udział w powierzchni gruntów. Na niską odporność gleb wpływają zmiany stosunków wodnych oraz niska kultura rolna. Gleby tego typu powinny być przeznaczane do zalesienia.

8.3.2. ODPORNOŚĆ WÓD

Odporność wód zależy od ich rodzaju. Większa jest dla wód płynących. Stały przepływ wody zwiększa ponadto zdolność do samooczyszczania rzek. W związku z tym ciekły mogą przyjąć większy ładunek zanieczyszczeń, bez wystąpienia wyraźnego pogorszenia stanu czystości. Niestety rzeki na obszarze gminy cechuje mała odporność, co wiąże się z małą wodonością mniejszych cieków oraz małym spadkiem koryt rzecznych. Czynniki te decydują o małym przepływie.

8.3.3. ODPORNOŚĆ LASÓW

Odporność lasów na terenie gminy jest zróżnicowana. Drzewa są z reguły podatne na choroby. Dotyczy to głównie monokultur, a takimi są przede wszystkim zbiorowiska borowe. Przewaga monokultur sosnowych wpływa też na wysoką podatność drzew na uszkodzenia spowodowane zanieczyszczeniami powietrza. Dotyczy to głównie związków siarki. Przy obecnym poziomie stężenia siarki w atmosferze

nie zauważa się szkodliwego działania tego pierwiastka. Należy jednak uwzględnić ewentualne zagrożenia przy lokalizacji nowych inwestycji mogących emitować związki siarkowe.

Mała odporność związana jest też z niedostosowaniem zbiorowisk leśnych do naturalnych siedlisk. Rozpatrując odporność lasów na presję rekreacyjną na obecnym poziomie rozwoju turystyki należy stwierdzić, że większość zbiorowisk leśnych wykazuje wysoką odporność.

9. ZANIECZYSZCZENIE POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTÓW ŚRODOWISKA

9.1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Na terenie gminy nie ma zakładów przemysłowych, są jedynie drobne zakłady produkcyjno-usługowe. Nie mogą być one źródłem groźnych dla środowiska i zdrowia ludzkiego emisji. Natomiast poważnym źródłem zanieczyszczeń jak również hałasu są pojazdy mechaniczne, przede wszystkim samochody ciężarowe. Innym źródłem zanieczyszczeń są paleniska domowe. Paleniska w budynkach mieszkalnych (kuchnie, piece węglowe, piece centralnego ogrzewania, kotłownie) są poważnym emitorem dwutlenku węgla a także tlenu węgla. Ich udział w zanieczyszczeniu atmosfery w skali kraju oblicza się na 20-25%.

9.2. ZANIECZYSZCZENIE WÓD

9.2.1. ZANIECZYSZCZENIE WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Badaniami jakości wód objęta jest na terenie gminy rzeka Klukówka. Według rocznej klasyfikacji rzek za 1999 rok Klukówka na całym odcinku znajdowała się III klasie czystości, podczas gdy w latach 1996-1998 wody rzeki nie odpowiadały normom (Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego za 1999 r.). Wg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 r., poz. 1911) w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły docelowo wody rzeki mają osiągnąć dobry stan ekologiczny i chemiczny.

W związku z faktem, że rzeka przepływa przez obszary rolnicze, należy przypuszczać, że głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są rolnicze sptywy obszarowe, na co wskazują podwyższone zawartości związków azotu i fosforu (czynniki biogenne).

W związku z niskim stopniem skanalizowania terenu gminy istotnym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych może być również nielegalne odprowadzanie ścieków do wód i gruntu, a także przesiąki z nieszczelnych szamb.

Efektom odprowadzania w sposób zorganizowany lub niezorganizowany ścieków socjalno-bytowych oraz zanieczyszczeń obszarowych z terenów rolnych zawierających znaczne ilości substancji biogennych jest eutrofizacja wód.

9.2.2. ZANIECZYSZCZENIE WÓD PODZIEMNYCH

Na terenie gminy nie zlokalizowano punktów monitoringu jakości wód podziemnych. Jednak ze względu na niewielkie zainwestowanie terenu gminy można wnosić, że wody podziemne narażone są na zanieczyszczenia w stopniu małym i średnim. Na terenie gminy ujmowane są dwa poziomy wodonośne czterema ujęciami wody: czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Wody poziomu trzeciorzędowego, występują w pełnej izolacji od powierzchni, przez co ich jakość jest bardzo dobra. Wody poziomu czwartorzędowego występują w pełnej lub połowicznej izolacji od powierzchni ziemi na znacznie mniejszych głębokościach niż wody trzeciorzędowe. Jakość tych wód jest w znacznie większym stopniu zagrożona na zanieczyszczenia.

Potencjalne zagrożenie może stanowić przedostawanie się do wód podziemnych zanieczyszczeń pochodzących ze stosowanych na polach uprawnych nawozów i środków chemicznych oraz z nieszczelnych szamb.

9.3. ZANIECZYSZCZENIE GLEB

Zagrożenia powierzchni ziemi mogą być rozpatrywane zarówno w kontekście działania naturalnych, niszczących procesów morfogenetycznych (erozja, ruchy masowe itp.), jak i procesów wywołanych działalnością człowieka (eksploatacja kopalni, zanieczyszczenie i degradacja pokrywy glebowej, itp.).

Jedną z przyczyn przekształcenia powierzchni ziemi na terenie gminy jest odkrywkowa eksploatacja kopalni. Na całym obszarze gminy obecne pozyskiwanie złóż surowców odbywa się na indywidualne potrzeby budowlane. Eksploatacja ta ma najczęściej charakter nieplanowy w niewielkich (o głębokości do 4 m i powierzchni do kilkudziesięciu metrów kwadratowych) wyrobiskach. Wyrobiska poeksploatacyjne nie są rekultywowane.

Do lat 70-tych na niektórych powierzchniach zatorfionych (grunty wsi Bukowice, Nosów, Klukowszczyzna, Droblin, Witulin) była prowadzona intensywna eksploatacja torfu na cele opałowe. Pozostałe po wydobyciu torfu zagłębienia terenu wypełniły się częściowo wodą i zwartymi powierzchniami zakrzaczeń łożowych, tworząc korzystne warunki dla ptaków i drobnej fauny. Są to w tej chwili obiekty zasługujące na ochronę w formie użytków ekologicznych.

W niektórych rejonach gminy nadal odbywa się eksploatacja torfu, już na znacznie mniejszą skalę.

10. ELEMENTY ROZWOJU GMINY – UWARUNKOWANIA

10.1. BAZA EKONOMICZNA

Analizując sytuację ekonomiczną gminy Leśna Podlaska można stwierdzić, że jest to gmina o dominującej funkcji rolniczej i mieszkalniczej. Produkcja przemysłowa jest znikoma i jest funkcją uzupełniającą. Produkcja rolna dominuje jako miejsce zatrudnienia i źródło dochodów. Poziom rozwoju ekonomicznego jest dość niski.

Wg danych GUS, w 2020 roku było 243 jednostki prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w systemie REGON. Najbardziej rozwinięta jest działalność w zakresie handlu (46 zakładów), związane jest to z małym nakładem środków finansowych na jej prowadzenie. Brakuje średniej wielkości zakładów przemysłowych, powoduje to wysoki stopień bezrobocia i mały dynamizm rozwojowy.

Z racji dominacji rolnictwa w gospodarczym obrazie gminy należy uwzględnić rozwój istniejących oraz tworzenie nowych zakładów przemysłu rolno-spożywczego, umożliwiając wielofunkcyjny rozwój i alternatywne źródła zatrudnienia i dochodów.

Gmina posiada warunki dla tworzenia przedsiębiorstw zajmujących się uszlachetnieniem i przetwarzaniem płodów rolnych i leśnych

Znaczna jest własna produkcja rolna w podstawowych grupach artykułów (zboża, ziemniaki, mięso, warzywa). Nowe zakłady przemysłu spożywczego powinny zostać wybrane spośród tych, które wymagają niewielkich nakładów finansowych i rzeczowych. Jedną z możliwości wzrostu dochodów mieszkańców i rozwoju gminy jest rozwój agroturystyki i usług rekreacyjnych. Sprzyjają temu walory krajobrazowe, przyrodnicze oraz kulturowe. Przyszłość gminy należy wiązać z dalszym rozwojem pozarolniczych form aktywności.

Ważniejsze firmy na terenie gminy:

- Spółdzielnia „Leśnianka” w Leśnej Podlaskiej,

- Podlaskie Gorzelnie „Surwin” Sp z o.o. z siedzibą w Suchowoli, gorzelnia w Witulinie,
- Piekarnia „Partner” s.c. Krzysztof i Sławomir Rechnio z siedzibą w Warszawie, piekarnia w Leśnej Podlaskiej.

Czynnikiem wpływającym na ocenę ekonomiczną gminy jest porównanie dochodów i wydatków jej budżetu.

Tabela 9. Dochody i wydatki budżetu gminy Leśna Podlaska w latach 2016-2020 w tys. zł [GUS 2021].

Pozycja budżetu	2015	2016	2017	2018	2019
Dochody budżetu gminy, w tym:	13 549,00	16 307,44	19 121,55	21 370,76	21 593,65
Dochody własne ogółem	3 650,08	4 140,31	4 351,25	3 944,64	5 365,12
Podatek od nieruchomości	446,72	463,62	482,74	506,68	685,95
Dotacje ogółem	3 593,59	5 850,38	8 305,32	10 364,28	8 730,77
Wydatki budżetu, w tym:	13 336,67	16 483,71	17 896,18	23 357,35	20 575,81
Bieżące	11 926,10	14 885,02	16 558,47	17 166,27	18 574,02
Majątkowe	1 410,57	1 598,69	1 337,71	6 191,08	2 001,78

W wyniku analizy ekonomicznej gminy nasuwają się następujące wnioski:

1. Stan bazy ekonomicznej wykazuje średni poziom rozwoju. Na terenie gminy nie funkcjonują podmioty gospodarcze ze znaczącym kapitałem. W istniejących podmiotach przeważają jednostki małe.
2. Rozwój prywatnych zakładów i usług (transport, handel, przetwórstwo) nie wytworzył na tyle znaczącego potencjału by gmina stanowiła liczące się ogniwo przedsiębiorczości, oraz źródło zasilania budżetu gminy.
3. W sferze obsługi rolnictwa nastąpiły tendencje recesyjne, związane z upadaniem spółdzielczości rolniczej oraz likwidacją zorganizowanych form usług agrotechnicznych.

10.2. WARUNKI ŻYCIA

10.2.1. MIESZKALNICTWO

Jednym z podstawowych czynników oceny warunków życia jest ocena warunków mieszkaniowych.

W gminie Leśna Podlaska zasoby mieszkaniowe na rok 2020 r. wynoszą 1409 mieszkań.

Nowe budynki realizowane w ostatnich latach wpłynęły na poprawę wskaźników powierzchniowych. Część nowych budynków jest realizowana na wymianę starych siedlisk.

Przynosi to widoczną poprawę warunków mieszkaniowych.

Na podstawie analizy sytuacji mieszkaniowej można wysunąć następujące uwagi i wnioski:

- Nowa zabudowa powstaje przeważnie w miejscowościach położonych przy głównych trasach.
- Najkorzystniejsza byłaby koncentracja zabudowy w większych miejscowościach, dałoby to możliwość kształtowania środków lokalnych oraz właściwej struktury osadnictwa.
- Należy podporządkować zasady sytuowania zabudowy kryteriom ekologicznym i ochrony krajobrazu.

10.2.2.USŁUGI

Administracja

Funkcję ośrodka administracyjno-usługowego gminy pełni Leśna Podlaska, gdzie znajduje się:

- Urząd Gminny,
- Bank Spółdzielczy,
- Urząd Pocztowy.

Kultura

Gmina Leśna Podlaska posiada:

- Gminny Ośrodek Kultury w Leśnej Podlaskiej oraz filię w Worgulach,
- Świetlice wiejskie w Leśnej Podlaskiej, Nosowie, Witulinie, Worgulach, Bordziłówce Starej, Drobinie, Bukowicach, Zaberbeczu, Ossówce, Kol. Witulin, Ludwinowie
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Leśnej Podlaskiej,

Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna prowadzą szeroką działalność w formach typowych dla tego rodzaju placówek.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy znajdują się następujące obiekty sakralne: klasztor oo. Paulinów w Leśnej Podlaskiej, kościół parafialny w Witulinie, kaplica w Bukowicach, cerkiew prawosławna w Nosowie oraz kaplica w Drobinie. Zachowane w dobrym stanie obiekty i zabytki sakralne są świadectwem różnorodności kulturowej tego regionu, od okazałych zespołów klasztornych do pojedynczych zabytkowych świątyń. Na terenie gminy Leśna Podlaska dominują kościoły rzymsko-katolickie, mniej liczne są cerkwie. Szczególnym, a zarazem najcenniejszym obiektem sakralnym jest zespół klasztorny w Leśnej Podlaskiej, będący ważnym miejscem kultu religijnego.

Usługi i handel

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Leśna Podlaska ustalono, że na terenie gminy działa 20 punkty sprzedaży detalicznej, w tym 1 punkt sprzedaży paliw.

Poziom zaspokajania potrzeb ludności gminy w usługi handlu należy uznać za dostateczny pod względem ilościowym. Brakuje jednak wyspecjalizowanych sklepów z artykułami inne niż spożywcze.

Sport i rekreacja

Na terenie gminy mieści się jeden stadion z kompleksem boisk oraz dwie sale sportowe – przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Leśnej Podlaskiej oraz przy Zespole Placówek Oświatowych w Leśnej Podlaskiej.

Pomoc społeczna

Niski poziom dochodów społeczeństwa sprawia, że wielu mieszkańców gminy korzysta z różnych form pomocy społecznej. Istotnym czynnikiem niskich dochodów mieszkańców jest wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, uzyskującej niskie świadczenia emerytalne oraz silne rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Wiąże się z tym duże obciążenie budżetu gminy wydatkami związanymi z pomocą społeczną.

Ochrona zdrowia

W Leśnej Podlaskiej przy ul. Białskiej mieści się Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej który zatrudnia:

- 2 lekarzy rodzinnego POZ,
- 3 pielęgniarki POZ,

- 1 położną POZ,
- 1 stomatologa.

Zakład ten obsługuje mieszkańców całej gminy Leśna Podlaska.

Usługi inne

- Remizy OSP i świetlice wiejskie znajdują się w następujących miejscowościach: Leśna Podlaska, Worgule, Stara Bordziłówka, Droblin, Nosów, Witulin, Witulin Kolonia, Bukowice, Zaberbecze, Ossówka. Świetlice wiejskie znajdują się w miejscowościach Nosów, Bukowice, Zaberbecze, Ludwinów
- Urząd Pocztowy w Leśnej Podlaskiej.

10.2.3. TURYSTYKA I WYPOCZYNEK

Rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy Leśna Podlaska uzależniony jest od wykorzystania naturalnych walorów przyrodniczych i kulturowych, jakimi są:

- projektowany „Park Kulturowy Leśna Podlaska”,
- rezerwat przyrody „Chmielinne”,
- las ochronny „Kołowierz”,
- zalew Terebela.

Od funkcjonowania i wykorzystania tych walorów naturalnych, które są jednocześnie atrakcjami turystycznymi, uzależniony jest dalszy możliwy rozwój turystyczno-wypoczynkowy w gminie.

Główną atrakcją turystyczną gminy Leśna Podlaska stanowią miejsca kultu religijnego oraz zabytkowe założenia parkowe w Witulinie, Ludwinowie, Leśnej Podlaskiej i Droblinie. Gmina Leśna Podlaska ma szansę rozwoju poprzez turystykę w zakresie organizacji:

- wypoczynku dla dzieci i młodzieży,
- wypoczynku wczasowo-urlopowego,
- wprowadzania turystyki kwalifikowanej i specjalistycznej,
- szerokiego wprowadzenia agroturystyki.

Z uwagi na korzystne walory naturalne gminy są szansę na zainteresowanie wypoczynkiem w lokalnych gospodarstwach wiejskich, organizacją tzw. zielonych szkół dla dzieci z aglomeracji miejskich oraz turystyki kwalifikowanej dla osób o zainteresowaniach przyrodniczych.

10.3. ROLNICTWO

10.3.1. PRZYRODNICZE UWARUNKOWANIA ROZWOJU ROLNICTWA

Gmina Leśna Podlaska posiada średnie warunki glebowe i klimatyczne dla rozwoju rolnictwa. Na terenie gminy występują gleby średniej jakości łatwe do uprawy mechanicznej. Dominują grunty kl. IVa i IVb zajmując 3.821 ha, co stanowi 62,2 % ogólnej powierzchni gruntów ornych.

Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Bonitacja gleb w gminie Leśna Podlaska [UG Leśna Podlaska 2022]

Grunty rolne									
klasa	I	II	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz
%	0	0	0,1	6,6	20,3	29,7	19,0	4,3	0

ha	0,00	0,00	9,38	515,50	1587,69	2326,84	1489,46	337,30	0,00
Użytki zielone									
klasa	I	II	III	IV	V	VI	VII		
%	0	0	0,3	12,8	6,0	1,0	0		
Ha	0,00	0,00	20,34	1001,04	467,87	77,51	0,00		

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na który składa się ocena rzeźby terenu, warunków wodnych, agroklimatu oraz jakość gleb wg IUNG w Puławach wynosi 61,4 pkt. Jest więc niższy niż średni w kraju, wynoszący 66,6 pkt oraz średni w woj. lubelskim – 73,5 pkt.

Udział poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności gleb przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Kompleksy rolniczej przydatności gleb w gminie Leśna Podlaska [UG Leśna Podlaska 2012]

Użytki	Grunty orne									Użytki zielone		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1z	2z	3z
kompleks												
%	0,0	0,0	0,0	15,1	29,7	41,8	8,6	3,1	1,7	0,0	80,8	19,2
pow. [ha]	0,0	0,0	0,0	954,3	1878,4	2642,0	542,4	197,4	107,7	0,0	1303,8	310,7

1 Pszenny bardzo dobry

2 Pszenny dobry

3 Pszenny wadliwy

4 Żytni bardzo dobry

5 Żytni dobry

6 Żytni słaby

7 Żytni bardzo słaby

8 Zbożowo pastewny mocny

9 Zbożowo pastewny słaby

1z Użytki zielone bardzo dobre i dobre

2z Użytki zielone średnie

3z Użytki zielone słabe i bardzo słabe.

Dominują grunty 6-go kompleksu rolniczej przydatności. Duży obszar gruntów ornych posiada dobre stosunki wodne. Przez obszar gminy przepływa rzeka Klukówka, która wraz z rowami melioracyjnymi zapewniają właściwe nawodnienie gruntów.

Ogólna powierzchnia gminy Leśna Podlaska wynosi 98,23 km² co stanowi 0,39% powierzchni woj. lubelskiego. Powierzchnia użytków rolnych wynosi 7 832 ha tj. 79,7% powierzchni ogólnej gminy (średnio w woj. lubelskim 68,4%).

10.3.2. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW I STRUKTURA WŁASNOŚCI

Strukturę użytkowania gruntów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12. Struktura użytkowania gruntów w gminie Leśna Podlaska [Powszechny Spis Rolny 2020]

Rodzaje gruntów i użytków rolnych	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gruntów rolnych [%]	Udział w powierzchni gminy [%]
grunty ogółem	7 444,60	100,0	75,8
użytki rolne ogółem	6 900,88	92,7	70,3
użytki rolne w dobrej kulturze	6 871,88	92,3	70,0
pod zasiewami	5 295,45	71,1	53,9

grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	24,04	0,3	0,2
uprawy trwałe	171,64	2,3	1,7
łąki trwałe	1 308,26	17,6	13,3
pastwiska trwałe	65,13	0,9	0,7
pozostałe użytki rolne	29,00	0,4	0,3
lasy i grunty leśne	318,56	4,3	3,2
pozostałe grunty	225,16	3,0	2,3

Liczbę i powierzchnię gospodarstw rolnych wg grup obszarowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13. Gospodarstwa rolne w gminie Leśna Podlaska w podziale na grupy obszarowe [Powszechny Spis Rolny 2020]

Gospodarstwa rolne	Grupy obszarowe					
	ogółem	do 1 ha	od 1 do 5 ha	od 5 do 10 ha	od 10 do 15 ha	Powyżej 15 ha
Liczba	650	4	224	204	96	122
Powierzchnia	7 444,60	4,64	753,25	1653,38	1255,05	3778,28

Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego w gminie Leśna Podlaska wg Powszechnego Spisu Rolnego 2020 wyniosła ok. 11,4 ha (w woj. lubelskim 9,7 ha, w powiecie białskim 13,2 ha). W strukturze upraw dominują zboża i ziemniaki, a w produkcji zwierzęcej chów drobiu, bydła i trzody chlewnej.

Szansę rozwoju gminy upatruje się w produkcji zdrowej żywności. Z tego względu muszą być tu przestrzegane właściwe zabiegi agrotechniczne, uwzględniające odpowiednie następstwa roślin, ograniczenia w stosowaniu środków chemicznych (przestrzeganie norm nawożenia i sposobów ochrony roślin).

11. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

11.1. KOMUNIKACJA

W istniejącym układzie komunikacji drogowej gminy funkcjonuje następująca hierarchia dróg.

11.1.1. DROGI WOJEWÓDZKIE

Na terenie gminy zlokalizowany jest fragment drogi wojewódzkiej nr 811 relacji Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska o długości ok. 3 km. Jest to droga klasy GP (główna ruchu przyspieszonego).

11.1.2. DROGI POWIATOWE

W gminie Leśna Podlaska jest 8 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości ok. 47,14 km. Ich wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Wykaz dróg powiatowych w gminie Leśna Podlaska [Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie 2021, opracowanie własne]

L.p.	Nr drogi	Przebieg	Długość [km]	Klasa techniczna
------	----------	----------	--------------	------------------

1.	1018L	Sławacinek – Bordziłówka – Leśna Podlaska	8,20	Z
2.	1019L	(Rudka – Kobylany – Wygnanki) gr. woj. – Bordziłówka	5,01	L
3.	1020L	Biała Podlaska (ul. Terebelska) – Terebela – Jagodnica – Witulin	2,25	L
4.	1021L	Worgule – Jagodnica	3,93	L
5.	1022L	Cicibór – Leśna Podlaska – gr. woj. (Kornica)	11,65	Z
6.	1023L	Ossówka – Leśna Podlaska	9,55	L
7.	1024L	(Wólka Nosowska) gr. woj. – Nosów	2,61	L
8.	1025L	(dr. woj.698) gr. woj. – Nosów – Leśna Podlaska	3,94	L

11.1.3.DROGI GMINNE

Drogi gminne łączą pozostałe miejscowości na terenie gminy i gmin przyległych. Ich długość wynosi ok 136,4 km. Wykaz dróg gminnych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 15. Wykaz dróg gminnych w gminie Leśna Podlaska [Zarząd Dróg Wojewódzkich w Lublinie 2021, opracowanie własne]

Lp	Nr drogi	Przebieg drogi
1.	100027 L	dr. woj.811 – Komarno Kol. – gr. gminy Leśna Podlaska
2.	100029 L	dr. woj.811 – Zakanale – Komarno Kol. – Sulinki – dr. gm.100034L
3.	100032 L	dr. woj.811 – Komarno Kol. – gr. gminy Leśna Podlaska
4.	100034 L	dr. woj.811 – Komarno – Sulinki – Korczyńska – Witulin – dr. pow. 1022L
5.	100129 L	gr. woj. – Połaniec – Kol. Nosów – po gr. gminy dr. gm. 100140L
6.	100130 L	gr. gminy Konstantynów – Kol. Nowinki – Połaniec
7.	100131 L	dr. gm. 100027L – Kol. Nosów – dr. pow. 1025L
8.	100132 L	Kol. Nowinki – dr. gm. 100027L
9.	100133 L	Kol. Nowinki – Kol. Nosów – dr.pow.1023L
10.	100134 L	gr. gminy Konstantynów – Kol. Nowinki – dr.gm.100133L
11.	100135 L	dr.pow.1025L – Kol. Nosów – dr. gm. 100136L
12.	100136 L	dr.pow.1025L – Kol. Nosów – dr. gm. 100032L
13.	100137 L	dr.pow.1024L – Bukowice – dr. pow. 1022L
14.	100138 L	dr.gm.100139L – dr. pow. 1022L
15.	100139 L	gr. woj. – Nosów – dr. pow. 1024L
16.	100140 L	gr. woj. – dr. pow. 1024L
17.	100141 L	dr. gm. 100139L – Klukowszczyzna – dr. pow. 1022L
18.	100142 L	dr. gm. 100137L – Bukowice – Kol. Bukowice – dr. pow. 1023L
19.	100143 L	dr. gm. 100027L – Kol. Bukowice – dr. gm. 100032L

20.	100144 L	dr. pow. 1023L – dr. pow. 1022L
21.	100145 L	dr. pow. 1023L – Kol. Witulin – Mariampol – Kol. Bukowice – dr. gm. 100027L
22.	100146 L	Kol. Bukowice – dr. pow. 1022L
23.	100147 L	gr. woj. – Żabów – dr. pow. 1022L
24.	100148 L	dr. pow. 1019L – Żabów – dr. gm. 100147L
25.	100149 L	dr. gm. 100153L – Kol. Droblin – Droblin Podłużny – Droblin Poprzeczny – dr. gm. 100148L
26.	100150 L	dr. gm. 100149L – Droblin – dr. pow. 1019L
27.	100151 L	Pojelce – dr. pow. 1018L
28.	100152 L	gr. woj. – Kol. Droblin – dr. pow. 1019L
29.	100153 L	dr. pow. 1019L – Bordziłówka Stara – dr. gm. 100155L
30.	100154 L	dr. pow. 1019L – Koszelówka – dr. pow. 1019L
31.	100155 L	(Pojelce) gr. gminy Biała Podlaska – Bordziłówka Stara – dr. pow. 1018L
32.	100156 L	Ludwinów – Worgule – Pojelce – Pólko
33.	100157 L	Ludwinów – dr. gm. 100156L
34.	100158 L	dr. pow. 1018L – Zaberbecze – Ludwinów – dr. pow. 1019L
35.	100159 L	dr. pow. 1020L – Jagodnica – Ludwinów – dr. pow. 1018L
36.	100160 L	Bordziłówka Nowa – dr. gm. 100159L
37.	100161 L	dr. gm. 100162L – Haczki – dr. pow. 1022L
38.	100162 L	Haczki – dr. gm. 100145L
39.	100163 L	dr. pow. 1023L – Kol. Ossówka – dr. pow. 1022L
40.	100164 L	dr. gm. 100034L – Kol. Witulin – dr. gm. 100145L
41.	100165 L	dr. pow. 1023L – Korczyska – dr. gm. 100178L
42.	100166 L	dr. gm. 100034L – Pasięka – dr. gm. 100029L
43.	100167 L	gr. gminy Konstantynów – dr. gm. 100169L – Korczyska – dr. gm. 100165L
44.	100168 L	dr. gm. 100167L – Granica – Korczyska – dr. gm. 100165L
45.	100169 L	po gr. gminy – dr. gm. 100034L – Granica – dr. pow. 1023L
46.	100170 L	dr. gm. 100035L – Kol. Ossówka – dr. pow. 1023L
47.	100171 L	dr. gm. 100035L – Kol. Ossówka – dr. gm. 100176L
48.	100172 L	po gr. gminy – Kol. Ossówka – dr. gm. 100169L
49.	100173 L	(Klonownica Plac) gr. gminy Janów Podlaski – Kol. Ossówka – dr. gm. 100178L
50.	100174 L	gr. gminy Janów Podlaski – dr. gm. 100173L – Kol. Ossówka – dr. gm. 100178L
51.	100175 L	gr. gminy Janów Podlaski – dr. gm. 100174L – dr. gm. 100176L
52.	100176 L	(Zielone) gr. gminy Biała Podlaska – Ossówka – gr. gminy Janów Podlaski

53.	100177 L	dr. gm. 100176L – Ossówka – dr. gm. 100178L
54.	100178 L	dr. gm. 100034L – Komarno – Kol. Ossówka – dr. gm. 100169L
55.	100179 L	dr. gm. 100176L – Kol. Ossówka – dr. gm. 100180L
56.	100180 L	dr. gm. 100179L – Witulin – dr. pow. 1022L
57.	100181 L	(Kol. Terebela) gr. gminy Biała Podlaska – Zaberbecze – dr. pow. 1021L
58.	100182 L	Leśna Podlaska ul. Łąkowa
59.	100183 L	Leśna Podlaska ulice Lipowa – Podleśna – 1-Maja
60.	100184 L	Leśna Podlaska ul.40-lecia
61.	100185 L	Leśna Podlaska ul. Osiedlowa
62.	100186 L	Leśna Podlaska ul. Nowa
63.	100187 L	Leśna Podlaska ul. Wiejska
64.	100188 L	Leśna Podlaska ul. Ogrodowa

11.1.4.KOMUNIKACJA KOLEJOWA

Przez teren gminy linia kolejowa nie przebiega.

11.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

11.2.1.ZAOPATRZENIE W WODĘ

Na terenie gminy spośród 17 miejscowości, zwodociągowanych jest 17: Leśna Podlaska, Bordziłówka Nowa, Bordziłówka Stara, Droblin, Nosów, Bukowice, Klukowszczyzna, Ludwinów, Jagodnica, Witulin, Worgule, Mariampol, Bukowice Kolonia, Nosów Kolonia, Witulin Kolonia, Ossówka, Zaberbecze.

Ujęcie wody znajduje się w Leśnej Podlaskiej.

11.2.2.ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie gminy ścieki odprowadzane są przede wszystkim do przydomowych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Kanalizację sanitarną posiada jedynie Leśna Podlaska oraz niewielka część wsi Bukowice. Oczyszczalnia ścieków znajduje się w Leśnej Podlaskiej. Celem zabezpieczenia i utrzymania czystości wód konieczna jest sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej i rozbudowa oczyszczalni ścieków.

11.2.3.USUWANIE NIECZYSTOŚCI STAŁYCH

Jednym z najtrudniejszych współczesnych problemów związanych z ochroną środowiska jest składowanie i utylizacja odpadów stałych. W gminie Leśna Podlaska nieczystości stałe, wg Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego 2022, wywożone są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Białej Podlaskiej.

Odpady są zbierane selektywnie zgodnie z harmonogramem umieszczanym regularnie na stronie gminy, bezpośrednio od mieszkańców. Ponadto raz w miesiącu, przy parkingu przy budynku Urzędu Gminy Leśna Podlaska, są zbierane odpady, które nie są zbierane wg harmonogramu wywozu odpadów komunalnych. Odbiorem odpadów na terenie gminy zajmuje się zewnętrzna firma wyłaniania w drodze przetargu.

11.3. ELEKTROENERGETYKA

Dostawa energii następuje z krajowego systemu energetycznego poprzez PGE Dystrybucja S.A. Gmina Leśna Podlaska zasilana jest napięciem 15 kV. Odgałęzienia ww. linii stanowią sieć rozdzielczą doprowadzającą napięcie do stacji trafo. Stacje te z kolei stanowią źródło zasilania dla wiejskich sieci niskiego napięcia. Przez teren gminy przebiega linia wysokiego napięcia 110 kV.

11.4. GAZYFIKACJA

Przez teren gminy Leśna Podlaska przebiega trasa gazociągów o znaczeniu ponadlokalnym DN700 PN 6,3 Mpa relacji Hołowczyce – Wronów, DN150 PN 6,3 Mpa relacji Hołowczyce – Biała Podlaska. Istnieją potencjalne możliwości gazyfikacji gminy. Dostarczenie paliwa gazowego w aspekcie podniesienia standardu życia mieszkańców jest możliwe po wybudowaniu gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Wygnanki – Biała Podlaska. Ta magistrala gazowa mogłaby stanowić źródło zasilania sieci dystrybucyjnej w okolicach Leśnej Podlaskiej, po uprzednim wybudowaniu stacji redukcyjno-pomiarowej I°. Za celowe uznaje się gazyfikację gminy i wykorzystanie gazu jako ekologicznego źródła energii.

11.5. TELEKOMUNIKACJA

Okolo 90% gminy jest telefonizowana. Łączność na terenie gminy oparta jest na centralach automatycznych oraz kablowych sieciach telekomunikacyjnych (w tym światłowodowych). Do głównych operatorów należą jest Orange Polska S.A., Inea Sp. z o.o. oraz TAU INTERNET Sp. z o.o.

12. OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE

12.1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW

Na terenie gminy Leśna Podlaska występują następujące obiekty zabytkowe objęte ścisłą ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków:

1. Bordziłówka Stara:
 - a. nr rejestru A/782 – cmentarz rzymsko-katolicki z XIX w. wraz z drzewostanem, w obrębie działki – wg zał. planu;
2. Bukowice:
 - a. nr rejestru A/1398 – kaplica rzymskokat. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP, z otaczającym drzewostanem, w gran. wg zał. planu;
3. Droblin:
 - a. nr rejestru A/133 – zespół dworski: dwór, park;
4. Leśna Podlaska:
 - a. nr rejestru A/133 – zespół popauliński: kościół ob. parafialny pw. śś. Piotra i Pawła z wyposażeniem wnętrza, kaplica pw. NMP i klasztor z wyposażeniem wnętrza, drzewostan w granicach ogrodzenia cmentarza kościelnego, pozostałości murów obronnych, bramka;
 - b. nr rejestru A/133 – zespół oświatowy: szkoła, internat żeński zw. „dużym”, internat żeński zw. „małym”, szkoła ćwiczeń, elektrownia, dom „Ksieni”, w gran. wg zał. planu;
5. Ludwinów:
 - a. nr rejestru A/1408 – zespół przestrzenny: park, ruiny dworu (obc. odbudowany), spichlerz, figura Matki Boskiej, w gran. wg zał. mapy;
6. Nosów:
 - a. nr rejestru A/1356 – zespół cerkwi prawosławnej: cerkiew pw. św. Mikołaja, dzwonnica, ogrodzenie z kamieni,

- b. nr rejestru A/1354 – założenie dworsko-parkowe: dwór, spichlerz, stajnia, park z alejami, teren starego sadu, w gran. ochrony wg zał. planu,
 - c. nr rejestru A/1355 – krochmalnia, czworak i dwojak – na terenie zespołu dworsko-parkowego, w obrębie działek wskazanych w dec., w gran. wg zał. planu;
7. Stara Bordziłówka:
- a. nr rejestru – brak – cmentarz rzymskokat. – patrz: Bordziłówka Stara A/782;
8. Witulín:
- a. nr rejestru A/69 – kościół paraf. pw. św. Michała Archanioła z wyposażeniem wnętrza i otoczeniem w gran. cmentarza kościelnego,
 - b. nr rejestru A/132 – zespół dworsko-parkowy: park z alejami dojazdowymi, d. kuchnia, oficyna, oranżeria, zespół gorzelní (gorzelnia, czworak, magazyn), w gran. wg zał. planu.

12.2. GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW

Wymienione niżej obiekty zostały ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków gminy Leśna Podlaska:

- 1) Bordziłówka Nowa:
 - a) KRZYŻ PRZYDROŻNY – 1 ćw. XX w.,
 - b) KAPLICZKA, 2 ćw. XX w.,
 - c) DOM, pocz. XX w.;
 - d) DOM, pocz. XX w.;
- 2) Bordziłówka Stara:
 - a) CMENARZ UNICKI, ZAMKNIĘTY, 2 ćw. XIX w.,
 - b) KAPLICZKA, pocz. XX w., przebudowana ok. 1950 r.;
- 3) Bukowice:
 - a) KOŚCIÓŁ FIL. PW. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP, XVIII w., po 1875 r.,
 - b) CMENARZ PRZY KOŚC. FIL. PW. NIEPOKALANEGO POCZĘCIA NMP, XVIII w., po 1875 r.,
 - c) OBORA Z CZĘŚCIĄ MIESZKALNĄ w zespole dworskim, k. XIX w.,
 - d) POZOSTAŁOŚCI PARKU w zespole dworskim, k. XIX w.,
 - e) KAPLICZKA, pocz. XX w.,
 - f) KAPLICZKA, 2 ćw. XX w.,
 - g) KRZYŻ PRZYDROŻNY, 1955 r.,
 - h) WIATRAK KOŻLAK, 1875 r.,
 - i) DAWNA PLEBANIA, OB. DOM, pocz. XX w.,
 - j) DOM, 1925 r.,
 - k) SPICHLERZ, 1925 r.,
 - l) DOM, pocz. XX w.,
 - m) SPICHLERZ, 2 ćw. XX w.,
 - n) SPICHLERZ, 2 ćw. XX w.,
- 4) Droblin:
 - a) DWÓR w zespole dworskim, poł. XIX w.,
 - b) PARK w zespole dworskim, 2 poł. XIX w.,
 - c) KAPLICZKA, pocz. XX w.,
 - d) KRZYŻ PRZYDROŻNY, pocz. XX w.,
 - e) DOM, 1 ćw. XX w.,
- 5) Klukowszczyzna:
 - a) KAPLICZKA, pocz. XX w.,
 - b) PIWNICA, pocz. XX w.,

- c) OBORA, pocz. XX w.;
- 6) Leśna Podlaska:
- a) KOŚCIÓŁ PARAF. PW. PIOTRA I PAWŁA w zespole paulińskim, 1731-1752,
 - b) BRAMA GŁÓWNA Z MUREM I MOSTEM w zespole paulińskim, ok. 1760 r.,
rozbudowana ok. 1901 r.,
 - c) KAPLICA PW. MB. LEŚNIAŃSKIEJ w zespole paulińskim, 1688-1718,
 - d) KLASZTOR w zespole paulińskim, fundamenty XVIII w., przebudowany i rozbudowany
1840, 1874, 1901,
 - e) KLASZTOR – BUDYNEK II w zespole paulińskim, ok. 1900 r.,
 - f) KAPLICA KLASZTORNA w zespole paulińskim, 4 ćw. XIX w.,
 - g) BUDYNEK INTERNATU ŻEŃSKIEGO ZW. „DUŻYM” w zespole oświatowym, 1901 r.,
 - h) BUDYNEK SZKOLNY w zespole oświatowym, ok. 1890 r.,
 - i) BUDYNEK INTERNATU ŻEŃSKIEGO ZW. „MAŁYM” w zespole oświatowym, 1901 r.,
 - j) DOM „KSENI” w zespole oświatowym, ok. 1900 r.,
 - k) SZKOŁA ĆWICZEŃ w zespole oświatowym, 1901 r.,
 - l) BUDYNEK ELEKTROWNI w zespole oświatowym, ok. 1900 r.,
 - m) STUDNIA w zespole oświatowym, ok. 1900 r.,
 - n) PARK KRAJOBRAZOWY w zespole oświatowym, XVIII, po 1875 r.,
 - o) MIEJSCE PAMIĘCI NARODOWEJ w zespole oświatowym, lata okupacji niemieckiej
1939-1944,
 - p) CMENTARZ GRZEBALNY RZYM.-KAT, ok. poł XIX w.,
 - q) CMENTARZ PRAWOSŁAWNY ZAMKNIĘTY, po. 1875 r.,
 - r) MŁYN MOTOROWY ORAZ MAGAZYN potem BUDYNEK WIĘZIENNY GŁÓWNY, ok. 1910
r., 1922 r.,
 - s) KURNIK, BUDYNEK WIĘZIENNY I, OB. DOM MIESZKALNY w zespole gosp.-więziennym,
ok. 1910 r.,
 - t) FABRYKA ŚWIEC, BUDYNEK WIĘZIENNY II, OB. DOM MIESZKALNY w zespole gosp.-
więziennym, ok. 1910 r., ok 1922 r. oraz 1950 r.,
 - u) WYLĘGARNIA KUR, BUDYNEK WIĘZIENNY III, OB. DOM MIESZKALNY w zespole gosp.-
więziennym, ok. 1910 r., ok 1922 r. oraz 1950 r.,
 - v) D. STAJNIA, OB. DOM MIESZKALNY w zespole gosp.-więziennym, ok. 1910 r.,
 - w) DOM, k. XIX w.,
 - x) DOM, k. XIX w.,
 - y) DOM, k. XIX w.,
 - z) DOM, k. XIX w.,
 - aa) BUDYNEK GOSPODARCZY, k. XIX w.,
 - bb) DOM, k. XIX w.,
 - cc) DOM, k. XIX w.,
 - dd) DAWNA LEŚNICZÓWKA, k. XIX w.,
 - ee) STUDNIA przy leśniczówce, k. XIX w.,
 - ff) DOM, OB. APTEKA, k. XIX w.,
 - gg) DOM, pocz. XX w.,
 - hh) DOM, 2 ćw. XX w.;
- 7) Ludwinów:
- a) PARK w zespole dworskim, 2 poł. XIX w.,
 - b) DWÓR w zespole dworskim, ok. poł. XIX w., zrekonstruowany w l. 90 XX w.,
 - c) FIGURA MATKI BOSKIEJ w zespole dworskim, 2 poł. XIX w.,
 - d) SPICHLERZ w zespole dworskim, pocz. XX w.;

8) Nosów:

- a) DWÓR w zespole dworskim, 1 poł. XIX w., 1890 r.,
- b) STAJNIA w zespole dworskim, ok. 1920 r.,
- c) SPICHLERZ w zespole dworskim, k. XIX w.,
- d) PARK w zespole dworskim, 1 poł. XIX w., przekształcony po 1880 r.,
- e) FIGURA MATKI BOSKIEJ w zespole dworskim, 4 ćw. XIX w.,
- f) CZWORAK w zespole dworskim, pocz. XX w.,
- g) DWOJAK w zespole dworskim, 4 ćw. XIX w. (1880 r.),
- h) KROCHMALNIA w zespole dworskim, 1909 r.,
- i) KOMIN w zespole dworskim, ok. 1909 r.,
- j) BUDYNEK GOSPODARCZY w zespole dworskim, pocz. XX w., odbudowany po 1980 r.,
- k) D. KUŹNIA w zespole dworskim, pocz. XX w., odbudowana po 1980 r.,
- l) CERKIEW PRAWOSŁAWNA PW. ŚW. MICHAŁA, 1862 r.,
- m) BRAMA GŁÓWNA Z MUREM CMENTARNYM w zespole cerkwi prawosł., ok. 1870 r.,
- n) CMENTARZ GRZEBALNY w zespole cerkwi prawosł. pw. św. Michała, ok. 1870 r.,
- o) OBELISK I, k. XIX w.,
- p) OBELISK II, k. XIX w.,
- q) DAWNY WIATRAC KOŹLAK, OB. MŁYN MOTOROWY, XIX/XX w.,
- r) DOM, 1 ćw. XX w.,
- s) DOM, pocz. XX w.,
- t) DOM, pocz. XX w.,
- u) DAWNA SZKOŁA, OB. DOM, k. XIX w.,
- v) SPICHLERZ, 1 ćw. XIX w.,
- w) DOM, 2 ćw. XIX w.;

9) Witulin:

- a) KOŚCIÓŁ RZYM.KAT. PW. ŚW. MICHAŁA w zespole kościelnym, k. XVII w., przebudowany w I. 20 XX w.,
- b) DZWONNICA w zespole kościelnym, I. 20 XX w.,
- c) PLEBANIA przy kościele parafialnym, ok. 1930 r.,
- d) DAWNA KUCHNIA w zespole dworskim, ok. poł. XIX w.,
- e) OFICyna DWORSKA w zespole dworskim, 1858 r., przebudowana ok. 1890 r.,
- f) SPICHLERZ w zespole dworskim, 1858 r., przebudowany ok. 1990 r.,
- g) ORANŻERIA w zespole dworskim, ok. 1866 r.,
- h) PARK w zespole dworskim, 1 poł. XIX w.,
- i) GORZELNIA w zespole gorzelni, 1906 r.,
- j) MAGAZYN SPIRYTUSOWY w zespole gorzelni, 1906 r.,
- k) CZWORAK w zespole gorzelni, 1906 r.,
- l) POMNIK – POPIERSIE T. KOSCIUSZKI, pocz. XX w.,
- m) KAPLICZKA – 2 ćw. XX w.,
- n) KRZYŻ PRZYDROŻNY, pocz. XX w.,
- o) KRZYŻ PRZYDROŻNY, pocz. XX w.,
- p) CMENTARZ RZYMSKOKATOLICKI, ok. poł. XIX w., powiększony po 1925 r.,
- q) PIWNICA, 1 ćw. XX w.,
- r) DOM, 2 ćw. XX w.,
- s) DAWNA KARCZMA, pocz. XX w.,
- t) DOM, 2 ćw. XX w.,
- u) SPICHLERZ, 2 ćw. XX w.,
- v) DOM, 2 ćw. XX w.,

- w) DOM, 1 ćw. XX w.,
- x) DOM, 1 ćw. XX w.,
- y) PIWNICA ZIEMNA, 2 ćw. XX w.;

10) Worgule:

- a) KAPLICZKA, 1952 r.,
- b) KAPLICZKA, 2 ćw. XX w.,
- c) KRZYŻ PRZYDROŻNY, 1941 r.,
- d) DOM, 1 ćw. XX w.,
- e) DOM, 1 ćw. XX w.,
- f) SPICHLERZ, pocz. XX w.,
- g) SPICHLERZ, pocz. XX w.,
- h) DOM, 1 ćw. XX w.

12.3. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE ZLOKALIZOWANE NA TERENIE GMINY LEŚNA PODLASKA

Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych w gminie Leśna Podlaska [Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków 2022, opracowanie własne]

L.p.	Miejscowość	Gmina	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Nr stan. w miejscowości	Dodatkowe informacje
1.	Bordziłówka Nowa	Leśna Podlaska	59-85	10	1	
2.	Bordziłówka Nowa	Leśna Podlaska	59-85	24	2	
3.	Bordziłówka Stara	Leśna Podlaska	59-85	1	1	
4.	Bordziłówka Stara	Leśna Podlaska	59-85	7	2	
5.	Bordziłówka Stara	Leśna Podlaska	59-85	8	3	
6.	Bordziłówka Stara	Leśna Podlaska	59-85	9	4	
7.	Bordziłówka Stara	Leśna Podlaska	59-85	28	5	
8.	Bordziłówka Stara-Koszelówka	Leśna Podlaska	59-85	25	1	
9.	Bordziłówka Stara-Koszelówka	Leśna Podlaska	59-85	26	2	
10.	Bordziłówka Stara-Koszelówka	Leśna Podlaska	59-85	27	3	
11.	Bukowice	Leśna Podlaska	59-85	11	1	
12.	Hrud	Leśna Podlaska	59-86	49	21	Na gruntach wsi Ossówka
13.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-85	29	6	
14.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-86	52	1	
15.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-86	53	2	
16.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-86	54	3	
17.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-86	56	4	
18.	Jagodnica	Leśna Podlaska	59-86	57	5	
19.	Kornica Stara	Leśna Podlaska	58-85	4	4	Częściowo na gruntach wsi Nosów
20.	Kornica Stara	Leśna Podlaska	58-85	5	5	Na gruntach wsi Nosów
21.	Kornica Stara	Leśna Podlaska	58-85	6	6	Na gruntach wsi Nosów
22.	Leśna Podlaska	Leśna Podlaska	59-85	4	1	Teren wpisanego do rej. zabytków

L.p.	Miejscowość	Gmina	Obszar AZP	Nr stan. na obszarze	Nr stan. w miejscowości	Dodatkowe informacje
						zespołu klasztornego
23.	Leśna Podlaska	Leśna Podlaska	59-85	23	2	
24.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	11	1	
25.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	12	2	
26.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	13	3	
27.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	14	4	
28.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	15	5	
29.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	16	6	
30.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	17	7	
31.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	18	8	
32.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	19	9	
33.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	20	10	
34.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	21	11	
35.	Ludwinów	Leśna Podlaska	59-85	22	12	
36.	Nosów	Leśna Podlaska	58-85	8	1	
37.	Nosów	Leśna Podlaska	58-85	9	2	
38.	Nosów	Leśna Podlaska	58-85	10	3	
39.	Ossówka	Leśna Podlaska	59-86	37	2	
40.	Ossówka	Leśna Podlaska	59-86	38	3	
41.	Ossówka	Leśna Podlaska	59-86	39	4	
42.	Ossówka	Leśna Podlaska	59-86	40	5	
43.	Ossówka-Kolonia	Leśna Podlaska	59-86	19	1	
44.	Ossówka-Kolonia	Leśna Podlaska	59-86	41	2	
45.	Ossówka-Kolonia	Leśna Podlaska	59-86	42	3	
46.	Siekierki	Konstantynów	58-86	24	4	Częściowo w obrębie gminy Biała Podlaska
47.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	4	1	
48.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	7	2	
49.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	8	3	
50.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	9	4	
51.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	10	5	
52.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	11	6	
53.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	12	7	
54.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	13	9	
55.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	14	8	
56.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	15	10	
57.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	16	11	
58.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	17	12	
59.	Witulín	Leśna Podlaska	59-86	18	13	
60.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	5	1	
61.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	6	2	
62.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	61	2	
63.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	62	3	
64.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	63	4	
65.	Witulín-Haczki	Leśna Podlaska	59-86	64	5	
66.	Worgule	Leśna Podlaska	59-85	6	2	
67.	Worgule	Leśna Podlaska	59-85	33	1	
68.	Zaberbecze	Leśna Podlaska	59-85	30	1	
69.	Zaberbecze	Leśna Podlaska	59-85	31	2	
70.	Zaberbecze	Leśna Podlaska	59-85	32	3	

12.4. CMENTARZE

Na obszarze gminy Leśna Podlaska znajdują się następujące cmentarze:

1. Stara Bordziłówka – rzymsko-katolicki, nieczynny;
1. Bukowice – rzymsko-katolicki, nieczynny;
2. Leśna Podlaska – rzymsko-katolicki, czynny;
3. Leśna Podlaska – prawosławny, nieczynny;
4. Leśna Podlaska – rzymsko-katolicki, nieczynny;
5. Nosów – prawosławny, czynny;
6. Witulin – rzymsko-katolicki, czynny.

13. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

13.1. ANALIZY EKONOMICZNE, ŚRODOWISKOWE I SPOŁECZNE

13.1.1. ANALIZA EKONOMICZNA

Peryferyjne położenie w powiecie bialskim, jak i województwie lubelskim powoduje częściowe ograniczenia w dostępności komunikacyjnej gminy Leśna Podlaska. Przez obszar gminy przebiega co prawda fragment drogi wojewódzkiej 811 relacji Sarnaki – Konstantynów – Biała Podlaska, jednakże peryferyjne położenie na terenie gminy sprawia, iż nie stanowi dużego udziału w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych gminy. Gmina Leśna Podlaska oraz cały powiat bialski są oddalone od dróg o znaczeniu ponadregionalnym i międzynarodowym. Położone najbliżej granic gminy drogi o randze co najmniej ponadregionalnej (krajowej) to droga krajowa nr 2 (ranga międzynarodowa) relacji gr. granica państwa – Świecko – Rzepin – Poznań – Konin – Łódź – Warszawa – Mińsk Mazowiecki – Siedlce – Terespol – granica państwa, Warszawa/węzeł „Warszawa Wilanów” – węzeł „Lubelska”/. Droga jest położona w odległości ok 6 km. Gminę charakteryzuje jednak dobrze rozbudowana sieć dróg powiatowych, zaś bliskie sąsiedztwo miasta Białej Podlaskiej oraz Łosice może stanowić atrakcyjne miejsce zamieszkania dla osób tam pracujących. Ogólna ocena powiązań komunikacyjnych nie wpływa jednak korzystnie na postrzeganie gminy jako atrakcyjnej lokalizacji obszarów prowadzenia działalności gospodarczej.

Gmina Leśna Podlaska posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg gminnych. Sieć wodociągową, która obejmuje swoim zasięgiem całość obszaru gminy dostarczając wodę z wodociągu dla zdecydowanej większości mieszkańców, zaś dostęp do sieci kanalizacyjnej ma jedynie 16,3% mieszkańców. Gmina nie posiada sieci gazowej.

Do najistotniejszych czynników określających poziom rozwoju społeczno-gospodarczego gminy jest liczba podmiotów gospodarczych. W 2020 roku liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON wyniosła 245 (zarówno osoby fizyczne i prawne). Wskaźnik przedsiębiorczości, liczony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców, wyniósł 57,7 i był niższy zarówno od średniej dla powiatu bialskiego (70,2 podmiotów/1000 Mk) jak i dla województwa lubelskiego (92,0 podmioty/1000 Mk). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie należą do najliczniejszej grupy podmiotów gospodarczych, stanowiąc 93,1 % zarejestrowanych przedsiębiorstw.

Przedsiębiorczość pozarolnicza, tj. usługi rynkowe i przemysł, są to działy gospodarki cechujące się dużą dochodowością w porównaniu do sektora rolniczego i stanowią 99,1% (243 jednostki gospodarcze) ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Należą one głównie do sektora małych przedsiębiorstw, zatrudniających do 10 pracowników. Dział przemysł i budownictwo, pomimo typowo rolniczego charakteru gminy, stanowi aż 20,1% (51 jednostki gospodarcze) ogółu przedsiębiorstw.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności w gminie funkcjonowało 15 zakładów zaliczanych do sekcji przemysłu.

Produkcja rolna, ze względu na charakter gminy, stanowi główną gałąź gospodarki. Wg danych GUS i Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku w Leśnej Podlaskiej, na obszarze gminy znajdowało się 650 gospodarstw rolnych. 63 gospodarstwa zajmowały powierzchnię do 1 ha, co stanowi ok. 9,0% ogółu gospodarstw rolnych w gminie.

Do głównych barier rozwoju ekonomicznego gminy można zaliczyć przede wszystkim rozdrobnienie działek, które utrudniają znalezienie przez inwestorów odpowiednich terenów. Ponadto wspomniane na początku rozdziału peryferyjne położenie gminy w powiecie i województwie, a także oddalenie od dróg publicznych o rangach ponadregionalnych i międzynarodowych stanowi istotną barierę rozwoju gospodarczego gminy.

Ze względu na uwarunkowania, głównym kierunkiem rozwoju gminy powinno być mieszkalnictwo, rolnictwo oraz działalność towarzysząca rolnictwu (przemysł rolniczy, usługi związane z obsługą produkcji rolnej).

Gmina Leśna Podlaska może stanowić zaplecze mieszkaniowe Białej Podlaskiej. Liczne niewielkie działki rolne położone w pobliżu dróg publicznych, o niskiej klasyfikacji gleboznawczej gruntu mogą być z powodzeniem przekształcane na działki budowlane – pod zabudowę zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną.

Intensywna działalność rolnicza, zwłaszcza duże ферmy hodowlane, charakteryzuje się wysoką uciążliwością (emisja odorów, hałas, zanieczyszczenia pyłowe), z uwagi na wysokie walory przyrodnicze gminy winne być lokalizowane poza granicami zwartych jednostek osadniczych i obszarów o wysokich walorach przyrodniczych (korytarze ekologiczne, rezerваты przyrody), a wskazane jest także unikanie tego typu obiektów w granicach gminy. Obszary działalności związanej z przetwórstwem rolniczym winne zaś być lokalizowane w sposób maksymalizujący dostępność komunikacyjną tego typu zakładów. Pozwoli to na poszerzenie rynku zbytu produktów rolnych, zminimalizuje transportochłonność, co zwiększy przychody z rolnictwa.

Innym głównym kierunkiem rozwoju gminy winna być turystyka. Obszar gminy posiada liczne tereny o wysokich walorach krajobrazowych, a także obiekty zabytkowe o wysokiej wartości kulturowej i edukacyjnej, takie jak Zespół Klasztorny Paulinów wraz z Sanktuarium Matki Bożej Leśniańskiej w Leśnej Podlaskiej oraz zespoły dworsko-ogrodowe (lub parkowe) w Nosowie czy Ludwinowie. Ze względu jednak na niedostateczną infrastrukturę turystyczną, potencjał gminy nie jest w pełni wykorzystywany. Rozwój bazy noclegowej, gastronomicznej oraz utworzenie szlaków turystycznych może spowodować wzrost ruchu turystycznego w gminie.

13.1.2. ANALIZA ŚRODOWISKOWA

Czynniki środowiskowe ograniczające rozwój zabudowy to przede wszystkim obszary występowania naturalnych zagrożeń. Należą do nich obszary szczególnego zagrożenia powodziowego (o prawdopodobieństwie 10% i 1%) oraz obszary występowania zjawiska osuwania się mas ziemnych. Na obszarze gminy Leśna Podlaska nie występują tego typu obszary.

Uwarunkowania uniemożliwiające, bądź utrudniające lokalizowanie nowej zabudowy w granicach administracyjnych gminy to przede wszystkim warunki geotechniczne podłoża budowlanego. Przeważająca część gminy posiada jednak korzystne warunki geotechniczne.

Tereny o słabszych warunkach, a tym samym niewskazane do rozwoju osadnictwa, występują w dnach dolin rzek i obniżeniach terenu. Tereny te charakteryzują się występowaniem wody gruntowej na

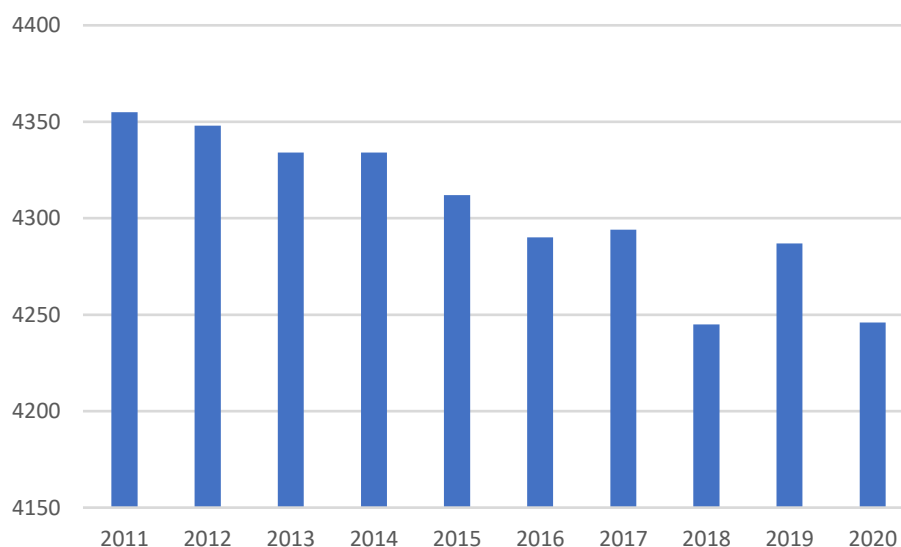
głębokości 1-2 m pod powierzchnią terenu, niekorzystnym klimatem (częste mgły, stagnacja wilgotnego i chłodnego powietrza w zagłębieniach terenu) oraz występowaniem gleb chronionych tj. gleb pochodzenia organicznego. Wszystkie te uwarunkowania wykluczają lub w znaczącym stopniu utrudniają możliwość ich zabudowy.

Na obszarze gminy sporadycznie występują grunty klas I-III, które podlegają ochronie na podstawie Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ochrona ta polega przede wszystkim na ograniczaniu przeznaczenia tych gruntów na cele nierolnicze i nieleśne, o czym mówi Art. 3, ust. 1, pkt. 1 ww. ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r., poz. 1326). Największe obszary terenów rolnych klas I-III występują we wschodniej i południowo-zachodniej części gminy. Lokalizacja zabudowy na tych terenach wymaga zgody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne, z wyjątkiem terenów znajdujących się w obszarze zwartej zabudowy, w odległości nie większej niż 50 m od granicy najbliższej działki budowlanej oraz w odległości nie większej niż 50 m od drogi publicznej (art. 7 ust. 2a ustawy). Należy więc unikać lokalizacji budynków na gruntach rolnych najwyższych klas bonitacyjnych poza ww. wyjątkami.

Ograniczenia zabudowy na terenie gminy wynikają także z cennych obszarów i elementów przyrodniczych, w tym podlegających prawnej ochronie. Należą do nich rezerwat przyrody „Chmielinne” oraz pomniki przyrody. Ochronie prawnej podlegają także obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków. Ochrona wymienionych elementów ma na celu poprawę jakości krajobrazu przyrodniczo-kulturowego, a tym samym zwiększenie atrakcyjności gminy pod względem inwestycyjnym oraz turystycznym.

13.1.3. ANALIZA SPOŁECZNA

Gmina Leśna Podlaska charakteryzuje się przeciętnym zaludnieniem w porównaniu do innych gmin powiatu bialskiego. Średnia wartość wskaźnika zaludnienia w roku 2020 wyniosła 43 osób/km² i była wyższa od średniej dla powiatu bialskiego (40 osób/km²), lecz niższa od średniej województwa lubelskiego (84 osób/km²).

Rysunek 1. Liczba ludności w gminie Leśna Podlaska w latach 2011-2020 [GUS 2021, opracowanie własne]

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, w 2020 roku gminę Leśna Podlaska zamieszkiwało 4 246 osób, w tym 2 144 mężczyzn i 2 102 kobiet. W badanym okresie (2011-2020) występował niż demograficzny, w którym średni spadek liczby ludności wynosił – 10,9 os./rok.

Badany okres charakteryzował ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji. Odnotowano w gminie także systematyczny spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów, co wpłynęło na pogłębianie się ujemnego przyrostu naturalnego.

W przypadku ruchów migracyjnych w gminie Leśna Podlaska sytuacja kształtowała się podobnie. Również występuje spadek liczby zameldowań oraz wymeldowań, jednakże hamujący spadek w przypadku liczby osób przyjeżdżających do gminy powoduje również wyhamowanie niekorzystnych tendencji salda migracji. W roku 2019 odnotowano dodatnie saldo migracji, jednakże należy to traktować jako sytuację wyjątkową, a nie przejaw trendu.

Niekorzystnym zjawiskiem wpływającym na strukturę demograficzną jest tzw. starzenie się społeczeństwa, czyli spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Piramida płci i wieku w gminie wskazuje, iż ten proces jest zaawansowany, mimo utrzymującej się liczbie osób w wieku produkcyjnym. Spadająca liczba osób w wieku przed- i rosnąca w wieku poprodukcyjnym determinuje występowanie niekorzystnych zjawisk demograficznych w gminie.

Powyższe tendencje mogą mieć wpływ na kształtowanie się sektora usług publicznych, m. in. poprzez zmniejszanie się liczby placówek oświatowych na rzecz usług zdrowia.

Wg danych Systemu Informacji Oświatowej w gminie Leśna Podlaska w 2019 roku funkcjonowało:

- 2 placówki przedszkolne – 96 dzieci,
- 1 szkoła podstawowa – 283 uczniów,
- 1 szkoła ponadpodstawowa zawodowa – 171 uczniów.

Opieka przedszkolna w Leśnej Podlaskiej jest niewystarczająca. Istniejące placówki zapewniają opiekę zaledwie 61% dzieci w wieku 3-6 lat (158 osób). Z tych danych wynika duże zapotrzebowanie na nowe przedszkole. Według danych GUS w najbliższych latach zapotrzebowanie na miejsca w placówkach przedszkolnych będzie jednak malało. Konieczne jest jednak wyznaczenie nowych terenów na cele wychowania przedszkolnego.

Szkolnictwo podstawowe obsługuje przede wszystkim obszar gminy Leśna Podlaska. Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną, nie jest konieczne na obecną chwilę wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę oświatową na cele budowy i rozbudowy szkół podstawowych. Wg danych GUS, liczba osób w wieku 7-18 lat wyniosła 586 osób, jednak część uczniów w celu uczęszczania do szkół dojeżdża do miasta powiatowego – Białej Podlaskiej. Ewentualne przeznaczanie nowych terenów winno być uzależnione od uwarunkowań demograficznych w gminie oraz polityki resortu edukacji. Na obszarze gminy nie zlokalizowano szkół ogólnokształcących, natomiast zlokalizowana jest szkoła średnia zawodowa, do której w 2019 roku uczęszczało 171 uczniów.

Opiekę medyczną w gminie Leśna Podlaska zapewnia jedna przychodnia NZOZ w Leśna Podlaska, w której zatrudnionych jest 2 lekarzy. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje jeden gabinet stomatologiczny oraz jedna apteka. Liczba osób przypadająca na jedną przychodnię wyniosła 4 287 i była wyższa zarówno od średniej dla powiatu bialskiego (2 408) jak i województwa lubelskiego (1 715). W gminie wskaźnik kadr medycznych wynosi 2 144 osób/lekarza.

Placówki w miejscowości Leśna Podlaska, ze względu na brak specjalistycznego sprzętu, zapewniają jedynie podstawowe badania lekarskie i laboratoryjne. Potrzeby leczenia szpitalnego zapewniają Szpital w Białej Podlaskiej.

Na terenie gminy w 2019 roku funkcjonowała 1 apteka, która zatrudniała 1 mgr farmacji. Wskaźnik osób przypadających na aptekę w gminie kształtował się na poziomie 4 287 osób/aptekę ogólnodostępną i był wyższy niż w na obszarze powiatu (3 692 osób/aptekę), oraz województwa (2 800 osób/aptekę).

Gmina Leśna Podlaska sprawuje również opiekę nad osobami potrzebującymi w ramach pomocy społecznej. Na obszarze gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc jest udzielana głównie w formie finansowej, ale także rzeczowej czy pomocy w trudnych sytuacjach życiowych.

Biorąc pod uwagę dane UG dotyczące ilości udzielonych świadczeń z pomocy społecznej w latach 2011-2020, można zauważyć powolny proces wzbogacania się lokalnej społeczności, gdyż liczba udzielonych świadczeń w badanym okresie wykazywała tendencje spadkowe. Do głównych formy opieki społecznej stanowią świadczenia pieniężne, do których należą zasiłki stałe, okresowe i celowe.

Instytucją samorządową prowadzącą w 2020 roku działalność w zakresie tworzenia, upowszechniania i ochrony lokalnej sfery kulturowej w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury. Bezpośredni nadzór nad GOK sprawuje Wójt Gminy Leśna Podlaska. Ponadto w gminie zlokalizowane są świetlice wiejskie w Bukowicach, Nosowie, Droblinie, Zaberbeczu, worgulach, Ludwinowie, Starej Bordziłówce, Ossówce, Witulinie i Witulinie-Kolonii.

Na terenie gminy działalność kulturalną prowadzi także Gminna Biblioteka Publiczna w Leśnej Podlaskiej.

Z uwagi na uwarunkowania historyczne, gmina Leśna Podlaska ma duży potencjał odgrywać rolę lokalnego ośrodka kulturalnego. Na analizowanym obszarze instytucją koordynującą działalność kulturową w gminie jest Gminny Ośrodek Kultury zlokalizowany w miejscowości Leśna Podlaska.

Infrastruktura sportowa zlokalizowana jest przede wszystkim przy istniejących placówkach szkolnych, w postaci boisk szkolnych i sal sportowych. W gminie działa GLKS-T Agrosport Leśna Podlaska. Ponadto zorganizowana działalność sportowa jest ściśle związana z OSP.

Gmina Leśna Podlaska odznacza się stabilną sytuacją na rynku pracy. Wg danych GUS liczba osób bezrobotnych w 2020 roku stanowiła zaledwie 4,2% (179 osób) ogółu ludności, a stopa bezrobocia wyniosła 7,3%. Niska stopa bezrobocia rejestrowanego stanowi o korzystnie ukształtowanym rynku pracy w gminie, jednak nie uwzględnia bezrobocia ukrytego, które ze względu na rolniczy charakter gminy może być dużo większe. Sytuacja ta generuje niebezpieczeństwo niekorzystnych ruchów migracyjnych w gminie i wzrostu odpływu ludności. Konieczne jest więc podjęcie działań mających na celu utworzenie zakładów generujących nowe miejsca pracy dla lokalnej ludności.

13.2. PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Dokonanie prognozy demograficznej na potrzeby bilansu terenów, jest konieczne do oszacowania zapotrzebowania i możliwości gminy, zwłaszcza w kontekście realizacji działań należących do zadań własnych gminy, przede wszystkim zaspokajania potrzeb lokalnej społeczności. Ocena aktualnej sytuacji demograficznej oraz prognoza przyszłych zmian stanowi podstawę do określenia zapotrzebowania na tereny mieszkalne, sieci infrastruktury technicznej, komunikacyjnej, czy lokalizacji terenów prowadzenia działalności gospodarczej.

Na potrzeby projektu Studium, prognoza zmian ludności obejmuje okres do roku 2040. Analizę demografii oparto na danych GUS dotyczących stanu ludności, ruchu naturalnego ludności oraz ruchów migracyjnych w gminie w poprzednich latach.

Tabela 17. Liczba ludności, przyrost naturalny i saldo migracji w latach 2011-2020 w gminie Leśna Podlaska oraz prognoza demograficzna do roku 2040 [GUS 2021, opracowanie własne]

rok	liczba ludności	przyrost naturalny	saldo migracji
2011	4 355	8	6
2012	4 348	-9	1
2013	4 334	-11	-20
2014	4 334	-1	-9
2015	4 312	-5	b.d.
2016	4 290	-3	-17
2017	4 294	11	-31
2018	4 245	0	-30
2019	4 287	-6	6
2020	4 246	-15	-4
2021	4 226	4	-16
2022	4 216	5	-15
2023	4 205	5	-16
2024	4 196	6	-15
2025	4 186	5	-15
2026	4 176	5	-15
2027	4 168	7	-15
2028	4 157	4	-15
2029	4 145	2	-14
2030	4 131	-1	-13
2031	4 123	5	-13
2032	4 115	4	-12
2033	4 107	3	-12
2034	4 098	3	-11
2035	4 090	2	-11
2036	4 081	1	-10
2037	4 072	0	-10
2038	4 062	-1	-9
2039	4 052	-2	-9
2040	4 041	-3	-8

Najistotniejszym czynnikiem kształtującym sytuację demograficzną w gminie są migracje, jednakże również przyrost naturalny wykazuje niekorzystne trendy. W badanej perspektywie 20 lat trendy w ruchu naturalnym i migracyjnym będą pogłębiać odpływ ludności z obszaru gminy i prognoza dla 2040 roku przewiduje liczbę ludności na poziomie 4 041 osób.

Wpływ na powyższą prognozę mogą być czynniki zewnętrzne, których wystąpienie jest bardzo trudne, bądź niemożliwe do przewidzenia. Do takich czynników należy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez powstanie na jej obszarze bądź bezpośrednim sąsiedztwie nowych tras komunikacyjnych, poprawiających dostępność regionu. Poprawa istniejącej infrastruktury także może wpłynąć na napływ nowych inwestorów. Powyższe sytuacje, ze względu na jednoczesną poprawę rynku pracy, mogą poprawić saldo migracji w gminie, zaś w dłuższej perspektywie – przyrost naturalny. Także ze względu na prosocjalną politykę państwa w kierunku wspierania rodzin wielodzietnych, może nastąpić wzrost liczby urodzeń, a tym samym odwrócić tendencje warunkujące obecny przyrost naturalny mimo, iż obecne dane statystyczne na to nie wskazują.

Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym wyznacza się jako tereny o istotnym znaczeniu dla polityki przestrzennej gminy. Samorząd lokalny nie wyznaczył w gminie Leśna Podlaska takich obszarów. Gmina nie jest również wskazana jako ośrodek lokalny w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, jednakże w sąsiedztwie gminy zlokalizowany jest taki ośrodek – Biała Podlaska. Takie umiejscowienie gminy można wykorzystać jako ośrodek wspierający miasto Biała Podlaska, dzięki czemu możliwe jest ściągnięcie inwestorów, a tym samym stworzenie korzystnych warunków dla ludności napływającej do gminy.

13.3. WYKAZ POWIERZCHNI UŻYTKOWYCH ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY

Gminę Leśna Podlaska charakteryzuje typowy krajobraz wiejski z rozproszoną zabudową. Gmina podzielona jest na 17 obrębów, wśród nich wyróżnia się tereny zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinna i zagrodowa), zabudowy usługowej (usługi publiczne, sakralne, komercyjne), zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów. Ze względu na charakter gminy, dominującą funkcją zabudowy jest zabudowa zagrodowa oraz zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Wykształcone jednostki osadnicze w gminie są nieregularne, często o charakterze ulicówki bądź wielodrożnicy.

Na podstawie danych opartych na GUS oraz Geoportalu, określono powierzchnię użytkową budynków w granicach opracowania projektowanego Studium, uwzględniając podział na funkcje zabudowy. Zestawienie powierzchni użytkowych budynków w podziale na funkcje zabudowy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18. Powierzchnia użytkowa budynków, w podziale na funkcje zabudowy w gminie Leśna Podlaska (stan na koniec 2020 r.) [opracowanie własne 2021]

funkcja budynku	powierzchnia [m ²]
mieszkaniowa:	180 001
jednorodzinna	169 997
wielorodzinna	10 004
produkcyjno-magazynowa	14 761
usługi komercyjne	6 980
usługi publiczne:	15 869
administracja	913

bezpieczeństwo publiczne	2 504
kultura	785
zdrowie	313
sport i rekreacja	2 220
sakralne	2 116
oświata	6 705
gospodarcze	269 800
infrastruktura techniczna	302

13.4. MAKSYMALNE W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ

13.4.1. ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ MIESZKANIOWĄ

Do obliczenia zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Leśna Podlaska wykorzystano dane z tabeli nr 17. Określono też standardy jakie gmina powinna spełnić w roku, dla którego prognozuje się zapotrzebowanie. Z uwagi, iż ok. 99% mieszkań zlokalizowanych jest w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych oraz prognozowana liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie w 2040 roku wyniesie ok. 2 osoby, standard mieszkaniowy dla gminy Leśna Podlaska określono na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 2133 z późn. zm.). Zgodnie z art. 5 ww. ustawy przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania, poniżej której przysługuje tzw. dodatek mieszkaniowy wynosi 40 m². Gdy prognozowana powierzchnia użytkowa przypadająca na mieszkańca nie osiągnie tej wartości, przyjmie się wartość 40 m²/mieszkańca. W przypadku zaś, gdy gmina osiągnie przewidywany standard mieszkaniowy, zapotrzebowanie obliczone zostanie na podstawie prognozowanej wartości powierzchni użytkowej przypadającej na mieszkańca.

Ze względu na brak danych archiwalnych, dostępnych w Urzędzie Gminy Leśna Podlaska, do wyliczenia zapotrzebowania wykorzystano dane Banku Danych Lokalnych GUS. W roku 2019 liczba mieszkańców gminy wyniosła 4 287 osób. Biorąc pod uwagę dane dotyczące powierzchni użytkowej budynków mieszkalny w gminie (127 742 m²), powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 mieszkańca wyniosła 29,8 m²/os. Na przestrzeni ostatnich lat wartość ta się zmieniała, osiągając jednak stałe tempo wzrostu na średnim poziomie ok. 0,8 m²/os./rok. W przypadku utrzymania się trendów, w roku 2040 wartość powierzchni użytkowej przypadającej na 1 mieszkańca osiągnie wartość 46,9 m²/os./rok, co jest wartością wyższą niż określona w przyjętym standardzie.

Tabela 19. Prognoza zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową w gminie Leśna Podlaska w latach 2020-2040 [GUS 2021, opracowanie własne]

rok	liczba ludności	liczba mieszkań	przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie*)	powierzchnia użytkowa mieszkań	przeciętna pow. użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca
2011	4 355	1 306	3,3	115 580	26,5
2012	4 348	1 313	3,3	116 448	26,8
2013	4 334	1 324	3,3	117 880	27,2
2014	4 334	1 336	3,2	119 478	27,6

2015	4 312	1 349	3,2	121 195	28,1
2016	4 290	1 360	3,2	122 690	28,6
2017	4 294	1 371	3,1	124 177	28,9
2018	4 245	1 383	3,1	125 785	29,6
2019	4 287	1 396	3,1	127 742	29,8
2020	4 246	1 406	3,0	128 925	30,4
2021	4 226	1 417	3,0	130 583	30,9
2022	4 216	1 429	3,0	132 804	31,5
2023	4 205	1 440	2,9	135 401	32,2
2024	4 196	1 452	2,9	137 629	32,8
2025	4 186	1 463	2,9	140 231	33,5
2026	4 176	1 475	2,8	142 819	34,2
2027	4 168	1 486	2,8	145 463	34,9
2028	4 157	1 498	2,8	147 989	35,6
2029	4 145	1 509	2,7	150 878	36,4
2030	4 131	1 521	2,7	153 673	37,2
2031	4 123	1 532	2,7	156 674	38,0
2032	4 115	1 544	2,7	160 074	38,9
2033	4 107	1 555	2,6	163 459	39,8
2034	4 098	1 567	2,6	166 789	40,7
2035	4 090	1 578	2,6	170 144	41,6
2036	4 081	1 589	2,6	173 851	42,6
2037	4 072	1 601	2,5	177 539	43,6
2038	4 062	1 612	2,5	181 571	44,7
2039	4 052	1 624	2,5	185 582	45,8
2040	4 041	1 635	2,5	189 523	46,9

*) Rozbieżność z rozdziałem 5.1. wynikająca ze źródła danych o liczbie ludności. W tej tabeli wykorzystano dane GUS.

Czynnikiem wpływającym na powyższą sytuację jest przede wszystkim bogacenie się społeczeństwa oraz zmianą trybu życia. Ponadto coraz częściej odchodzi się od modelu wielopokoleniowych gospodarstw domowych. Dane statystyczne wskazują dodatkowo na słabą korelację między uwarunkowaniami demograficznymi, a inwestycyjnymi w gminie. Mimo stałego spadku liczby ludności (co wykazano w prognozie demograficznej), liczba nowych budynków mieszkalnych oddawanych rocznie do użytkowania na przestrzeni ostatnich kilku lat nieznacznie rośnie. Powyższa sytuacja wynika również z priorytetów ludności napływającej do gminy. Bardzo często osoby przybywające do gminy pragną wybudować nowy budynek zamiast nabyć budynek mieszkalny na rynku wtórnym.

W perspektywie do roku 2040, z prognozowanej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca oraz liczby ludności w poszczególnych latach wynika zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej w ilości 60 598 m². Na podstawie ww. danych można więc stwierdzić, że zapotrzebowanie, bez korekty wnioskującej z niepewności procesów rozwojowych, wynosi 47,0% istniejącej powierzchni użytkowej zabudowy.

Przyjmując na potrzeby bilansu terenów niepewność procesów rozwojowych na poziomie 30%, maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową wyniesie 117 455 m², co stanowi 91,1% istniejącej zabudowy. Całkowita powierzchnia zabudowy wliczając maksymalne zapotrzebowanie, w 2040 roku wyniesie 246 380 m².

13.4.2.ZAPOTRZEBOWANIE NA NOWĄ ZABUDOWĘ USŁUGOWĄ I PRODUKCYJNO-MAGAZYNOWĄ

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na usługi edukacji oraz usługi zdrowia określono na podstawie wskaźników urbanistycznych [Dąbrowska-Milewska 2010], określonych w poniższej tabeli.

Tabela 20. Prognozowane zapotrzebowanie na miejsca w placówkach oświatowych i powierzchnię obiektów usług zdrowia w gminie Leśna Podlaska w roku 2040 [Dąbrowska-Milewska 2010, opracowanie własne]

Minimalna liczba miejsc dla dzieci i młodzieży, które będą zapewnione w ramach usług szkolnych i przedszkolnych		
rodzaj zabudowy	wytyczne	zapotrzebowanie
Przedszkola	1 miejsca na 2 500 m ² całkowitej powierzchni mieszkań	99 miejsc
Szkoły podstawowe	4 miejsca na 2 500 m ² całkowitej powierzchni mieszkań	396 miejsc
Minimalna powierzchnia obiektów usług zdrowia		
rodzaj zabudowy	wytyczne	zapotrzebowanie
Podstawowa opieka zdrowotna	5 m ² powierzchni użytkowej dla pomieszczeń POZ, powyżej 2500 m ² całkowitej powierzchni mieszkań na każde kolejne 2500 m ²	495 m ² powierzchni użytkowej

Wykorzystując wskaźniki i standardy urbanistyczne dla infrastruktury społecznej w zakresie usług opiekuńczo-wychowawczych oraz edukacyjnych, zalecana chłonność dla poszczególnych placówek wynosi:

- 120 dzieci – przedszkola (zalecana powierzchnia działki 0,4 ha),
- 500-700 uczniów – szkoły podstawowe (zalecana powierzchnia działki 1,5-2,0 ha),

Przy uwzględnieniu analiz społecznych i prognoz demograficznych można stwierdzić, że ilość terenów przeznaczonych pod przedszkola i szkoły podstawowe jest wystarczająca.

Usługi zdrowia w gminie zapewniają podstawową opiekę zdrowotną głównie dla mieszkańców gminy. Zapotrzebowanie na tego typu usługi jest uzależnione od sytuacji demograficznej (zjawisko starzenia się społeczeństwa). Po uwzględnieniu powyższych uwarunkowań można stwierdzić, że na obecną chwilę zapotrzebowanie na nową zabudowę związaną z usługami zdrowia, wyrażone w powierzchni użytkowej jest niewystarczające i wymaga uzupełnienia przez przeznaczenie nowych terenów pod tego typu zabudowę. Ponadto postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy może dodatkowo zwiększyć się zapotrzebowanie na tego typu usługi.

Standardy projektowe nie określają maksymalnego zapotrzebowanie na nową zabudowę pozostałych usług publicznych, usług komercyjnych oraz produkcyjno-magazynową. Zapotrzebowanie na tego typu zabudowę jest silnie uzależnione od uwarunkowań lokalnych, koniunktury oraz systemu zachęt dla inwestorów. Na potrzeby bilansu terenów zapotrzebowanie określono więc proporcjonalnie do zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej. Rozwój tych terenów wpływa nie tylko na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych mieszkańców, ale też zapewnia miejsca pracy na obszarze gminy.

Z uwagi na powyższe, zapotrzebowanie na tereny usług komercyjnych wyniesie 11 347 m² powierzchni użytkowej, zaś na tereny produkcyjno-magazynowe 23 997 m².

Tabela 21. Zestawienie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na powierzchnię użytkową zabudowy w 2040 roku, w podziale na funkcje zabudowy [opracowanie własne 2021]

funkcja budynku	powierzchnia [m ²]
mieszkaniowa	246 380
przemysłowa	28 208
usługi komercyjne	13 339
usługi publiczne:	29 624
administracja	1 745
bezpieczeństwo publiczne	4 785
kultura	1 500
zdrowie	495
sport i rekreacja	4 242
sakralne	4 044
oświata	12 813

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażoną w ilości powierzchni użytkowej, w podziale na funkcje zabudowy w perspektywie do roku 2040 jest wartością szacunkową opartą na analizach ekonomicznych, społecznych, środowiskowych oraz prognozie demograficznej opisanych w poprzednich rozdziałach. W przypadku istotnych zmian uwarunkowań społeczno-gospodarczych należy uaktualnić powyższe prognozy.

13.5. CHŁONNOŚĆ OBSZARÓW O W PEŁNI WYKSZTAŁCONEJ ZWARTEJ STRUKTURZE FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ W GRANICACH JEDNOSTKI OSADNICZEJ

W granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek osadniczych (w rozumieniu art. 2, pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1443)), oszacowano chłonność terenów, czyli możliwość lokalizowania nowej zabudowy w wyznaczonych granicach jednostek osadniczych, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy. Do obliczeń wykorzystano wskaźniki określone w projekcie krajowych przepisów urbanistycznych oraz uwarunkowania lokalne (powierzchnia działek, intensywność zabudowy, minimalna powierzchnia działki).

Ze względu na wiejski charakter istniejącej zabudowy i jej znaczne rozproszenie, chłonność w granicach jednostek osadniczych jest wysoka, dzięki czemu istniejące zapotrzebowanie na nową zabudowę jest zaspokojone. Specyfika terenów działalności produkcyjnej i usług sprawia, że wyznaczenie chłonności terenów jest niecelowe, gdyż zróżnicowanie tego typu działalności uniemożliwia nawet przybliżone oszacowanie możliwości lokalizacji nowej zabudowy na już istniejących terenach. W przypadku zabudowy usług komercyjnych i produkcyjnej, na potrzeby bilansu terenów uwzględniono więc chłonność tylko terenów niezabudowanych oraz takich, których wielkość umożliwia wydzielenie działek o powierzchni min. 4000 m² każda. W przypadku usług publicznych przyjęto wartość 0. Wykaz chłonności terenów w podziale na funkcje zabudowy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Chłonność terenów (w granicach wykształconych jednostek osadniczych) w podziale na funkcje zabudowy w gminie Leśna Podlaska [opracowanie własne]

Funkcja zabudowy	Powierzchnia [m ²]
mieszkaniowa	936 822
produkcyjno-magazynowa	20 080
usługi komercyjne	56 229
usługi publiczne:	0
administracja	0
bezpieczeństwo publiczne	0
kultura	0
zdrowie	0
sport i rekreacja	0
sakralne	0
oświata	0

Tabela 23. Powierzchnia użytkowa zabudowy z uwzględnieniem chłonności (w granicach wykształconych jednostek osadniczych) [opracowanie własne]

Funkcja zabudowy	Powierzchnia [m ²]
mieszkaniowa	1 116 823
przemysłowa	34 841
usługi komercyjne	63 209
usługi publiczne:	15 869
administracja	913
bezpieczeństwo publiczne	2 504
kultura	785
zdrowie	313
sport i rekreacja	2 220

sakralne	2 116
oświata	6 705

W celu porównania powierzchni użytkowej zabudowy w podziale ja funkcje zabudowy do oceny zapotrzebowania dokonano zsumowania powierzchni użytkowej istniejących budynków oraz chłonności terenów w granicach jednostek osadniczych. Wynik analizy przedstawiono w powyższej tabeli.

13.6. CHŁONNOŚĆ TERENÓW OBJĘTYCH MIEJSCOWYMI PLANAMI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Na obszarze gminy Leśna Podlaska obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Leśna Podlaska w korytarzu lokalizacji ropociągu, uchwalony Uchwałą Nr XLI/197/2018 Rady Gminy Leśna Podlaska z dnia 11 października 2018 roku (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z 2018 r., poz. 4913). W planie nie ustala się terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej oraz produkcyjno-magazynowej, wobec czego chłonność obszarów wynosi 0.

13.7. PORÓWNANIE MAKSYMALNEGO W SKALI GMINY ZAPOTRZEBOWANIA NA NOWĄ ZABUDOWĘ

W racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią gminy należy dążyć do planowania i lokalizowania nowej zabudowy na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, co jest wspomniane w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W celu oceny możliwości zaspokojenia zapotrzebowania na nową zabudowę przez obszary o w pełni wykształconej strukturze osadniczej, porównuje się zapotrzebowanie z chłonnością tych terenów. Ustawodawca przewiduje również porównanie zapotrzebowania z chłonnością obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W przypadku, gdy te tereny nie są w stanie zaspokoić zapotrzebowania na nową zabudowę, w studium przewiduje się nowe obszary, które zaspokoją potrzeby mieszkańców pod kątem obszarów mieszkaniowy, usługowych lub produkcyjnych.

Tabela 24. Powierzchnia użytkowa, w tym z uwzględnieniem chłonności (w granicach wykształconych jednostek osadniczych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) oraz maksymalne w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę w gminie Leśna Podlaska [opracowanie własne]

Funkcja zabudowy	Aktualna powierzchnia użytkowa [m ²]	Powierzchnia użytkowa [m ²] z uwzględnieniem chłonności (w granicach wykształconych jednostek osadniczych)	Powierzchnia użytkowa [m ²] z uwzględnieniem chłonności (w granicach MPZP)	Powierzchnia użytkowa – zapotrzebowanie w 2040 r. [m ²]
Zabudowa mieszkaniowa	180 001	1 116 823	0	246 380
Zabudowa produkcyjna i magazynowa	14 761	34 841	0	28 208
Zabudowa usługowa (komercyjne)	6 980	63 209	0	56 229

Suma	201 742	1 214 873	0	330 817
------	---------	-----------	---	---------

Maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę wyrażoną w powierzchni użytkowej, w podziale na funkcje zabudowy w porównaniu z chłonnością terenów jednostek osadniczych w gminie Leśna Podlaska pozwala stwierdzić, że na obszarze projektowanego Studium występuje duża nadwyżka terenów dla zabudowy mieszkaniowej. W przypadku zabudowy usługowej stwierdzono nieznaczną nadwyżkę, zaś dla zabudowy produkcyjno-magazynowej w roku 2040 wg powyższych prognoz wystąpi niewielki niedobór terenów. W przypadku terenów braku terenów mieszkaniowych, produkcyjno-magazynowych oraz usług komercyjnych objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego porównanie zapotrzebowania do chłonności tych terenów jest niecelowe.

Tabela 25. Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy w gminie Leśna Podlaska [opracowanie własne]

Funkcja zabudowy	Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w granicach jednostek osadniczych (m ²)	Porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (m ²)
Zabudowa mieszkaniowa	+870 443	0
Zabudowa produkcyjna i magazynowa	6 633	0
Zabudowa usługowa	+6 980	0

Biorąc pod uwagę niniejsze szacunki, w kierunkach rozwoju należy lokalizować nową zabudowę w granicach jednostek osadniczych o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej. Nawet w przypadku zabudowy produkcyjno-magazynowej, ze względu na chłonność terenów mieszkaniowych, można lokalizować usługi kosztem terenów przeznaczonych na zabudowę mieszkaniową lub usługową.

13.8. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEZ GMINĘ WYKONANIA SIECI KOMUNIKACYJNEJ I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, A TAKŻE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ, SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Dochody gminy można podzielić na bieżące oraz majątkowe. Do dochodów bieżących zalicza się podatki i opłaty (w tym podatki od nieruchomości), subwencja ogólna oraz dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące). Do dochodów majątkowych zaliczane są dochody ze sprzedaży majątków, dochody z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje. Według wieloletniej prognozy finansowej gminy Leśna Podlaska dochody gminy do roku 2024 będą nieznacznie rosły. Wraz ze wzrostem dochodów gminy będą również rosły wpływy z podatku od nieruchomości. Udział podatku od nieruchomości będzie nieznacznie rósł i wyniesie ok. 3%, osiągając w 2023 roku wartość 680 000,00 zł. Udział podatku od nieruchomości w podatkach i opłatach ogółem także będzie nieznacznie rósł i osiągnie 35,3%.

Wydatki bieżące gminy będą utrzymywać się na podobnym poziomie, natomiast nie przewiduje się wydatków majątkowych, które po roku 2021 nie są przewidywane.

Zgodnie z wykazem przedsięwzięć do WPF na lata 2021-2023 rok planuje się finansowanie następujących zadań:

- wydatki majątkowe
 - OZE w gminie Leśna Podlaska,
 - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Leśna Podlaska,
 - Energooszczędne oświetlenie w gminie Leśna Podlaska – rozbudowa sieci oświetlenia ulicznego.
- wydatki bieżące:
 - Obsługa gminy w zakresie udostępniania informacji publicznej za pośrednictwem Internetu,
 - Odbiór i gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Tabela 26. Prognoza dochodów gminy do 2023 roku [BIP Gminy Leśna Podlaska 2021]

Rok	Dochody ogółem	Podatki i opłaty	W tym podatek od nieruchomości	Udział podatku od nieruchomości w stosunku do podatków i opłat ogólnie [%]	Udział podatku od nieruchomości w stosunku do dochodów ogółem [%]
2018	21 370 759,10	1 962 707,32	506 681,06	25,82%	2,37%
2019	21 953 649,78	2 317 540,45	685 954,48	29,60%	3,12%
2020	24 298 213,00	2 167 007,00	520 000,00	24,00%	2,14%
2021	25 208 000,00	2 323 206,00	585 044,00	25,18%	2,41%
2022	21 053 623,00	2 547 080,00	650 000,00	25,52%	3,09%
2023	21 150 000,00	2 607 000,00	680 000,00	26,08%	3,22%

Realizacja zabudowy w ramach wyznaczonych terenów przyczyni się do wzrostu dochodów z tytułu podatków i opłat lokalnych, przy wzroście nakładów finansowych na utrzymanie sieci komunikacyjnej, infrastruktury technicznej oraz infrastruktury społecznej. W przypadku przemysł i usług, należy się liczyć także z napływem podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Realizacja inwestycji z zakresu infrastruktury komunikacyjnej, technicznej oraz pozostałych zadań własnych gminy przebiegać będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami, m. in. prawa budowlanego i prawa zamówień publicznych. Sposób realizacji tych inwestycji określą uchwalone przez Radę Gminy strategie, plany oraz programy rozwoju lokalnego. Nakłady finansowe pozwalające na realizację ww. zadań należą do zadań własnych gminy. Najistotniejszym potencjalnym obciążeniem budżetu gminy Leśna Podlaska będzie utwardzenie dróg gminnych znajdujących się na analizowanym obszarze. Ze względu na brak możliwości udźwignięcia tak wysokich nakładów przez gminę (prognozowane dochody ogółem w 2021 r. na poziomie ok. 26,5 mln zł), realizacja ww. inwestycji powinna być rozłożona w czasie. Ponadto istnieje możliwość pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje w infrastrukturę komunikacyjną ze środków strukturalnych Unii Europejskiej na rozwój regionalny, co zapobiegnie jednorazowym obciążeniom budżetu gminy, a także przyspieszy jej realizację.

Środki finansowe na realizację zadań własnych gminy będą pochodziły w całości lub części z budżetu gminy oraz ze źródeł zewnętrznych, takich jak fundusze unijne, kredyty i pożyczki oraz inne, w oparciu o obowiązujące przepisy i zawarte umowy. Finansowanie wspomnianych inwestycji jest uzależnione od zdolności finansowej gminy i będzie określone w corocznych uchwałach budżetowych, a także zgodnie z przepisami o finansach publicznych.

Ze względu na brak pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji związanych z infrastrukturą komunikacyjną, techniczną i społeczną winna być poprzedzona analizami zapotrzebowania na tego typu inwestycje, co pozwoli na ograniczenie obciążeń budżetowych oraz wzrostu zadłużenia gminy.

13.9. POTRZEBY INWESTYCYJNE GMINY WYNIKAJĄCE Z KONIECZNOŚCI REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH ZWIĄZANYCH Z NOWĄ ZABUDOWĄ

Potrzeby inwestycyjne mogą być związane z gospodarką lokalną, infrastrukturą komunikacyjną, techniczną, społeczną, ochroną środowiska i zarządzaniem kryzysowym, oraz usługami związanymi z edukacją, kulturą i sportem.

W przypadku realizacji nowej zabudowy, zgodnie z oszacowaną chłonnością położonych na obszarze gminy obszarów o w pełni wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w granicach jednostek osadniczych, nie przewiduje się konieczności realizacji zadań własnych. Tereny te są przeważnie uzbrojone w podstawowe media oraz mają bezpośredni dostęp do dróg publicznych. Realizacja zabudowy mieszkaniowej na tych obszarach może się przyczynić do wzrostu liczby mieszkańców.

W przypadku realizacji zabudowy, która miałaby uzupełnić tereny w granicach jednostek osadniczych, nie można na tym etapie jednoznacznie określić potrzeb inwestycyjnych gminy. Można jednak założyć, że w przypadku zwiększenia ilości terenów zabudowy mieszkaniowej, zapotrzebowanie na usługi i przemysł wzrośnie proporcjonalnie. Tereny te do rozwoju wymagają dobrego skomunikowania i uzbrojenia terenu w infrastrukturę techniczną. O ile lokalizacja zabudowy usługowej może odbywać się w granicach jednostek osadniczych, realizacja zabudowy przemysłowej w tych granicach może wywołać konflikty przestrzenne. Wskazane jest więc wyznaczenie nowych terenów zabudowy przemysłowej zaspokajającej zapotrzebowanie gminy i zlokalizowanych poza obszarami jednostek osadniczych o w pełni wyznaczonych strukturach funkcjonalno-przestrzennych.

W niniejszej analizie stwierdzono potrzebę budowy nowych obiektów oświatowych (przedszkole, żłobek), natomiast występuje niewielkie zapotrzebowanie na obiekty ochrony zdrowia. Ewentualna konieczność zwiększenia ilości tego typu obiektów winna być poprzedzona analizami, które wykażą ewentualne zmiany struktury demograficznej ludności gminy Leśna Podlaska. Obiekty te, ze względu na chłonność terenów w granicach jednostek osadniczych oraz potrzebę dobrej dostępności obiektów, winne być lokalizowane w granicach tych jednostek.